

Na osnovu člana 6. stav 1. tačka c) Zakona o javnim preduzećima („Sl.novine FBiH“ broj 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12) i člana 62. tačka 16. Statuta JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo (prečišćeni tekst), broj: NO-2190/21 - 41/2. od 25.01.2021. godine i Statuta o dopuni Statuta Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. – Sarajevo broj: SD-20745/21-70./6. od 30.07.2021. godine, Sedamdeset i sedma (vanredna) Skupština Društva, održana dana 17.10.2023. godine, donosi:

O D L U K U
o donošenju Revidovanog plana poslovanja
Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. - Sarajevo
za period 2023. - 2025. godina u dijelu koji se odnosi na 2023. godinu

Član 1.

Donosi se *Revidovani plan poslovanja Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. - Sarajevo za period 2023. - 2025. godina u dijelu koji se odnosi na 2023. godinu*, koji čini sastavni dio ove Odluke.

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od 01.01.2023. godine.

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje važiti Odluka o donošenju Plana poslovanja Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. - Sarajevo za period 2023. - 2025.godina, broj: SD -32809/22-74./2. od 27.12.2022. godine.

Broj: SD - 31960/23- 77./3.
Sarajevo, 17.10.2023. godine

Predsjednik
Skupštine Društva

Jasmina Pašić

Revidovani Plan poslovanja za period
2023. - 2025. godina u dijelu koji se odnosi
na 2023. godinu je donesen na Sedamdeset i
sedmoj (vanrednoj) Skupštini Društva,
održanoj 17.10.2023. godine

**REVIDOVANI
PLAN POSLOVANJA
za period
2023. - 2025. godina
u dijelu koji se odnosi na 2023. godinu**

Sarajevo, oktobar 2023. godine

SADRŽAJ

SAŽETAK	3
UVOD	11
Misija, Vizija, Ciljevi	11
1 OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU	14
Organizacija Društva	15
2 ANALIZA OKRUŽENJA	17
2.1 Rizici	24
2.2 Prednosti i šanse	26
3 STRATEŠKI PLANOWI I CILJEVI DRUŠTVA	28
3.1 Poslovna politika i ciljevi Društva	28
3.2 Postupanje u skladu s preporukama Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH	34
4 ELEKTROENERGETSKI BILANS	36
5 FINANSIJSKI PLAN	43
6 PLAN LJUDSKIH RESURSA	61
7 PLAN ULAGANJA	65
7.1 Politika ulaganja	65
7.2 Prioriteti ulaganja	65
7.3 Ulaganja u djelatnosti proizvodnje	69
7.4 Ulaganja u djelatnosti distribucije	70
7.5 Ulaganja u djelatnosti snabdijevanja i trgovine	73
7.6 Kapitalna ulaganja sa nivoa Društva	73
7.7 Ulaganja u zajedničke projekte	78
7.8 Ulaganja u dokapitalizaciju zavisnih društava	79
8 NABAVKE	80
9 PROVOĐENJE PLANA	82
PRILOZI	83

SAŽETAK

Do sada važeći trogodišnji Plan poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo (u daljem tekstu: Društvo ili EP BiH) za period 2023.-2025. godina (usvojen na 74. vanrednoj Skupštini Društva održanoj 27.12.2022. godine Odlukom broj SD-32809/22-74./2. od 27.12.2022. godine) urađen je u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima, Statutom Društva, te Pravilnikom o planiranju JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo.

Ovim revidovanim Planom, se u velikoj mjeri reviduje do sada važeći trogodišnji Plan za period 2023-2025. godine gdje se revidovanje skoro u cjelosti odnosi na 2023. godinu. Na više mjesta u Planu su umjesto procjenjenih uvrštene ostvarene energetske i finansijske veličine za 2022. godinu, u skladu sa relevantnim izvještajima u ostvarenju EEB-a i finansijskim izvještajima.

Zakonom o Javnim preduzećima u FBiH (član 24. stav 2.) kao i Pravilnikom o planiranju Društva (član 7. stav 5.) definisana je obaveza revidiranja i usaglašavanja Plana poslovanja ukoliko za to postoji potreba radi prilagođavanja kretanjima na komercijalnom tržištu i okolnostima poslovanja. Posmatrajući realizaciju Plana za prvih 8 mjeseci tekuće godine mogla su se konstatovati značajna odstupanja tokom 2023. godine u odnosu na do sada važeći Plan gdje se po značaju mogu izdvojiti sljedeća:

- značajno veća nabavna prosječna cijena topline i prevoza uglja od planom predviđene, uz povećani specifični utrošak topline uglja;
- odstupanja obima proizvodnje u HE i TE u odnosu na planirano, a vezano za realizaciju isporuka uglja, ispade TE blokova i hidrološke prilike;
- odstupanja u količini krajnje potrošnje kod kupaca na distributivnoj mreži i direktnih kupaca (na 110 kV mreži);
- smanjenje količine raspoložive za prodaju kroz djelatnost trgovine, a uz niže tržišne cijene za prodaju i nabavku el. energije kod djelatnosti trgovine;
- količine, cijene i efekti vezane trgovine;
- izvjesnost ostvarenja značajnih neplaniranih rashoda po više osnova

Osim navedenog, u situaciji odliva po osnovu dodatnih avansa odobrenih pojedinim ZD rudnicima te u slučaju odobrenja novih pozajmica i reprograma (tj. produženja *grace* perioda) već odobrenih pozajmica, ovo bi imalo uticaja na gotovinske tokove.

Revidovanje plana je urađeno samo za 2023. godinu, a u minimalnom obimu (nužne i logične izmjene u Predračunu gotovinskog toka i Bilansa stanja) za 2024. i 2025. godinu. Revidovanje Plana za 2024 i 2025. godinu zahtjevalo bi daleko duži period pripreme, što zbog većeg broja planskih elemenata koji se reviduju, što zbog višestruko većeg obima trenutno postojećih nepoznanica vezanih za naredne 2 godine gdje možemo istaći:

- prodajne cijene el. energije u snabdijevanju (javno i tržišno) i trgovini;
- nabavne cijene topline uglja za 2024. i 2025. uključujući i strukturu nabavke po rudnicima;
- koncept pokrića prenosnih gubitaka;
- troškove radne snage;
- status realizacije ulaganja (posebno blok 7 u TE Tuzla, ali i drugi projekti) te moguće izmjene u načinu finansiranja većeg broja projekata.

Brojne planske veličine za 2024. i 2025. godinu nisu više realno ostvarive što se, između ostalog, odnosi na

- obim proizvodnje u TE, što utiče i količine prodaje u djelatnosti trgovine
- planske cijene prodaje i nabavke el. energije u djelatnosti trgovine

- nabavnu cijenu topline uglja koja je za period 2023-2025. planirana blizu one iz 2022. godine, a došlo je do povećanja već početkom 2023. godjne
- dinamiku realizacije Plana ulaganja

Prvobitni Plan poslovanja sačinjen je u skladu sa *Smjernicama za izradu trogodišnjeg plana poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo za period 2023.-2025. godina*, a zasnovan je na organizacionoj strukturi EP BiH i njenih djelatnosti kao cjeline koja je na snazi od jula 2022. godine. Za nove proizvodne objekte koji bi bili pušteni u pogon tokom planskog perioda pretpostavljeno je da će funkcionisati u okviru nekog od postojećih pogona u okviru Sektora za obnovljive izvore u Direkciji. U Planu, kada govorimo o prihodima, troškovima, ljudskim resursima i ulaganjima za period funkcionisanja, svrstani su u djelatnost *Proizvodnje*.

Početkom septembra 2023. godine urađeno je Sagledavanje EE prilika za period septembar-decembar 2023. godine (tabela u vezi istog uključena je u sadržaj Revidovanog plana, poglavlje 4 Elektroenergetski bilans) te je na bazi toga, kao i ostvarenja finansijskog rezultata i ulaganja za period I-VIII 2023. godine, urađeno sagledavanja rezultata (prihoda i troškova po raznim osnovama) do kraja 2023. godine. Navedeno je zapravo bilo temelj za revidovanje plana gdje je, obzirom na okolnosti poslovanja i delikatnu situaciju, uvažena potreba za redukovanjem plana troškova na koje se može uticati u kratkom roku.

Nakon što su u predračune uvršteni dobijeni elementi kako je gore opisanom sačinjen je revidovani predračun finansijskog rezultata (BU) i gotovinskih tokova iz poslovne aktivnosti za 2023. godinu. Također, izvršene su korekcije plana ulaganja obzirom na ostvarenje istog za period I-VIII i poznate informacije u vezi realizacije do kraja godine. Uvršteni su i planski elementi koji proizilaze iz potencijalnog odobrenja dodatnog grace perioda ZD rudnicima za prethodne pozajmice odnosno novih pozajmica ZD rudnicima u procesu prestrukturiranja.

Ovaj Revidovani plan (u formi prečišćenog teksta) sadrži izmjene u odnosu na Plan poslovanja za period 2023.-2025. godina usvojen na Skupštini Društva 27.12.2022.godine. Izraz „Plan“ u nastavku teksta podrazumjeva i verziju usvojenog Plana. Također, u svim tabelama gdje je došlo do izmjena u odnosu na sadržaj/iznose prethodno važećeg plana, dodat je (u naslovu tabele) izraz „revidovano“ kako bi se ova činjenica dodatno naznačila.

Fokus izmjena u ovom Revidovanom planu je na 2023. godini, a najveće su na onim elementima iz prvobitnog Plana kod kojih je došlo do većih odstupanja zbog promjene okolnosti poslovanja u 2023. godini. Ovo se prije svega odnosi na:

- dosadašnju realizacija EEB-a tokom 2023. godine (zaključno sa augustom),
- pad cijena električne energije na regionalnom tržištu i šire, što se uz izostanak planirane proizvodnje iz termoelektrana odrazilo na prihode od prodaje i troškove nabavke električne energije u djelatnosti Trgovine.
- Odstupanje nabavki uglja od planiranih i po količini i po strukturi i po cijeni nabavke.

Kod 2024. i 2025. godine nema većih izmjena koje se odnose na te godine, ali je jasno da planirani pozitivni rezultati i vlastita sredstva za ulaganja za te dvije godine više nisu realni. U periodu pripreme ovog Revidovanog plana u toku je i priprema trogodišnjeg Plana poslovanja za period 2024-2026. godina, a u kojem će biti sadržani planski elementi za ove 2 godine, u skladu sa EEB-om za period 2024-2026. godina (nacrt EEB-a usvojen na Upravi Društva 12.09. 2023. godine). Očekuje se da Plan poslovanja za period 2024-2026. godina bude usvojen pred kraj 2023. godine.

Sudeći po ostvarenju EEB i finansijskom rezultatu za period I-VIII 2023. godine, Sagledavanju EE prilika za period septembar-decembar 2023.godine realno je da će 2023. godina biti završena sa gubitkom u poslovanju. S obzirom na relativno skromne količine bilansnih viškova po Nacrtu EEB-a za period 2024-2026. godina, izvjesno je da bi i 2024. i 2025. godina mogle biti planirane se gubitkom (u važećem Planu 2023-2025. ove dvije godine su planirane uz visoku dobit) ukoliko se zadrže nabavne cijene topline uglja približne ovim iz 2023. godine te sadašnji nivo tržišnih cijena energije, a pri tome ne podignu u značajnoj mjeri/procentu prodajne cijene el. energije na javnom i tržišnom snabdijevanju. Osim finansijskog rezultata, izmjena okolnosti poslovanja i bilansnih veličina će imati uticaja na planirane i faktičke gotovinske tokove, gdje bi raspoloživa vlastita sredstva za ulagačke aktivnosti bila daleko (za više stotina miliona KM) manja u odnosu na ona iz važećeg Plana. Treba znati da je već zaključen značajan broj ugovora čijom realizacijom će doći do značajnih odliva po osnovu ulagačke aktivnosti.

Izvjesno je da bi u planskom periodu moglo doći do značajnih organizacionih i statutarnih promjena u EPBiH gdje će EP BiH (kao i drugi učesnici u EE sektoru) imati dosta aktivnosti kako bi ispoštovala odredbe iz „paketa“ energetske zakona koje je Parlament FBiH usvojio u julu 2023. godine.

U novom Zakonu o električnoj energiji FBiH također je navedeno da su „elektroenergetski subjekti dužni da usklade svoju unutrašnju organizaciju, rad i poslovanje sa odredbama ovog zakona, uključujući i odredbe o razdvajanju operatora distributivnog sistema, u roku od dvije godine od dana njegovog stupanja na snagu“, pri čemu više ne postoji Program prestrukturiranja kao u trenutnom zakonu.

Planom poslovanja se teži:

- obezbjediti stabilnost u snabdijevanju krajnjih kupaca električnom energijom po konkurentnim i pristupačnim cijenama
- obezbjediti stabilnost u radu proizvodnih i distributivnih objekata, uzimajući u obzir redovno održavanje i potrebne rekonstrukcije i modernizacije postojećih energetske objekata, kao i stabilno snabdijevanje ugljem
- dodatno naglasiti potrebu i planirati aktivnosti koje vode u pravcu energetske tranzicije
- obezbjediti finansijska sredstva za izgradnju novih i zamjenskih proizvodnih i rudarskih kapaciteta, a uz planirano poboljšanje okolinskih performansi i standarda zaposlenika.

Dodatno, prisutna je i politička nestabilnost, ne samo u BiH, već i nekim drugim evropskim zemljama, gdje u periodu izrade ovog plana još uvijek traje ratni sukob u Ukrajini (bez izvjesne perspektive završetka u skorom periodu) što je dovelo do poremećaja na svjetskom tržištu svih energenata. Svi subjekti se sad nastoje prilagoditi novim okolnostima. Pored toga, u odnosu na ranije planove i projekcije, nikako se ne može ignorisati uticaj inflacije, gdje stope rasta cijena industrijskih i potrošačkih proizvoda višestruko prelaze stope ostvarivane u prethodnim godinama. Isto se odražava na trenutne i buduće troškove poslovanja Društva.

Planom je predviđeno ostvarenje gubitka u prvoj planskoj godini, dok će ostvarenje u 2024. i 2025. godini ovisiti o daljem razvoju situacije. Pored toga, planirano je i značajno zaduživanje kod međunarodnih i domaćih finansijskih institucija, kako bi se zatvorila finansijska konstrukcija za ulaganja u planskom periodu, koja dosežu iznos od blizu 1,9 milijarde KM, s tim da se pojedini projekti protežu i na godine nakon isteka planskog perioda. Izvjesno je da će većina potrebnih finansijskih sredstava, posebno za projekte u vezi proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, morati biti obezbjeđena iz eksternih izvora, što će dovesti do znatno većeg nivoa zaduženosti Društva u odnosu na trenutni nivo. S obzirom na godinama prisutnu nisku

stopu rentabilnosti, te značajne odlive u vezi ZD rudnika, Društvo nema dovoljna akumulirana novčana sredstva da može ulaganja finansirati pretežno iz vlastitih izvora.

Planom je predviđen početak i/ili nastavak izgradnje novih energetske objekata. Predviđeno je da u toku planskog perioda počne proizvodnja u novim objektima te izgradnja više solarnih elektrana i VP Vlašić, a gdje bi dijelom za finansiranje bila iskorištena i vlastita sredstva po osnovu internog obračuna naknada za emisiju CO₂. Predviđen je početak izgradnje HE Janjići, te nastavak aktivnosti na izgradnji HE Vranduk, ako se za to stvore pravne i finansijske pretpostavke, kao i početak izgradnje nekih drugih novih proizvodnih objekata. U skladu sa raspoloživim mogućnostima i planovima prestrukturiranja rudnika, nastavit će se i sa investiranjem u rudnike u sastavu Koncerna EP BiH, kako bi se na duži rok obezbjedila stabilna i održiva proizvodnja uglja u obimu potrebnom za planirani rad termoelektrana, ne samo u planskom periodu nego i u preostalom periodu rada pojedinih blokova. U skladu sa strateškim ciljem EP BiH da značajno poveća udio proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, planirana su i sredstva za otkup projekata obnovljivih izvora energije koji su već u pogonu i projekata koji su u razvoju. Osim toga, planiraju se aktivnosti i ulaganja u već identifikovane projekte solarne energije što je prepoznato kao razvojna šansa. Ovaj plan predviđa značajna ulaganja vlastitih i kreditnih sredstava u razvoj i implementaciju ovih projekata te bi naredni trogodišnji period trebao biti obilježen izgradnjom više većih FNE na nekoliko perspektivnih lokacija.

Ovaj Plan uvažava važeće i očekivane odluke FERK-a i DERK-a, a koje se odnose na tarife za usluge prijenosa električne energije, tarifu za rad NOS-a BiH, tarifu za sistemsku uslugu, tarife za distributivnu mrežarinu, Tržišna pravila, kao i akte koji regulišu otkup električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora i od strane drugih nezavisnih proizvođača. Prihodi od prodaje električne energije krajnjim kupcima (univerzalna usluga i ostale vrste snabdjevanja) planirani su na osnovu EEB-a, odnosno sagledavanja EE prilika do kraja 2023. godine te nastavka primjene akata kojima se definišu prodajne cijene za krajnje kupce. Aktima o prodajnim cijenama za krajnje kupce koji bi se trebali primjenjivati u narednom periodu nastoji se očuvati pozicija dominantnog snabdjevača uz nuđenje i ugovaranje pristupačnih cijena za krajnje kupce pri čemu fokus nije na maksimizaciji profita i striktnom praćenju tržišnih principa, već na pružanju povoljnih uslova za život građana i funkcionisanje privrednih subjekata. Uvaženo je teško socijalno-ekonomsko okruženje, inflatorna kretanja tokom 2022. i 2023. godine (koja bi dodatno bila potpirena da se desilo povećanje cijena javnog snabdjevanja), kao i prilike na tržištu električne energije i drugih energenata u regiji.

Prvenstveno kao posljedica pandemije Covid-19, tokom 2020. godine došlo je do pada cijena energije u odnosu na nivo tržišnih cijena u prethodnih par godina, kada je bio prisutan trend povećanja cijena energije (kako sadašnjih tako i za buduće isporuke) na domaćem, regionalnom i evropskom tržištu električne energije. Tokom 2021. godine dolazi do rasta tržišnih cijena energije za buduće isporuke kako u samoj 2021. godini, tako i za naredne godine, tj. godine ovog planskog perioda. Rast je posebno izražen u II polugodištu 2021. godine kada u cijelom svijetu dolazi do rasta cijena energenata, ali i raznih drugih dobara, te se dogodio jedan od najvećih ekonomskih poremećaja u zadnjih 20-ak godina. Početkom 2022. godine cijene su prilično varirale i to u korelaciji sa kretanjem cijene plina, a uz prisutnu političku i vojnu neizvjesnost u vezi Ukrajine. Pred kraj februara 2022. godine došlo je do ratnog sukoba (invazija vojnih snaga Rusije) na području Ukrajine, što je, uz sve druge posljedice, dovelo i do snažnih poremećaja na energetskim, finansijskim i tržištima roba/sirovina. Desio se novi intezivan rast cijena el. energije, gasa i naftnih derivata gdje su u toku marta 2022. godine ostvareni rekordno visoki nivoi tržišnih cijena električne energije. Uz značajne oscilacije (čak i unutar jedne sedmice) visok nivo cijena se zadržao i do kraja novembra 2022. godine. Ipak,

krajem 2022. godine i dosadašnjim tokom 2023. godine dolazi do pada tržišnih cijena energije za buduće isporuke kako u samoj 2023. godini, tako i za naredne godine. Ovo se već odrazilo na prihode i troškove poslovanja za 2023. godinu, a imat će odraza i na naredne. Pad je posebno izražen u I polugodištu 2023. godine kada u cijelom Svijetu dolazi do pada cijena energenata, blizu nivoa koji je bio prije rekordno visokog rasta koji se započeo u drugoj polovini 2021. godine, a isti predstavlja jedan od najvećih ekonomskih poremećaja u zadnjih 20-ak godina.

Početak 2022. godine cijena topline uglja za potrebe TE u sastavu EP BiH povećana je za oko 20% u odnosu na raniji nivo. Početkom 2023. godine došlo je do promjene skala premiranja i penaliziranja kvalitete uglja za ugovore sa rudnicima u sastavu Koncerna EP BiH i RMU Banovići čime je faktički povećana nabavna cijena topline uglja. Obzirom na izostanak proizvodnje iz rudnika Koncerna, ugovorena su i nabavka od RiTE Stanari i Rudnika Kamengrad po višim cijenama topline i uz povećane troškove prevoza. Sve to je uticalo na se nabavljeni ugalj plaća značajno više nego u 2022. godini.

Pri svemu tome nije došlo do korekcije cijena el. energije za kategorije potrošača na javnom snabdijevanju (*Domaćinstva* i *Ostala potrošnja na 0,4 kV naponu*). Prosječna prodajna cijena za komponentu energije kod kategorije *Domaćinstva* ostala je na istom nivou (utvrđen krajem 2014. godine, primjeni od 01.01.2015. godine) i daleko je niža od proizvodne cijene (na godišnjem nivou) koja je povećana tokom 2022. godine u odnosu na 2021. godinu za oko 20%, a povećana je dodatno u toku 2023. godine. Došlo je do rasta cijena komponente energije na tržišnom snabdijevanju za oko 20% u odnosu na prethodnu godinu s tim da su i ove cijene limitirane (i trenutno daleko ispod tržišnih) izmjenama Zakona o električnoj energiji (usvojene krajem 2021. godine) i posljedičnom Odlukom Vlade FBiH iz januara 2022. godine o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom za kvalifikovane kupce. Ograničavanje povećanja cijena je novom odlukom Vlade FBiH produženo je i na 2023. godinu, a ovim Planom je pretpostavljeno da će se odluka o ograničenju rasta cijena donositi i za 2024., odnosno 2025. godinu.

Sa druge strane, osim rasta cijene uglja, u toku 2022. i 2023. godine povećane su cijene drugih sirovina, energenata, materijala, usluga i rada, a došlo je i do značajnog rasta cijena nabavljene energije iz obnovljivih izvora i energije za havarijske situacije. Dodatne otežavajuće okolnosti su nepromjenjene cijene za distributivnu mrežarinu (nisu se mijenjale od jula 2011. godine), te obaveza pokrića pripadajućeg dijela prenosnih gubitaka po netržišnoj cijeni što negativno utiče na finansijski rezultat Društva.

Ovim Planom se daje zadatak Upravi i Nadzornom odboru EP BiH da kroz politiku određivanja prodajnih cijena i drugih uslova prodaje za krajnje kupce u okviru aktivnosti ugovaranja prodaje nađu prihvatljiv balans između:

- potrebe održavanja dugoročne održivosti i stabilnosti poslovanja EP BiH i Koncerna EP BiH uvažavajući globalnu energetska tranziciju ka dekarboniziranoj ekonomiji
- potrebe da se sačuva likvidnost Društva na kratkoročnom i dugoročnom nivou, te
- potrebe da se građanima i privrednim subjektima obezbjedi stabilno snabdjevanje električnom energijom po pristupačnim cijenama.

Pri tome se ne zahtjeva maksimizacija dobiti, ali se očekuje i planira racionalno i efikasno poslovanje uz ostvarenje dobiti koja treba biti osnov za finansiranje ulaganja i prestrukturiranja koja stoje pred Društvom u narednom periodu, uključivo i njegova zavisna društva. Pored ostvarenja razumne dobiti, Društvu će biti nužno i poboljšanje gotovinskih tokova iz poslovnih aktivnosti kako bi se mogla realizovati ulaganja iz vlastitih izvora kao i obezbjediti povrat kredita koji su već povučeni ili će biti ugovoreni i povučeni u svrhu realizacije kapitalnih i drugih investicija. Vezano za to, planirano je da se najveći dio planirane dobiti zadrži u Društvu,

te iskoristi kao izvor finansiranja za buduće investicije. Postojeći i potencijalni kreditori će analizirati gotovinske tokove Društva i Koncerna kao jednu od ključnih podloga za odobrenje kreditnih aranžmana. Također, bitno je kupce i javnost uvjeriti da je postepeno povećanje prodajnih cijena energije, naročito za domaćinstva, uzimajući u obzir troškove proizvodnje i tržišne okolnosti nužno, ukoliko želimo na duži rok računati na domaće izvore električne energije koji će biti cjenovno, okolinski i klimatski prihvatljiviji od postojećih.

Sigurno je da će u narednih 3-8 godina biti uvedeno plaćanje taksi ili sličnih naknada na CO₂ emisije iz termoelektrana na prostoru BiH, a na Državi i EP BiH je da se izbore da to bude postepeno i uz što manje troškove. Sa druge strane, Bosna i Hercegovina i EP BiH moraju pokazati i dokazati spremnost da redukuju emisije CO₂ shodno globalnim trendovima, a što će biti konkretizovano kroz Nacionalni energetski i klimatski plan BiH (NECP BiH), koji je u pripremi. U cilju pripreme za ovaj period, EP BiH je počev od 2021. godine implementirala šemu internog obračuna CO₂, na osnovu koje se postepeno povećava proizvodna cijena, a tako utvrđeni trošak proizvodnje interno alokira i rezervira za projekte koji potpadaju pod proces dekarbonizacije.

Podlogu za planska predviđanja za naredni trogodišnji period čine:

- Zakon o električnoj energiji u FBiH (Sl. novine FBiH br.60/23), ostali zakonski pr i Odluka Vlade FBiH o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom (u primjeni za 2023. godinu)
- Privremene smjernice elektroenergetske politike FBiH
- Program o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u FBiH
- Elektroenergetski bilans EP BiH za planske godine (usvojen 05.10.2022. g) te Sagledavanje EE prilika za period septembar-decembar 2023.g. rađeno početkom septembra 2023. godine
- Ugovori o vođenju poslova (sa pripadajućim aneksima) između Vladajućeg i zavisnih društava
- Tarifni stavovi za snabdijevanje kupaca koje imaju pravo na univerzalnu uslugu (*Domaćinstva i Ostali kupci na 0,4 kV*) i EP BiH im je javni snabdjevač
- Akti koji regulišu tarifne stavove i druge uslove prodaje za tržišno snabdijevanje krajnjih kupaca (kupci na 110 kV, 35 kV i 10 kV naponu, te *Javna rasvjeta i 0,4 kV*)
- Tarifni stavovi za korisnike distributivnog sistema EP BiH, kao i za vlastitu potrošnju u okviru EP BiH
- Prognozirane cijene električne energije na veleprodajnom tržištu električne energije
- Pravilnik o internim cijenama za električnu energiju EP BiH i interne cijene EP BiH koje se utvrđuju Cjenovnikom za interni obračun
- Rješenja i odluke regulatornih komisija (uključujući i Regulatorni kontni plan)
- Uslovi i obaveze iz licenci za obavljanje regulisanih elektroprivrednih djelatnosti, *Opšti uslovi za isporuku električne energije*, kao i odgovarajuće politike djelatnosti i druge politike donesene na nivou EP BiH
- Finansijski izvještaji o poslovanju i izvještaji nezavisnih revizora o reviziji finansijskih izvještaja EP BIH, zavisnih društava - rudnika uglja i ostalih zavisnih društava u vlasništvu EP BiH u ranijem periodu
- Studije, elaborati i investiciono-tehnička dokumentacija o izgradnji, rekonstrukciji, revitalizaciji i nastavku rada elektroenergetskih i rudarskih kapaciteta
- Odluke i zaključci Vlade FBiH vezani za organizaciju i poslovanje EES-a
- Zaključci Parlamenta FBIH vezano za nastavak rada blokova 4 u TE Tuzla i 5 u TE Kakanj
- Zakon o korištenju OIEiEK i efikasne kogeneracije (kao i podzakonski akti)
- Zakon o energetskej efikasnosti
- Zakon o energiji i i regulaciji energetskej djelatnosti

- Odluka FERK-a o utvrđivanju referentne cijene električne energije (za postrojenja koja koriste obnovljive izvore i kogeneraciju)
- Odluka o davanju saglasnosti na cijene uglja za termoelektrane (izmjenjena pred kraj 2021. godine, sa primjenom od januara 2022. godine uz povećanje nabavne cijene za oko 20%)
- Ugovori sa rudnicima uglja zaključeni za isporuke uglja u 2023. godini
- Interni akti zavisnih društava-rudnika uglja i zavisnih društava u vlasništvu EP BiH
- Dugoročni planovi razvoja prenosne mreže (Elektroprijenos BiH)
- Zakoni i podzakonski akti relevantni za poslovanje EP BiH i zavisnih društava
- Akti koji regulišu način i uslove prodaje u djelatnostima snabdijevanja i trgovine
- Potpisani Granski kolektivni ugovor za područje djelatnosti elektroprivrede iz februara 2021. godine, koji je u primjeni u periodu izrade ovog Plana, kao i važeći Pravilnik o radu Društva
- Već donesene investicione odluke kao i odluke Skupštine Društva (od 18.09.2018.) vezano za izgradnju i finansiranje bloka 7 u TE Tuzla te ugovori i projekcije vezano za ovaj Projekt
- Okvirna energetska strategija BiH do 2035. godine (usvojena na Vijeću ministara BiH krajem augusta 2018. godine)
- Smjernice ekonomske i fiskalne politike FBiH za naredni period
- Sporazumi o raskidu ugovora zaključenih sa Operaterom za OIEiEK o preuzimanju električne energije iz obnovljivih izvora iz malih hidroelektrana EP BiH (raskinuti sa krajem septembra 2022. godine), a što je uobzireno u EEB-u za period 2023.-2025. godina)
- Akti i ugovori vezano za prebacivanje gotovinske naplate u poslovnice pošte
- Ugovori sa kreditorima kojima su definisana određena ograničenja vezano za obim ulaganja, nivo zaduženosti i likvidnosti Društva tokom otplate kredita
- Rezultati poslovanja sagledani za period I-VIII 2023. godine
- Stanje cijena za dugoročne isporuke el. energije na HUDEX berzi
- Odluke Skupštine EP BIH vezano za pozajmice ZD rudnicima uključivo i ugovore zaključene sa ZD rudnicima slijedom tih odluka
- Procedura P 81/03 Izrada i usvajanje Planova poslovanja i izvještavanje o realizaciji
- Pismo namjere o implementaciji internog obračuna troškova ugljika od 22. maja 2021. godine, te analize, informacije, akti i zaključci vezano za CO₂ emisije
- Smjernice za izradu Plana ulaganja u postojeće termoblokove EP BiH sa težištem na planski period 2023. - 2025. godina iz oktobra 2022. godine

Ključni pokazatelji o Društvu

Tabela 1.1

OPIS	2019	2020	2021	2022	2023 plan revidovani	2024 plan	2025 plan
Registr. dionički kapital na dan 31.12. (mil .KM)	2.237	2.237	2.237	2.237	2.237	2.237	2.237
Operativni prihod (mil.KM)	1.036,30	1.037,30	1.098,40	1.278,20	1.148,12	1.500,54	1.635,34
Operativni rashodi (mil.KM)	836,5	832,5	870,4	1.009,10	1.053,02	1.070,00	1.059,96
EBITDA (mil.KM)	199,8	204,8	228,1	269,20	95,10	430,54	575,38
Rezultat prije poreza (mil.KM)	24,3	10,5	14,0	10,7	-80,0	264,3	393,4
Proizvodnja (GWh)	6.034	6.238	6.677	5.849	5.518	6.203	6.647
Prodaja (GWh)	7.240	7.262	7.469	6.293	5.991	6.399	6.811
Broj kupaca (kraj godine)	771.677	778.962	788.168	797.260	804.000	813.000	821.000
Broj zaposlenih (kraj godine)*	4.325	4.206	4.075	3.909	4.048	4.035	4.017

* zaposleni na neodređeno vrijeme

UVOD

Misija, Vizija, Ciljevi

Poslovna politika, strateška opredjeljenja i poslovni ciljevi Društva u trogodišnjem periodu 2023.-2025. utvrđuju se i provode u skladu sa misijom, vizijom i politikama Društva (Politika kvaliteta, Politika zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, Okolinska politika, Politika energetske efikasnosti, Politika informacione sigurnosti, Politika snabdijevanja električnom energijom, Politika trgovine, Politika upravljanja zalihama, Politika upravljanja ljudskim resursima).

Misija

Misija Društva je proizvoditi i distribuirati električnu energiju, pouzdano snabdijevati kupce električnom energijom i trgovati u konkurentnom okruženju uz korištenje domaćih resursa i zadovoljenje okolinskih zahtjeva, doprinoseći održivom razvoju i kvalitetnom životu društva.

EP BiH će:

- Proizvoditi električnu i toplinsku energiju iz domaćih obnovljivih i neobnovljivih resursa u skladu sa okolinskim zahtjevima, važećom zakonskom regulativom i evropskim standardima
- Obezbjediti efikasan distributivni sistem za isporuku električne energije krajnjim kupcima, i omogućiti svim korisnicima pristup mreži i napajanje električnom energijom po propisanim normama kvaliteta i pružanje informacija
- Sigurno i pouzdano snabdijevati i trgovati električnom energijom proizvedenom iz domaćih resursa po konkurentnim cijenama
- Osigurati ekonomski održivu proizvodnju uglja za potrebe termoelektrana, industrije i široke potrošnje po konkurentnoj cijeni
- Ulagati u razvoj i realizaciju novih kapitalnih investicija, pri čemu će posebnu pažnju posvetiti investiranju u proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije, povećanju fleksibilnosti energetske portfolija i energetske efikasnosti
- Vršiti prestrukturiranje svih djelatnosti s ciljem povećanja efikasnosti poslovanja i ispunjavanja zahtjeva u okviru Energetske zajednice i evropskih standarda.

Efikasno poslovanje EP BiH bazira na dosljednoj primjeni propisa i standarda i na principima:

- osiguranja kvaliteta proizvoda i usluga
- povećanja zadovoljstva, sigurnosti i povjerenja kupaca
- očuvanja životne sredine
- strateškog planiranja i razvoja zaposlenika
- obezbjeđenja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu
- obezbjeđenja sigurnosti informacija
- upravljanja rizicima
- povećanja energetske efikasnosti
- društveno odgovornog poslovanja.

Vizija

EP BiH svojim društveno odgovornim poslovanjem i profesionalnim integritetom u proizvodnji, distribuciji, pouzdanom snabdijevanju električnom energijom i razvojem tržišta električne energije bit će nosilac i pouzdan partner ostalim privrednim subjektima u ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine.

Vizija i misija – Collins & Porras-ov okvir:

Ključne vrijednosti			
<ul style="list-style-type: none"> • Društveno odgovorno poslovanje • Promoviranje domaćih resursa • Profesionalni integritet 		<ul style="list-style-type: none"> • Visok nivo usluge za kupce • Težnja ka izvrsnosti • Timski rad 	
Svrha biznisa			
<ul style="list-style-type: none"> • Proizvodnja, distribucija i snabdijevanje električnom energijom – resursom bez kojeg nije moguć kvalitetan život i razvoj bh društva 			
 <p>Obezbjedenje dovoljne količine uglja za proizvodnju električne energije po konkurentnoj cijeni</p>	 <p>Proizvodnja električne i toplinske energije iz domaćih resursa uz stvaranje pretpostavke za energetska nezavisnost BiH</p>	 <p>Obezbjedenje efikasnog distributivnog sistema za isporuku električne energije krajnjim kupcima</p>	 <p>Snabdijevanje i trgovanje električnom energijom proizvedenom iz domaćih resursa po konkurentnim cijenama</p>
Strategijski izazovi			
<ul style="list-style-type: none"> • Prestrukturiranje svih djelatnosti (s ciljem povećanja efikasnosti poslovanja) • Zadržavanje liderske pozicije na domaćem tržištu, te rast udjela na regionalnom tržištu električne energije • Ispunjavanje okolinskih zahtjeva (emisije, energetska efikasnost, obnovljivi izvori) • Novo investicije (u cilju ispunjavanja okolinskih zahtjeva i rasta proizvodnje izmjena proizvodnog portfolia, dostizanje standarda kvalitete električne energije ...) • Kontinuirano optimiziranje poslovnih procesa 			
Misija kao interna transformacija			
<p>Proizvodnja, distribucija i snabdijevanje kupaca električnom energijom u konkurentskom okruženju uz korištenje domaćih resursa i zadovoljavanje okolinskih zahtjeva, doprinoseći održivom razvoju i kvalitetnom životu BH društva</p>			

Ciljevi

Opšti – Generalni ciljevi

- Sigurna i pouzdana proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom
- Kvalitet isporuke električne energije u skladu sa standardima kvaliteta
- Povećanje poslovne efikasnosti
- Postizanje konkurentne cijene električne energije koja odražava ekonomske i finansijske troškove
- Povećanje energetske efikasnosti u svim segmentima sistema proizvodnje, distribucije, snabdijevanja i korištenja energije
- Optimalno korištenje lokalnih izvora energije s ciljem dostizanja ekonomskog rasta i socijalne stabilnosti
- Korištenje mogućnosti na regionalnom tržištu s ciljem iskorištenja izvoznih šansi
- Energetski menadžment na okolinski prihvatljiv način
- Uspostava i stalno poboljšanje sistema upravljanja prema međunarodnim normama na svim organizacionim nivoima i u svim poslovnim procesima
- Sigurno i zdravo radno okruženje
- Zadovoljavanje interesa i potreba kupaca električne energije u liberalizovanom okruženju
- Prestrukturiranje s ciljem poboljšanja poslovanja i ispunjavanja zahtjeva u okviru energetske zajednice i standarda EU
- Osiguranje stabilne proizvodnje uvažavajući NERP uz rast udjela OI u proizvodnom portfoliju
- Zadovoljenje buduće potražnje krajnjih kupaca (sigurnost snabdijevanja i nezavisnost)
- Osiguranje bilansnog viška/rezerve (učesće na tržištu/sigurnost)
- Osiguranje kontinuiteta proizvodnje uglja uvažavajući smanjenje potreba za TE
- Zadovoljenje EU standarda u pogledu graničnih vrijednosti emisija iz termoelektrana
- Poboljšanje efikasnosti (prevažodno u proizvodnji termoelektrana – snižavanje potrošnje uglja i emisije CO₂)
- Povećanje kapaciteta i udjela proizvodnje na bazi obnovljivih izvora
- Kontinuirano pozitivno poslovanje uz postepeni rast povrata na kapital
- Zadovoljenje indikatora likvidnosti i zaduženosti
- Povećanje investicione sposobnosti
- Osiguranje dovoljnih finansijskih rezervi za:
 - novi investicioni ciklus
 - strožije okolinske i klimatske zahtjeve
 - rizike u vezi poslovanja rudnika
 - programe prestrukturiranja i tranzicije EP BiH i rudnika

U skladu sa opštim - generalnim ciljevima na svim organizacionim nivoima i poslovnim procesima, prema uspostavljenom sistemu upravljanja, definisati će se specifični ciljevi - mjerljive karakteristike na godišnjem/trogodišnjem periodu i pratiti njihovo ostvarenje.

1 OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

Javno preduzeće Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je javno preduzeće za proizvodnju i distribuciju električne energije, snabdijevanje električnom energijom, trgovanje, zastupanje i posredovanje na domaćem tržištu, uvoz i izvoz električne energije, uključujući i upravljanje elektroenergetskim sistemom.

EP BiH je najveća elektroprivredna kompanija u Bosni i Hercegovini:

- po vrijednosti kapitala
- po instaliranim proizvodnim kapacitetima,
- po ukupnoj proizvodnji i prodaji električne energije
- po broju kupaca.

Po vlasničkoj strukturi EP BiH je dioničko društvo, u kojem je 90,37% kapitala u vlasništvu Federacije BiH, a 9,63% kapitala je u vlasništvu PIF-ova i individualnih dioničara.

Društvo posluje u kontinuitetu od 1977. godine, pod imenom „Elektroprivreda Bosne i Hercegovine“ Sarajevo, kada je, u skladu sa važećim propisima upisano u sudski registar pod brojem: U/I 278/77 i 1-2758 kao složena organizacija udruženog rada za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije i kao pravni sljednik dotadašnjih elektroprivrednih preduzeća (radnih organizacija) u Bosni i Hercegovini.

Od 1990. godine, u skladu sa izmjenama Zakona o elektroprivredi, Društvo mijenja oblik i posluje pod imenom Javno preduzeće za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije Elektroprivreda BiH.

Društvo je na dan 21.07.1993. godine uskladilo svoje poslovanje sa Zakonom o javnim preduzećima („Službeni list R BiH“ broj 4/92 i 21/92) i Zakonom o elektroprivredi („Službeni list R BiH“ broj 1/93) i od tada posluje pod imenom *Javno preduzeće Elektroprivreda Bosne i Hercegovine sa p.o., Sarajevo*, kao pravni sljednik bivšeg Javnog preduzeća za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije Elektroprivreda BiH i elektroprivrednih preduzeća koje je ono osnovalo.

U skladu sa Rješenjem Federalne agencije za privatizaciju broj: UO-41-2520-22/04 od 19. 02. 2004. godine, Upravni odbor Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine donio je Odluku o promjeni oblika Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine u dioničko društvo, na koju je aktom broj:11-02-472/04 od 18.02.2004. godine saglasnost dalo Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije.

Prva Skupština Društva je na sjednici od 25.03.2004. godine donijela Odluku o usklađivanju oblika Društva sa Zakonom o privrednim društvima i Rješenjem Kantonalnog suda u Sarajevu na osnovu čega je izvršena preregistracija JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine u dioničko društvo, od kada posluje pod imenom Javno preduzeće Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je Uredbom o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije BiH („Službene novine FBiH, broj 44/15), propisala da Vlada FBiH neposredno ili putem Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije u Društvu vrši ovlaštenja po osnovu učešća državnog kapitala u JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo.

Organi Društva su:

- Skupština
- Nadzorni odbor (imenovan od strane Skupštine)
- Uprava (imenovana od strane Nadzornog odbora) kao organ upravljanja i
- Odbor za reviziju (imenovan od strane Skupštine).

Upravljanje Društvom, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o javnim preduzećima i Statutom, vrši Uprava Društva koju čine:

1. Generalni direktor
2. Izvršni direktor za proizvodnju
3. Izvršni direktor za distribuciju
4. Izvršni direktor za snabdijevanje i trgovinu
5. Izvršni direktor za ekonomske poslove
6. Izvršni direktor za pravne poslove i ljudske resurse
7. Izvršni direktor za kapitalne investicije.

Društvo ima Sekretara Društva čije su nadležnosti utvrđene zakonom i Statutom. Pored Uprave, Društvo ima i Pomoćnika generalnog direktora za razvoj, te Pomoćnika generalnog direktora za zavisna i povezana društva. Podružnicama Društva rukovode direktori podružnica.

Nadležnosti organa upravljanja Društva utvrđene su Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima, a Statutom Društva su detaljnije razrađene nadležnosti navedenih organa.

Skupština, kao najviši organ Društva koji čine dioničari (ili opunomoćenici dioničara), se saziva kada je to određeno zakonom, drugim propisima i Statutom i kada se ocijeni da je to u najboljem interesu Društva i dioničara, a najmanje jednom godišnje.

Nadzorni odbor čini sedam članova, koje imenuje i razrješava Skupština Društva. Nadzorni odbor nadzire poslovanje Društva, nadzire rad Uprave Društva i ima druge nadležnosti propisane zakonom i Statutom Društva. Sjednice Nadzornog odbora se u pravilu održavaju jednom mjesečno.

Uprava organizuje rad i rukovodi poslovanjem, zastupa i predstavlja Društvo i odgovara za zakonitost poslovanja. Radom Uprave rukovodi generalni direktor.

Odbor za reviziju ima tri člana koje bira Skupština Društva u skladu sa zakonom i Statutom.

Organizacija Društva

Unutrašnja organizacija Društva utvrđena je Pravilnikom o organizaciji Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. – Sarajevo. Društvo je jedinstveni pravni subjekt, a po organizaciono-tehnološkoj strukturi složen sistem, organizovan na funkcionalnom, procesno radnom i teritorijalnom principu. Radi obavljanja registrovane djelatnosti i ostvarivanja poslovnih funkcija, organizovane su sljedeće organizacione cjeline:

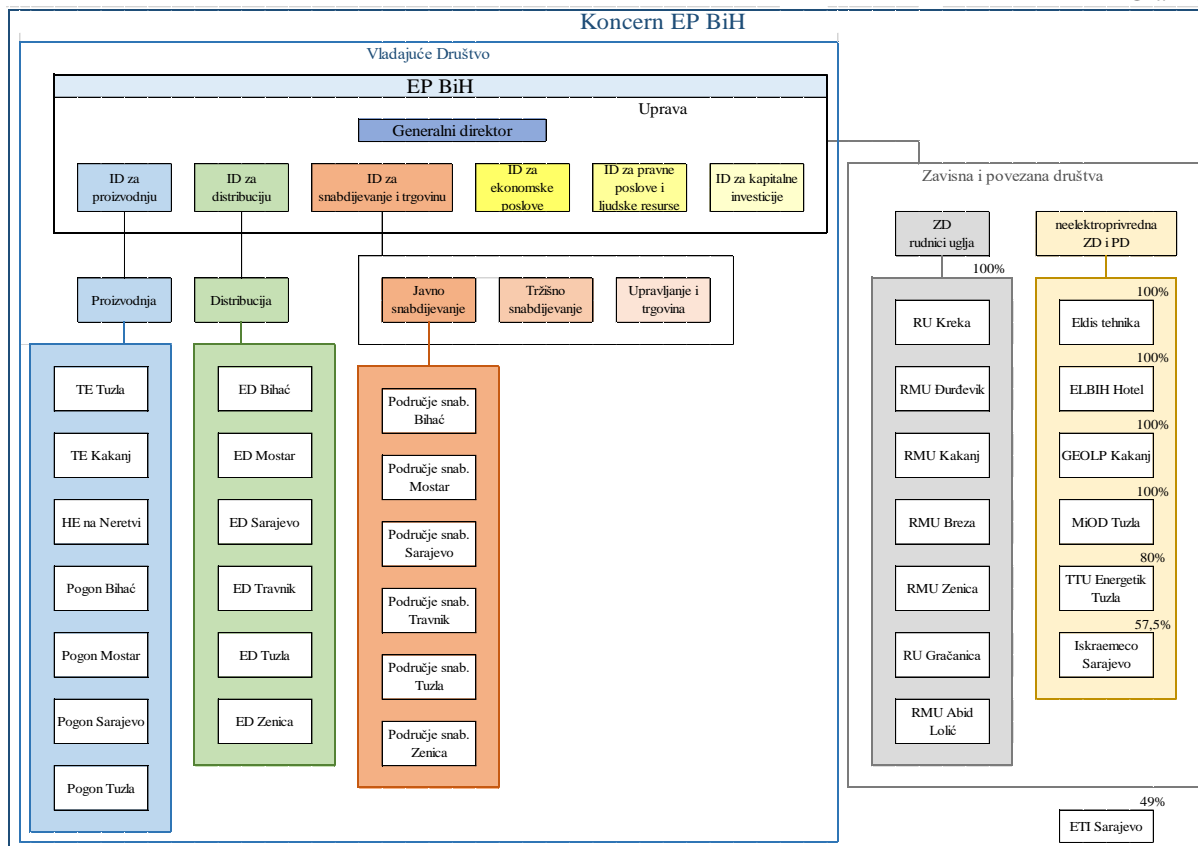
- **Direkcija**, koja je organizovana u sjedištu Društva radi obavljanja zajedničkih funkcija na nivou Društva, a čine je sektori i samostalne službe i
- **Elektroprivredne djelatnosti**: proizvodnja električne energije, distribucija električne energije, snabdijevanje električnom energijom i trgovina električnom energijom

- **U okviru elektroprivrednih djelatnosti** organizovane su podružnice Društva i to:
 - Termoelektrana „Kakanj“, Kakanj
 - Termoelektrana „Tuzla“, Tuzla
 - Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica
 - „Elektrodistribucija Bihać“, Bihać
 - „Elektrodistribucija Mostar“, Mostar
 - „Elektrodistribucija Sarajevo“, Sarajevo
 - „Elektrodistribucija Tuzla“, Tuzla
 - „Elektrodistribucija Travnik“, Travnik i
 - „Elektrodistribucija Zenica“, Zenica.

Društvo je 100%-tni vlasnik kapitala 11 zavisnih društava (od čega 7 rudnika uglja u FBiH):

- Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. Kakanj
- Rudnik mrkog uglja „Breza“ d.o.o. Breza
- Rudnik uglja „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje
- Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik - Bila
- Rudnici uglja „Kreka“ u Tuzli, d.o.o.
- Rudnik mrkog uglja „Đurdevik“ u Đurdeviku, d.o.o.
- Rudnik mrkog uglja „Zenica“ d.o.o. Zenica
- „Eldis Tehnika“ d.o.o. Sarajevo - društvo za proizvodnju opreme za distribuciju energije, promet proizvodima i uslugama
- „GEOLP“ d.o.o. Kakanj - društvo za geološka i laboratorijska ispitivanja, projektovanje, zaštitu i spašavanje
- „MiOD“ d.o.o. Tuzla - društvo za pružanje usluga elektro-mašinskog održavanja
- Hotel „ELBIH“ d.d. Makarska, R Hrvatska.

Graf 1.1

Društvo ima većinski udio u sljedećim pravnim licima:

- „TTU energetik d.o.o.“, Tuzla, u kojem je vlasnik 80% udjela
- „Iskraemeco“ d.o.o.“, Sarajevo - Društvo za proizvodnju i održavanje mjernih uređaja, u kojem je vlasnik 57,5% udjela.

Osim navedenog, Društvo ima i manjinski udio u pravnom licu „ETI“ d.o.o. Sarajevo - Društvo za proizvodnju elektroosigurača, u kojem ima 49% vlasništva u udjelima.

2 ANALIZA OKRUŽENJA

Analizirajući otvaranje tržišta u BiH može se reći da je, u odnosu na ostale zemlje u okruženju, BiH specifična po tome što odmah na početku otvaranja tržišta ima tri postojeće elektroprivredne kompanije, za razliku od ostalih zemalja u okruženju koje su imale samo po jednu vertikalno integrisanu elektroprivrednu kompaniju.

Od 2015. godine svi krajnji (pa tako i kupci iz kategorija *Domaćinstva* i *Ostala potrošnja na 0,4 kV naponu*) su stekli pravo na slobodan izbor snabdjevača, što znači da sve kategorije krajnjih kupaca električne energije u BiH imaju mogućnost slobodnog izbora snabdjevača. Pored tri elektroprivrede u BiH registrovano je još preko 20 kompanija koje imaju licencu snabdijevanja II reda/unutrašnje trgovine i/ili licencu za međunarodnu trgovinu koje im omogućavaju da obavljaju djelatnost trgovine u BiH i snabdijevanja kvalifikovanih kupaca. Neke od njih su se počele baviti i snabdijevanjem krajnjih kupaca obzirom da su stvorene ključne tehničke i regulatorne pretpostavke za promjene snabdjevača, posebno kroz primjenu novih Tržišnih pravila i koncepta pomoćnih usluga. Navedeno je dovelo EP BiH, ali i ostale „državne“ elektroprivredne kompanije u jednu sasvim novu poziciju. Od momenta otvaranja tržišta ovom aspektu je posvećena ozbiljna pažnja te se pristupilo pojedinačnoj i grupnoj analizi krajnjih kupaca, te analizi postojeće i moguće konkurencije. Tokom perioda 2015.-2019. godina, EP BiH je poduzimala konkretne korake za konkurentan nastup na tržištu, pa su između ostalog za pojedine grupe kupaca na tržišnom snabdijevanju bile smanjene prodajne cijene u periodu kada je bio prisutan i pad cijena na regionalnom tržištu. To se odrazilo na prihode i rezultat poslovanja, ali je zadržano oko 99% krajnjih kupaca, gledano po obimu krajnje potrošnje. Pojedini krajnji kupci su bili prešli kod drugih snabdjevača, ali se počevši od II polugodišta 2017. godine, većina njih se vratila na snabdijevanje kod EP BiH, te se bilježi porast tržišnog učešća u odnosu na 2017. godinu. Kod kategorije *Domaćinstva* regulirane tarife (univerzalna usluga) su i dalje neekonomске i nedovoljne da pokriju troškove za EP BiH, a i za tržišne snabdjevače ne ostavljaju prostor za formiranje nižih tarifa koje bi omogućile profit. Također, može se reći i da se EP BiH dobro prilagodila promjeni koncepta pomoćnih usluga te je kao pružalac usluga ostvarila značajno učešće kao i finansijske efekte na tržištu pomoćnih usluga. Tokom 2017. godine došlo je do obrata u trendu kretanja cijena električne energije na regionalnom veleprodajnom tržištu, pa se konkurentna pozicija EP BiH značajno promijenila tj. otvorila se mogućnost za ostvarenje znatno većih pozitivnih efekata od trgovine i tržišnog snabdijevanja. Isti su bili prilično značajni u zadnjih par godina i to je pozitivno uticalo na rezultate poslovanja.

Tokom 2020. godine i početkom 2021. godine, kao posljedica pandemije Covid-19 virusa dolazi do značajnog pada potrošnje kod privrednih subjekata i drugih pravnih lica kako u BiH tako i u inostranstvu (tzv. *lockdown* u većini evropskih zemalja), pa se isto odrazilo i na potražnju za električnom energijom, a posljedično na cijene za isporuke u 2021. godini u periodu ugovaranja isporuka za tu godinu. Ispostavilo se da su cijene tržišnog snabdijevanja bile (za većinu kupaca na tržišnom snabdijevanju) čak i smanjene u odnosu na 2020. godinu i takve su i ostale do kraja 2021. godine iako se nivo tržišnih cijena za III i IV kvartal 2021. godine značajno povećao.

U II polovini 2021. godine dolazi do snažnog rasta cijena energije na svim evropskim tržištima. Slijedeći svoju dotadašnju praksu javne elektroprivrede u FBiH su privrednim subjektima nudile ponude za snabdijevanje za 2022. godinu (i eventualno preostali dio 2021. godine, ovisno o isteku postojećih ugovora) bazirane na tržišnim (tada daleko većim) cijenama. Došlo je do bunta privrednih subjekata praćenog jakog medijskom kampanjom što je na kraju rezultiralo da je pred sami kraj 2021. godine Parlament Federacije BiH usvojio izmjene Zakona o električnoj energiji gdje je dodan član 16 a. koji glasi:

Izuzetno od stava (2) člana 16. Zakona, ukoliko dođe do poremećaja na tržištu električne energije na način da se cijena snabdijevanja električnom energijom za kvalifikovanog kupca poveća za više od 20% u odnosu na prethodnu godinu, Vlada Federacije je u obavezi da posebnom odlukom ograniči porast cijena snabdijevanja električnom energijom do 20% maksimalno, pri čemu se isto odnosi, za ugovore sa godišnjim trajanjem ili duže."

Slijedeći ovu zakonsku normu Vlada Federacije BiH je 07.01.2022. godine donijela *Odluku o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom* (Sl. novine FBiH broj 3/22) gdje u članu I stoji:

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine ograničava tokom 2022. godine povećanje cijena snabdijevanja električnom energijom za kvalifikovanog kupca do 20% maksimalno u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu se isto odnosi za ugovore sa godišnjim trajanjem ili duže.

Uvažavajući ove odredbe javna elektroprivredna preduzeća su nudila i zaključivala ugovore o tržišnom snabdijevanju uz znatno niže cijene u odnosu na one koje su mogla ostvariti na veleprodajnom tržištu, iako nisu formalno imale obavezu snabdijevanja (osim rezervnog i to u trajanju do 2 mjeseca). Sa druge strane, privatni snabdjevači su dodatno izgubili interes da se bave tržišnim snabdijevanjem na prostoru FBiH, jer im to komercijalno više nije opravdano (energiju mogu daleko profitabilnije plasirati na drugim prostorima).

Ako poredimo prodajnu cijenu energije u tržišnom snabdijevanju koja će biti ostvarena za 2022. godinu (oko 68,7 Eur/MWh što uključuje i dio rezervnog snabdijevanja) sa pretpostavljenom cijenom prodaje bez ograničenja (oko 155 Eur/MWh, gledajući nivo tržišnih cijena i važeće akte u periodu kampanje ugovaranja) na potrošnju krajnjih kupaca tržišnog snabdijevanja, dobijemo efekat izgubljenog prihoda od blizu 300 mil. KM za 2022. godinu, a što predstavlja njihovu uštedu (bez PDV-a) na troškovima električne energije.

U II polugodištu 2022. godine je zadržan visok nivo tržišnih cijena, te je ponovo (krajem oktobra) donesena odluka Vlade FBiH o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom do 20% u odnosu na prethodnu godinu, a što se primjenjuje na isporuke energije u 2023. godini.

Treba istaći da se od sredine 2011. godine nije mijenjala ni cijena distributivne mrežarine (gdje je povrat izuzetno nizak, kao i cijena pokriva distributivnih gubitaka) što također negativno utiče na profitabilnost poslovanja EP BiH, ali se time olakšava funkcionisanje privrede i život građana. I kod tržišnog snabdijevanja EP BiH je svjesna negativnog uticaja visokih cijena energije na poslovanje većih kompanija, obzirom da je kod mnogih od njih trošak električne energije značajna stavka, Jasno je da ovakvi kupci uglavnom ostvaruju poslovnu saradnju sa velikim brojem drugih BH kompanija čime u velikoj mjeri utiču na poslovanje istih kao i na cjelokupnu zaposlenost i privredne tokove u BiH.

Dakle, uz navedene mjere društvene odgovornosti, EP BiH planira ostvariti profitabilno poslovanje u 2023. godini i kasnije, a što uključuje i maksimiziranje profita od prodaje bilansnih viškova na veleprodajnom tržištu, koristeći povoljne tržišne okolnosti sa aspekta aktuelnih tržišnih cijena, te povoljnog vlastitog proizvodnog portfolija (odnos proizvodnje iz termoelektrana i hidroelektrana), kontinuirano optimiziranje poslovnih procesa i troškova poslovanja. U ovom smislu je bitan nastavak proizvodnje električne i toplotne energije iz blokova 4 u TE Tuzla i bloka 5 u TE Kakanj. Treba napomenuti da su trenutne tržišne cijene za 2023. godinu u periodu finalizacije izrade ovog Plana (kraj novembra 2022. godine) značajno iznad proizvodne cijene EP BiH koja se očekuje u 2023. godini, odnosno one koja se planira (bez CO₂ komponente) za planski period i to čak i u situaciji rasta troškova proizvodnje. U djelatnosti snabdijevanja zbog niskih cijena u javnom snabdijevanju i ograničenja cijena u tržišnom snabdijevanju nije moguće ostvariti dobit (barem u 2023. godini, pa čak i uz eventualno povećanje cijena u javnom snabdijevanju). Stoga je ključni prodajni kanal za ostvarenje dobiti prodaja kroz djelatnosti Trgovine, gdje je moguća visoka zarada, ali su i visoki rizici. U vezi ovog jako je bitno da krajnji kupci racionalno troše el. energiju što bi omogućilo dodatne količine za profitabilnu prodaju putem djelatnosti Trgovine.

U budućem periodu će biti ključno i dalje držati proizvodnu cijenu na što nižem nivou, mada je izvjesno da će zbog rasta cijene topline uglja, ograničenih količina uglja i broja radnih sati starijih blokova, te implementacije projekata odsumporavanja, ona biti uvećana. To se uz racionalno tekuće i investiciono poslovanje može postići u normalnim hidrološkim prilikama, a što bi u suštini predstavljalo osnovni preduslov za ostvarenje dobiti u narednim godinama. Planirana dobit u 2024. i 2025. godini je i dalje u okviru do 5% u odnosu na kapital Društva. Ostvarenje dobiti kao i značajnog suficita gotovine iz poslovnih aktivnosti je izuzetno bitno sa aspekta mogućnosti finansiranja budućih investicija kako iz vlastitih tako i kreditnih izvora, s obzirom da je taj aspekt veoma bitan za potencijalne kreditore kao i za one već postojeće sa kojima su ugovoreni limiti zaduženja. Jasno je da kreditori prate pokazatelje profitabilnosti i zaduženosti EP BIH, tako da i budući novčani tokovi moraju biti takvi da ne ugrožavaju likvidnost Društva niti servisiranje postojećih i budućih obaveza za povrat kredita.

Analiza okruženja podrazumjeva istraživanje svih važnijih karakteristika šireg i užeg okruženja sa svrhom identifikacije strateških parametara koji mogu odrediti budućnost Društva i istom se identifikuju ključni parametri iz vanjskog okruženja koji se prepoznaju kao prilike i prijetnje, a iz unutrašnjeg okruženja kao snage i slabosti. Položaj Društva u odnosu na okruženje predstavlja istovremeno i prednost i veliku slabost ukoliko se Društvo ograniči samo na postojeće stanje, te ne prepozna izazove i ne iskoristi mogućnosti i prilike.

U ovom planskom periodu Društvo treba da usmjeri aktivnosti na izgradnju i razvoj novih elektrana, rast udjela obnovljivih izvora, energetske efikasnost, smanjenje emisija CO₂ i prestrukturiranje rudnika, što će omogućiti da se lakše nosi sa konkurencijom koja se pojavljuje na regionalnom tržištu električne energije koja ima provjerene strategije djelovanja i definisane strateške pozicije. Trenutno visoki nivo tržišnih cijena ne treba biti razlog za opuštanje i odustajanje od troškovne efikasnosti na dugi rok, jer su tržišne cijene već za 2024. i 2025. godinu značajno niže u odnosu na 2023., a sve je izvjesnije i uvođenje plaćanja CO₂ taksi.

Evropa i regija

Globalna važnost energije, a posebno električne energije, te strukturalne i institucionalne promjene na energetskim i tržištima električne energije na području regiona Jugoistočne Evrope i Evropske Unije, stvaraju novi konkurentski okvir koji prevazilazi granice nacionalnih tržišta i ekonomija. Konkurentnost pojedinih kompanija teško je, u takvim uslovima razvijati, ako one

zadržavaju lokalni fokus i ne tragaju za izvorima konkurentskih prednosti u regionalnim, odnosno globalnim razmjerama. Liberalizacija tržišta električne energije će privući, i već privlači, na prostor Jugoistočne Evrope nove konkurente koji ugrožavaju i sve više će ugrožavati položaj javnih kompanija.

Evropska unija se opredjelila za radikalni zaokret u energetske sektoru u pogledu smanjenja emisije ugljen dioksida CO₂. Energetskom politikom, usvajanjem Evropskog zelenog plana (EU *Green Deal*) i tome prilagođenim zakonskim mehanizmima, određen je cilj potpune dekarbonizacije (klimatski neutralna Eurpa) do 2050. godine. Cilj za redukciju emisije stakleničkih plinova do 2030. godine povećan je sa 40% na najmanje 55% u odnosu na 1990. Ovo za EES znači radikalno i još intenzivnije smanjenje korištenja fosilnih goriva i gašenje elektrana za proizvodnju električne energije iz tih goriva do 2030. godine, odnosno potpuni prestanak proizvodnje iz termoelektrana na uglj znatno prije 2050. godine

Opredjeljujući se za ovu politiku EU očekuje da zemlje energetske zajednice EnZ (kojoj pripada i Bosna i Hercegovina), a posebno one koje su se opredjelile za članstvo u EU, usvoje i implementiraju ovu politiku. EU je spremna finansijski podržati politiku dekarbonizacije i to ne samo u članicama zemalja EU, nego i u drugim zemljama sa posebnim fokusom na zemlje Zapadnog Balkana. Za BiH znači da ukoliko želi da sudjeluje u programu EU *Green Deal*, konačno mora uspostaviti organizirano tržište električnom energijom i prirodnim gasom, urediti sektor prirodnog gasa, funkcionalno razdvojiti energetske kompanije i druge aspekte liberalizacije energetske sektora na osnovu kojeg se obavezala kao članica EnZ. Na globalnom nivou odgovor međunarodne zajednice na ove izazove predstavlja usvajanje UN Agende 2030 (u 2015. godini) sa ciljevima održivog razvoja. Budući razvoj energetike će se posebno morati usaglašavati sa zahtjevima za ublažavanje klimatskih promjena. Koordinacija međunarodnih aktivnosti usmjerenih na ograničavanje globalnog zagrijavanja će se provoditi na osnovu Pariškog sporazuma o klimi, koji je ratificiran 2016. godine. Sve države regije Zapadni Balkan, pa i Bosna i Hercegovina, su potpisnice Pariškog sporazuma. Sigurno je da rat u Ukrajini i trenutna energetska kriza (koja nije isključiva posljedica ratnih sukoba) „tjeraju“ donosioce odluka da još jednom preispitaju situaciju i perspektive u vezi načina i uslova obezbjeđenja potrebnih količina svih vidova energije.

EU preko programa „EU zelena agenda za Zapadni Balkan“ nudi tehničku i finansijsku podršku regionu prvenstveno za dekarbonizaciju i digitalizaciju energetske sektora. Shvativši da je ovaj program EU posljednja prilika da se energetika u BiH i regionu transformiše u moderan, održiv i inkluzivan sektor, priključivanjem realizaciji Evropskog zelenog plana BiH može da izgradi moderan, konkurentan okolinski i klimatski održiv sistem. To je preduvjet i za privlačenje stranih investicija, pogotovo u industrijsku proizvodnju koja je namjenjena izvozu. Za to su potrebne brze i odlučne političke odluke, definisanje dugoročne vizije i planova energetske tranzicije i postizanje društvenog konsenzusa o transformaciji postojećeg konvencionalnog modela energetike, prema modernom modelu, baziranom na zelenom održivom razvoju.

Funkciju koordinacije entiteta u ispunjavanju međunarodnih obaveza BiH, kad je energetske sektor u pitanju, vrši Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO/MOFTER) u Vijeću ministara BiH, dok su za energetske sektor na entitetskom novi nadležna ministarstva energije. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa je nadležno za sektor energetike u skladu sa Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave BiH. MVTEO je nadležno za obavljanje poslova i zadataka iz nadležnosti BiH koji se odnose na definisanje politike, osnovnih principa, koordiniranje djelatnosti i usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti i

institucija na međunarodnom planu u područjima između ostalog energetike, konkurencije, zaštite okoline, razvoja i korištenja prirodnih resursa.

Ovakav ustroj i organizacija energetskeg sektora, između ostalog, uzrokuje kašnjenja u realizaciji preuzetih obaveza, usporenog procesa reformi, usporenog razvoja i neadekvatnog korištenja međunarodnih finansijskih izvora. Susjedne, a i ostale zemlje regije postižu brži napredak u reformama energetskeg sektora, jer nisu opterećene unutrašnjim strukturnim i drugim problemima kao BiH.

S obzirom da je Bosna i Hercegovina potpisnik *Ugovora o osnivanju energetske zajednice jugoistočne Evrope*, tržište električne energije u BiH je formalno otvoreno za sve kupce, uključujući domaćinstva i komercijalne kupce na 0,4 kV, od 1. januara 2015. godine. Sa aspekta BiH, to znači da će EP BiH biti tržišni snabdjevač, ali će istovremeno i dalje snabdijevati domaćinstva i ostale kupce na 0,4 kV koji ne odaberu tržišnog snabdjevača po osnovu obaveze pružanja univerzalne usluge i po tarifama koje odobrava FERK.

Pravni okvir

JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je elektroprivredno društvo koje obavlja djelatnosti *proizvodnje električne energije, distribucije električne energije, snabdijevanja električnom energijom, trgovanje, zastupanje i posredovanje na domaćem tržištu električne energije*, kao i druge djelatnosti utvrđene Statutom, radi sticanja dobiti.

Društvo je jedinstven pravni subjekt, a po organizaciono tehnološkoj strukturi složen sistem i u skladu sa odredbama *Zakona o privrednim društvima* JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je dioničko društvo, a prema odredbama *Zakona o javnim preduzećima* posluje i kao javno preduzeće, tj. obavlja djelatnost od javnog društvenog interesa. JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo je obveznik *Zakona o javnim nabavkama*.

Zakonom o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u Federaciji Bosne i Hercegovine prema obračunatim, a neuplaćenim javnim prihodima u periodu od 2009. do 2015. godine uređena je finansijska konsolidacija rudnika uglja u FBiH, a sve radi pripreme realizacije prestrukturiranja elektroenergetskog sektora. Vlada Federacije BiH je na sjednici održanoj 14.01.2009. godine donijela Odluku o prenosu udjela Federacije BiH u rudnicima uglja u Federaciji BiH na JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo.

Na osnovu člana 246. Zakona o privrednim društvima i člana 54. Statuta Društva, Skupština EP BiH je 12.05.2009. godine, donijela Odluku o preuzimanju udjela FBiH u privrednim društvima - rudnicima uglja u FBiH. Na osnovu navedenih akata, dana 24.07.2009. godine zaključeni su ugovori u svrhu regulisanja prava i obaveza Vlade FBiH i JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo. Potpisivanjem ugovora o prenosu udjela, Društvo je postalo vlasnik sedam rudnika uglja, čime je postalo Vladajuće društvo Koncerna EP BiH, a rudnici kao zavisna društva ušli u sastav Koncerna EP BiH. Društvo je na četrnaestoj skupštini Društva održanoj 22.10. 2009. godine donijelo Odluku o odobravanju statuta zavisnih društva, koja se odnosi na slijedeća zavisna društva: RMU „Kakanj“ d.o.o. Kakanj, RMU „Breza“ d.o.o. Breza, Rudnik „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje, RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik - Bila, Rudnici „Kreka“ u Tuzli, d.o.o., RMU „Đurdevik“ u Đurdeviku, d.o.o., RMU „Zenica“ d.o.o. Zenica i „Eldis Tehnika d.o.o.“, Sarajevo.

Ugovori o vođenju poslova između Društva i rudnika kao zavisnih društava potpisani su 16.11.2009. godine. Potpisivanjem ugovora o vođenju poslova stvoreni su uslovi za rješavanje

pravnih, finansijskih, organizacionih, planskih i drugih neriješenih pitanja neophodnih za funkcionisanje Koncerna EP BiH. Po osnovu preuzimanja udjela u rudnicima osnovni kapital EP BiH uvećan je za 81.804,2 hilj. KM.

Pored navedenih, postoje i firme sa kojima je Društvo od ranije u odnosu povezanih društava. To su: „Eldis Tehnika“ d.o.o. i „GEOLP“ d.o.o. (100%) sa kojima Društvo ima zaključene Ugovore o vođenju poslova, te „Hotel ELBIH d.d.“ (100%), „TTU Energetik“, Tuzla, (80%), „Iskraemeco Sarajevo d.o.o.“ (57,5%) i „ETI Sarajevo d.o.o.“ (49%) bez ugovora o vođenju poslova, s obzirom na Statutarnu odredbu zaključivanja ugovora o vođenju poslova sa društvima u 100% vlasništvu Društva, kao Vladajućeg društva.

Zakon o električnoj energiji u FBiH iz 2013. godine uz izmjene Zakona koje su stupile na snagu početkom 2022. godine i Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije predstavljaju okvir, koji zajedno sa Privremenim smjernicama EE politike FBiH, usmjerava politiku i aktivnosti EP BiH u narednom periodu.

Tržište električne energije u BiH je otvoreno od 01.01.2015. godine za sve kategorije kupaca, što opredjeljuje EP BiH da se u narednom periodu strateški pozicionira u BiH kao vodeći snabdjevač kvalifikovanih kupaca. Izuzev kategorija kupaca koje se snabdjevaju putem javnog snabdjevača, za sve ostale kategorije ne postoje regulirane tarife, već se cijene električne energije (kao i drugi uslovi ponude) formiraju samostalno od strane snabdjevača. Ipak, donesenim izmjenama Zakona o električnoj energiji i Odlukom Vlade Federacije BiH u primjeni od januara 2022. godine, rast cijena u tržišnom snabdijevanju je limitiran na 20% u odnosu na prethodnu godinu pri čemu se isto odnosi na ugovore sa godišnjim trajanjem ili duže.

Mrežarine (prenosna i distributivna) su i dalje regulisane od strane nadležnih regulatornih komisija i to:

- DERK-a za prenosnu mrežarinu, tarifu za rad NOS-a i tarifu za sistemsku uslugu
- FERK-a za distributivnu mrežarinu.

Smanjenje krajnje potrošnje, prvenstveno zbog prestanka potrošnje u Aluminiu d.d., Mostar je faktor koji doprinosi povećanju tarifa koje određuje DERK, posebno s obzirom na činjenicu da Elektroprijenos BiH i NOS BIH ne pokazuju namjeru da svoje, pretežno fiksne, troškove smanjuju u procentu u kojem se smanjila krajnja potrošnja. Kod tarife za rad NOS-a BiH (koja se svake godine povećava) je već uvedena G komponenta kod plaćanja tarife, a slična mogućnost postoji i kod tarife za usluge prijenosa. Distributivna mrežarina za djelatnost distribucije EP BIH nije mijenjana od sredine 2011. godine.

Što se tiče veleprodajnog tržišta električne energije u narednom periodu su najznačajnije aktivnosti na daljoj evoluciji nacionalnih tržišta u regionu prema regionalnom tržištu električne energije. U BiH je uspostavljeno balansno tržište električne energije i tržište pomoćnih usluga na kojem EP BiH već ima značajnu ulogu i učešće kao balansno odgovorna strana, pružalac i korisnik pomoćnih usluga. Na veleprodajnom tržištu nastaviti će sa aktivnostima plasmana električne energije na regionalno tržište u količinama i obimu koji su tehno-ekonomski optimalni za proizvodni portfolio EP BiH. S obzirom na turbulentnost dešavanja na tržištu električne energije i dalje je potrebno zadržati 100% stepen naplate u djelatnosti trgovine električnom energijom i kontinuirano pratiti i optimizirati sve tehno-ekonomske rizike.

Kao lideru na tržištu, EP BiH se nameće obaveza preuzimanja inicijative za uspostavu organiziranog tržišta dan unaprijed (*day ahead*) i unutar dana (*intra-day*), te iniciranje osnivanja domaće servisne berze električne energije sa određenim udjelom suvlasništva u istoj. U

zavisnosti o bilansnim veličinama, tržišnim prilikama, raspoloživim kapacitetima se na istoj može realizovati značajan obim trgovine.

U prethodnom periodu desile su se značajne izmjene pravnog okvira u BiH, a što se prvenstveno odnosi na:

- Zakon o radu FBiH
 - Zakon o porezu na dobit
 - Zakon o finansijskom poslovanju
 - način oporezivanja pojedinih naknada zaposlenicima,
- što je imalo odraza na poslovanje EP BiH i zavisnih društava u proteklom periodu. Najavljene su i nove promjene kada je u pitanju opterećenje primanja fizičkih lica kroz poreze i doprinose što također može uticati na troškove u vezi rada, te nivo primanja zaposlenika.

Prestrukturiranje

Zakonom o električnoj energiji utvrđeno je da će prestrukturiranje postojećih elektroprivrednih preduzeća biti izvršeno u skladu sa Programom o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u FBiH, na osnovu važećih propisa i uz saglasnost Parlamenta.

Prestrukturiranje EP BiH potrebno je radi:

- ispunjavanja zahtjeva utvrđenih u Zakonu o električnoj energiji
- realizacije obaveza utvrđenih u licencama za pojedine djelatnosti
- usklađivanja organizacije sa relevantnim direktivama EU
- stvaranja pretpostavki za dugoročno održivo poslovanje i primjenu najboljih praksi u organizaciji i upravljanju elektroprivrednih kompanija u Europi.

Kompleksnost i osjetljivost procesa, sa velikim brojem zainteresovanih strana, kao i okolnost da je EP BiH i vladajuće društvo Koncerna EP BiH sa više povezanih zavisnih društava, utiče na potrebu da se ovoj aktivnosti pristupi sistematski, metodološki, utemeljeno i fazno.

Prestrukturiranjem sedam ZD rudnika uglja Koncerna EP BiH treba postići organizacione promjene, promjene sistema upravljanja i računovodstvene promjene sa krajnjim ciljem - likvidno poslovanje uz pozitivan rezultat u okolnostima dugoročnog smanjenja potrošnje uglja u termoelektranama. S ciljem ispunjenja okolinskih standarda, u djelatnosti proizvodnje će doći do tehničko-tehnološke modernizacije postojećih i izgradnje novih proizvodnih elektroenergetskih objekata.

Za prestrukturiranje elektroenergetskog sektora u BiH posebno su bitne direktive koje se odnose na tržište električne energije. U 2011. godini pravna stečevina EU koja se preuzima od strane članica energetske zajednice proširena je na tzv. „Treći energetska paket“ uz rok za transpoziciju u domaća zakonodavstva i implementaciju do 01.01.2015. godine.

Sa aspekta obaveza elektroprivrednih preduzeća u BiH i uspostave tržišta električne energije, najvažnija je Direktiva 2009/72/EC o zajedničkim pravilima unutrašnjeg tržišta električne energije od 13. jula 2009. godine.

Ova Direktiva utvrđuje zajednička pravila za proizvodnju, prenos, distribuciju i snabdijevanje električnom energijom, koja uključuju odredbe za zaštitu potrošača, sa ciljem da se poboljšaju i integrišu konkurentna tržišta za električnu energiju. Ona utvrđuje pravila koja se, između ostalog, odnose na organizaciju i funkcionisanje elektroenergetskog sektora, na rad prenosnog

i distributivnog sistema, otvoren pristup tržištu, te razdvajanja mrežnih djelatnosti, uključujući djelatnost distribucije električne energije.

Sa aspekta implementacije procesa prestrukturiranja mogu se rezimirati sljedeće odrednice:

- Zakon je definirao potrebe različitih vrsta razdvajanja djelatnosti uzimajući u obzir zahtjeve Direktive 2009/72 o unutrašnjem tržištu električne energije
- Zakon je utvrdio obavezu donošenja Programa prestrukturiranja EE sektora od strane Vlade FBiH i uz saglasnost Parlamenta, te rokove za donošenje potrebnih podzakonskih akata od strane FMERI i FERK-a
- Vlada Federacije BiH je u augustu 2019. godine donijela Program prestrukturiranja elektroenergetskog sektora u FBiH (Sl. novine FBiH broj 62/19), te se očekuje i saglasnost Parlamenta FBiH na isti
- Ugovorom o Energetskoj zajednici, BiH je preuzela obavezu implementacije Direktive 2009/72 o unutrašnjem tržištu električne energije do 1.1.2015.godine
- Otvaranje tržišta i ulazak konkurencije, uključujući privatni sektor i strane investitore, utiču na potrebu za suštinskim promjenama u organizaciji i upravljanju u EP BiH i Koncernu u cjelini, a koje će dovesti do rasta efikasnosti i produktivnosti, odnosno konkurentnosti u svim djelatnostima.

S obzirom na navedeno, pravci prestrukturiranja EP BiH su prilično jasno određeni Zakonom i Direktivom, ali uzimajući u obzir određene nepoznanice u pravnom i regulatornom okviru (usklađivanje zakona, podzakonski akti), kao adekvatno rješenje se nameće fazni pristup pri planiranju i realizaciji prestrukturiranja EP BiH.

Zakonom o električnoj energiji utvrđeno je da će prestrukturiranje postojećih elektroprivrednih preduzeća biti izvršeno u skladu s Programom o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u Federaciji BiH, na osnovu važećih propisa i uz saglasnost Parlamenta Federacije BiH.

2.1 Rizici

U trogodišnjem periodu 2023.-2025. godine EP BiH će u svom poslovanju biti suočena sa određenim rizicima kao i sa uspostavom instrumenata za upravljanje rizicima. Najvažniji uticajni faktori na buduće poslovanje su tržišne cijene električne energije i cijene za domaćinstva, kao i loše tehnološko i finansijsko stanje rudnika. S druge strane, postoji rizik i rasta naknada, posebno uvođenja taksi za emitovanje CO₂. Realno je da bi smirivanjem i/ili prekidom ratnih sukoba u Ukrajini cijene električne energije i drugih energenata na svjetskom tržištu u narednom periodu trebale pasti, mada je pitanje šta će biti sa snabdijevanjem energentima iz Rusije kao značajnog izvoznika prirodnog gasa i nafte. Realno je očekivati i nastavak inflacije, jer je evidentno da se razvija tzv. inflatorna spirala.

Procjenjuje se da će EP BiH u narednom trogodišnjem periodu biti suočena sa sljedećim potencijalnim rizicima:

- tržišne cijene električne energije (fluktuacija cijena), posebno zbog uticaja rata u Ukrajini
- nedostatak programa za subvencioniranje socijalno ugroženih kupaca iz kategorije *Domaćinstva* zbog čega je cijena energije za ovu kategoriju značajno niža od proizvodne i tržišne; cijene električne energije u okviru javne usluge za ovu kategorije ne odgovaraju stvarnim troškovima, a daleko se ispod tržišnih cijena
- neadekvatna struktura tarifnih stavova za energiju
- prestrukturiranje i reorganizacija u skladu sa zahtjevima Zakona o električnoj energiji

- nedovoljna pogonska spremnost proizvodnih postrojenja koji su na kraju životnog vijeka kao posljedica smanjenih ulaganja u prethodnom periodu
- rizik neizgradnje zamjenskih i novih proizvodnih objekata ili kašnjenje u njihovoj izgradnji
- neispunjenje rokova završetka remontnih radova, neplanski ispadi blokova/agregata (uticaj rizika povećan uslijed rasta cijena energije)
- rizik nabavke uglja
- (ne)likvidnost i (ne)solventnost većine ZD rudnika
- politička nestabilnost u regiji
- rizik obezbjeđenja povoljnih kreditnih sredstava za kapitalna ulaganja te projekte odsumporavanja i denitrifikacije
- rizici u vezi implementacije novih proizvodnih tehnologija, uključujući i projekte odsumporavanja i denitrifikacije
- uticaj lokalnih zajednica i komplikovane procedure na izgradnju novih objekata
- pravni okvir u kojem posluje EP BiH u oblasti dodjele koncesija i izdvajanja za lokalnu zajednicu i sl.
- naplata potraživanja od kupaca
- rizik obezbjeđenja potrebnih površina za odlaganje nus produkata iz rada TE (deponije šljake i pepela), a vodeći računa i o budućim nus produktima koji će nastajati radom postrojenja za odsumporavanje, te o odnosu sa lokalnom zajednicom vezano za izgradnju dodatnih deponija za odlaganje nus proizvoda (šljake, pepela i gipsa)
- rizik povećanja izdvajanja za plate i druge naknade radnicima s obzirom na istek važećeg KGU tokom 2024. godine, kao i rast stope inflacije tokom 2023. godine
- rizik narušene likvidnosti u slučaju isplate dividende vlasnicima kapitala u iznosu većem od predviđenog Planom
- nepredviđeni događaji tj. viša sila (loša hidrologija, i sl.)
- uticaj ratnog sukoba u Ukrajini koji se odvija od početka 2022. godine.

Nerealiziranje zacrtanih ciljeva u pogledu izgradnje novih elektroenergetskih objekata, te zaostajanje u implementaciji novih tehnologija dovest će do smanjenja instaliranih kapaciteta (posebno proizvodnih) u bliskoj budućnosti.

Punom implementacijom Ugovora o osnivanju energetske zajednice u jugoistočnoj Evropi, EP BiH će biti izložena izazovima da se zadovolje okolinski zahtjevi EU direktive (emisije, efikasnost, obnovljivi izvori), da se ispune zahtjevi u pogledu parametara kvaliteta električne energije propisanih normom EN 50160, koji će opredjeliti da EP BiH postane dio internog tržišta električne energije jugoistočne Evrope (regije) i Evrope.

Dodatno, klimatski zahtjevi traže smanjenje korištenja uglja i smanjenje emisije CO₂, uz rizik nametanja obaveze plaćanja naknade za CO₂.

Finansijske projekcije pokazuju razvojni potencijal EP BiH i mogućnost za intenziviranje kapitalnih investicija, ali isto tako i značajne rizike i visoku osjetljivost na promjene cijena uglja i električne energije. Veliki je broj nepoznanica i uticajnih faktora koji će uticati na broj projekata, vremenski raspored i modele realizacije.

Kroz upravljanje rizicima potrebno je eliminisati ili minimizirati negativne posljedice navedenih rizika kroz sljedeći set mjera i aktivnosti:

- pravovremeno prepoznavanje rizika i značajnosti istih
- pravilna identifikacija uzroka-faktora koji doprinose rizicima i preventivno djelovanje uz poduzimanje konkretnih aktivnosti i poteza kojima se umanjuju eventualne negativne posljedice ostvarenih rizika

- disperzija rizika kroz upravljanje proizvodnjom i trgovinom električne energije, te novčanim tokovima
- kontinuirano sagledavanje EE prilika
- unapređenje upravljanja ljudskim resursima uz kontinuiranu edukaciju
- provođenje adekvatnog održavanja elektroenergetskih objekata
- kontinuiran monitoring zavisnih društava, posebno rudnika uglja
- intenzivnije prestrukturiranje rudnika uglja
- poboljšanje sistema i načina upravljanja investicijskim projektima
- praćenje dešavanja u relevantnom okruženju
- aktivniji nastup kod postupaka donošenja zakonskih i podzakonskih propisa od strane nadležnih tijela BiH, FBiH, kantona i općina uz više vlastitih inicijativa
- multidisciplinarni pristup u rješavanju problema i kriznih situacija.

U toku pripreme ovog Plana prepoznat je kao izvjestan rizik nelikvidnosti koja može nastupiti u ovom trogodišnjem periodu ako se ne poduzmu određeni konkretni koraci vezano za:

- troškovnu efikasnost u poslovanju Društva
- poboljšanje upravljanja, tehničke i finansijske discipline u ZD rudnicima uglja
- cjenovnu politiku (u domenu prodaje krajnjim kupcima)
- politiku investiranja u Društvu i ZD rudnicima uglja.

Nelikvidnost je veoma izvjesna (i to u toku planskog perioda) u slučaju da se:

- nivo prodajnih cijena (u dijelu energije) u javnom snabdijevanju ne približi proizvodnim troškovima
- nivo prodajnih cijena (u dijelu energije) u tržišnom snabdijevanju ne približi nivou cijena energije na regionalnom tržištu
- nastavi povećanje obima finansiranja ZD rudnika uglja kako bi se sačuvala njihova likvidnost
- neobezbijede dovoljna kreditna sredstva za veliki dio planiranih ulaganja
- ne uspiju iznaći potrebna eksterna sredstva za finansiranje odsumporavanja i denitrifikacije termoblokova
- ne budu u kontinuitetu pratili i realno projicirali novčani tokovi, te se obim i dinamika investiranja ne prilagode stvarnim mogućnostima.

Implementacija navedenog je predviđena ovim Planom, ali je veoma bitna podrška i razumijevanje većinskog vlasnika, posebno u domenu prestrukturiranja ZD rudnika uglja i EP BiH. Od izuzetnog je značaja za likvidnost Društva i Koncerna EP BiH da se ostvarena dobit u planskim godinama zadrži u Društvu za potrebe finansiranja investicija predviđenih ovim Planom, a bilo bi poželjno kroz izmjene propisa u vezi subvencioniranja omogućiti Društvu da koristi pravo na djelimično oslobađanje kod poreza na dobit.

2.2 Prednosti i šanse

Kao prednost i pogodnost EP BiH na domaćem i regionalnom tržištu električne energije može se prvenstveno izdvojiti posjedovanje vlastitog prilično diverzificiranog proizvodnog portfolia sa većim brojem proizvodnih jedinica kojim se centralizovano upravlja. Ovo omogućuje prilagođavanje energetske, vremenske (klimatske) i tržišnoj situaciji, te daje šansu da se postignu visoki efekti po osnovu kupoprodaje električne energije na dnevnoj, sedmičnoj, mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj bazi. Pored toga, EP BiH posjeduje tehničke i ljudske resurse sa kojim može biti ozbiljan i pouzdan akter na domaćem i regionalnom tržištu pomoćnih usluga (kapaciteti za regulaciju, korigovanje debalansa, pokrivenje gubitaka prenosa i distribucije i sl.)

što su usluge koje će se sve više tražiti, s obzirom na povećan obim proizvodnje iz obnovljivih resursa gdje dobar dio ovih proizvođača ne posjeduje resurse za regulaciju u vlastitoj režiji.

Tokom planskog perioda za očekivati je osnivanje domaće BH Berze za trgovinu električnom energijom sa EP BiH u ulozi jednog od lidera i suvlasnika, kao i eventualno učlanjenje EP BiH na berzu SEEPEX i berzu CROPEX, tako da se očekuje i trgovina na organizovanom tržištu, ali i nastavak bilateralne trgovine. EP BiH ima potpisane generalne ugovore o trgovini (*EFET General Agreement Concerning Delivery and Acceptance of Electricity*) sa oko 20 kompanija ('majka' + 'kćerka' kompanije) u kojima su regulisana pitanja vezana za trgovinu električnom energijom. Trgovina električnom energijom podijeljena je na kratkoročnu (obuhvata prodaju i kupovinu energije u periodu od 1 sata do mjesec dana) i dugoročnu (obuhvata prodaju i kupovinu energije u periodu dužem od mjesec dana).

EP BiH ima reputaciju pouzdanog partnera koji uredno izmiruje obaveze prema drugim subjektima, kao i imidž dobrog poslodavca. U slučaju potrebe (gdje se mora uobziriti i specifičnost vlasništva) EP BiH ima prostora da kroz povećanje cijena svojih proizvoda i usluga, a koje bi bilo prihvaćeno od strane nadležnog regulatora i ne bi ugrozilo tržišnu poziciju, ostvari veću dobit i gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti. Ipak, povećanje dobiti se mora bazirati prvenstveno na troškovnoj efikasnosti, kvalitetnom investiranju i upravljanju proizvodnim portfolijem te korištenju šansi koje se ukažu u djelatnosti Trgovine, posebno kroz adekvatan tajming za ugovaranje budućih prodaja i eventualnih nabavki energije.

Kao šansa su prepoznati i potencijali za korištenje energije vjetra i solarne energije na prostoru djelovanja EP BiH. U fazi razvoja je preko 10 projekata koji se odnose na vjetroelektrane i fotonaponske elektrane (od toga većina na zemljištu na lokacijama ZD rudnika). Postoji potencijal za izgradnju kapaciteta do 2030. godine od skoro 450 MW snage i godišnju proizvodnju od blizu 900 GWh, ali isto podrazumjeva i značajna ulaganja (preko 1 mlrd KM). Ovim Planom se daje zadatak Upravi i drugim nadležnim u EP BIH da poduzmu potrebne aktivnosti kako bi se evidentni potencijal iskoristio što je posebno bitno za budućnost i dugoročni opstanak kompanije u situaciji kada se termo kapaciteti reduciraju, uvažavajući nužnost energetske tranzicije.

3 STRATEŠKI PLANOWI I CILJEVI DRUŠTVA

3.1 Poslovna politika i ciljevi Društva

Planiranjem poslovnih aktivnosti u Društvu utvrđuju se aktivnosti kojima se obezbjeđuje skladan rad, održivi razvoj i uspješno poslovanje Društva kao cjeline, elektroprivrednih djelatnosti i podružnica Društva, a sve u cilju:

- sigurnosti u proizvodnji električne energije
- sigurnosti u snabdijevanju kupaca električnom energijom po pristupačnim cijenama
- stvaranja uslova za optimalno korištenje proizvodnih i distributivnih kapaciteta i postizanja povoljnih ekonomskih efekata
- poboljšanja poslovnih procesa uz povećanje produktivnosti i racionalizaciju troškova poslovanja
- vođenja jedinstvene poslovne i razvojne politike radi kontinuiranog rasta vrijednosti Društva
- racionalnog ulaganja u izgradnju i rekonstrukciju elektroenergetskih kapaciteta i razvoj poslovnih aktivnosti i
- poduzimanja mjera zaštite okoline i unapređenja sistema upravljanja okolinskim aspektima, te osiguranja implementacije načela održivog razvoja.

Poslovna politika EP BiH podrazumjeva opredjeljenost i odgovornost za razvoj i odgovorno ulaganje s ciljem da se postigne:

- sigurnost snabdijevanja
- održivost i
- konkurentnost.

Realizacija ovih ciljeva omogućava:

- energetska nezavisnost, rast vlastite proizvodnje i korištenje domaćih resursa
- održiv i okolinski prihvatljiv razvoj uz rast energetske efikasnosti i racionalno korištenje resursa i
- ekonomski razvoj i intenziviranje privrednih aktivnosti na prostoru BiH.

Kao osnovni cilj Društva može se definisati dugoročno održivi razvoj kako u elektroprivrednim djelatnostima, tako i tranziciju i održivo poslovanje rudnika u sastavu EP BiH Grupe/Koncerna.

U tom smislu Društvo mora imati jasno definisanu poziciju u elektroenergetskom i rudarskom sektoru, te utvrđene politike, poslovne strategije i strateške projekte, što je neophodno za održivi rast kompanije na ekonomski najefikasniji i okolinski prihvatljiv način.

Jedan od općih ciljeva Društva je kreirati osnove za uspostavu standarda u elektroenergetici i upravljanju kompanijom koji se primjenjuju u EU, odnosno ispuniti obaveze BiH unutar Energetske zajednice jugoistočne Evrope, a s krajnjim ciljem efektivne integracije u EU.

Ključni faktori koji utiču na razvojna opredjeljenja i strukturu investicionog portfolia su:

- Stanje postojećih proizvodnih kapaciteta (stari termo blokovi na kraju životnog vijeka sa niskom efikasnošću koji ne zadovoljavaju okolinske standarde)
- Ograničeni plasman uglja iz vlastitih rudnika
- EU regulativa
 - Liberalizacija tržišta i konkurencija
 - Ograničavanje emisija zagađujućih materija i stakleničkih plinova
 - Rast udjela obnovljivih izvora
 - Poboljšanje energetske efikasnosti.

Planovi ulaganja EP BiH odražavaju navedenu politiku i kroz trogodišnji plan poslovanja predviđeno je pokretanje i realizacija većeg broja kapitalnih projekata. Usmjeravanjem dijela ulaganja sa rekonstrukcije i revitalizacije postojećih proizvodnih objekata na nove proizvodne objekte želi se postići pravovremeno uključivanje novih proizvodnih objekata u proizvodni portfolio EP BiH.

Na kvalitet isporuke el. energije utiče i stanje distributivne mreže, te su predviđena dalja ulaganja u cilju poboljšanja i razvoja distributive mreže sa fokusom na reduciranju NN mreže, unificiranje naponskih nivoa, ugradnju naprednih mjerila i korištenje sistema pametne mreže. Sve to treba rezultirati daljem smanjenju gubitaka u mreži i poboljšati efikasnost u korištenju i distribuciji električne energije, te ispuniti zahtjeve koji se traže od operatora distribucije u pogledu pružanja usluga svim korisnicima mreže.

Osnov za ovakva opredjeljenja je starost i niska efikasnost postojećih blokova u termoelektranama, kao i strateško opredjeljenje da se grade elektrane na bazi obnovljivih izvora. Osim toga, ovim ulaganjima se, pored izgradnje zamjenskih objekata, teži povećanju instalisanih kapaciteta, dostizanju standarda kvaliteta isporuke u skladu sa Općim uslovima, sigurnom i stabilnom snabdijevanju kupaca električnom energijom, podizanju stepena iskorištenja raspoloživih resursa i energetske efikasnosti i zadovoljavanju okolinskih zahtjeva.

U tekućem trogodišnjem planskom periodu očekuje se početak gradnje većeg broja novih i zamjenskih elektrana. Riječ je o elektranama zasnovanim na obnovljivim izvorima (hidroelektrane, vjetroelektrane, fotonaponske), te zamjenskom bloku 7 u TE Tuzla.

Sa ekonomskog aspekta, uvažavajući potrebe rudarskog sektora, najvažniji i prioritetni cilj je realizacija izgradnje Bloka 7 u TE Tuzla, kao i projekti odsumporavanja u TE Tuzla i TE Kakanj, te denitrifikacije u TE Kakanj. Riječ je o zamjenskim odnosno ekološkim projektima u situaciji kada će tri postojeća bloka biti zaustavljena u narednom periodu ili će im biti smanjen obim rada zbog ograničenja u pogledu okolinskih standarda u skladu sa EU regulativom za rad termoelektrana. Bez ovih projekata plasman uglja za termoelektrane bi bio dodatno reduciran na nivo koji bi onemogućio rad većeg broja rudnika, te doveo do njihovog bržeg zatvaranja i gubitka značajnog broja radnih mjesta. U datim okolnostima vrlo su bitni Zaključci Parlamenta FBiH iz marta 2022. godine vezano za produženje rada blokova, 4 u TE Tuzla i 5 u TE Kakanj, koji omogućavaju EP BiH da sa većim stepenom sigurnosti može ispuniti svoje obaveze prema krajnjim kupcima i poslovati rentabilnije u narednom periodu.

Realizacijom ovih ulaganja biće ostvareni opšti ciljevi Društva, odnosno:

- stabilnost proizvodnje električne energije radi kontinuiteta u snabdijevanju krajnjih kupaca
- osiguranje kontinuiteta u isporuci toplotne energije
- povećanje kapaciteta i obima proizvodnje na bazi obnovljivih resursa
- postizanje veće efikasnosti i udjela kombinovane proizvodnje toplotne i električne energije
- poboljšanje kvaliteta isporuke električne energije i efikasnosti distribucije
- obezbjeđenje plasmata za uglj iz vlastitih rudnika
- zadovoljavanje obaveza na osnovu Ugovora o energetske zajednici, odnosno direktiva EU koje se odnose na energetske sektor.

Najvažniji i prioritetni ciljevi za trogodišnji period:

- Početak izgradnje nekoliko kapitalnih projekata (TE Tuzla blok 7, mHE Neretvica i HE Janjici) i stvaranje pretpostavki za nastavak realizacije novih proizvodnih objekata (VE Vlašić, solarne elektrane i dr.), te realizacija projekata kogeneracije - toplifikacije

- nastavak izgradnje HE Vranduk,
- usklađivanje rada termoblokova sa nacionalnim planom redukcije emisija (NERP)
- utvrđivanje dugoročnih planova rudnika na osnovu plana EP BiH, odnosno donošenje odluka vezanih za kapitalna ulaganja, prestrukturiranje i status rudnika na osnovu projiciranih potreba termoelektrana i komercijalnog tržišta
- prestrukturiranje EP BiH u funkciji izdvajanja djelatnosti distribucije i ispunjavanja novih uloga na liberaliziranom maloprodajnom tržištu u djelatnosti distribucije i snabdijevanja,
- utvrđivanje tarifnih modela i nivoa maloprodajnih cijena koji će omogućiti s jedne strane konkurentnost na otvorenom tržištu, a s druge strane omogućiti dovoljno prihoda za pozitivno poslovanje u svim djelatnostima i jačanje investicione sposobnosti
- osposobljavanje EP BiH kao tržišnog snabdjevača kako bi bila lider u snabdijevanju krajnjih kupaca u BiH, a u djelatnosti trgovine ravnopravan učesnik na domaćem i regionalnom tržištu električne energije
- učlanjenje na regionalnu berzu električne energije.

Okvirna energetska strategija BiH do 2035.godina

Krajem augusta 2018. godine Vijeće Ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je Okvirnu energetska strategiju Bosne i Hercegovine do 2035. godine (u daljem tekstu: Strategija). Osim elektroenergetskog sektora, Strategija je obuhvatila i sektor uglja, obnovljive izvore energije, gasni sektor, sektor nafte i naftnih derivata, toplinarstvo kao i energetska efikasnost.

Ulazne Smjernice za izradu Okvirne energetske strategije BiH bazirane su na postulatima:

- a) identifikacija izvora i omogućavanje održivog rasta gdje energetska sistem ima ulogu u unapređenju ukupne ekonomije
- b) postizanje konkurentne energetike kojom se čuva standard građana i pozitivno utiče na konkurentnost drugih privrednih grana
- c) sigurnost snabdjevanja domaće potražnje
- d) usklađenost sa agendom održivog razvoja odnosno smanjenje negativnih uticaja na okoliš

Definisano je 5 ključnih prioriteta te povezanih fokusnih područja:

1. efikasno korištenje resursa
2. sigurna i pristupačna energija
3. efikasno korištenje energije
4. energetska tranzicija i odgovornost prema okolišu
5. razvoj i usklađenje regulatorno-institucionalnog okvira.

U narednom periodu potrebno je raditi na kontinuiranom unapređenju efikasnosti proizvodnih objekata i konkurentnosti cijena proizvodnog miksa na liberaliziranom tržištu 2035. godine.

U skladu sa Direktivom 2009/72/EC vršit će se usklađenje tržišta električne energije sa Zakonom o električnoj energiji u Federaciji BiH koji zahtjeva pravno, funkcijsko i računovodstveno izdvajanje djelatnosti iz vertikalno integriranih elektroprivreda (formiranje Operatora distributivnog sistema). Za postizanje dugoročne održivosti elektroprivrednih kompanija, potrebno je staviti veliki fokus na restrukturiranje sektora rudnika, čiju je dinamiku i smjer potrebno uskladiti s odabranom strategijom razvoja termosektora.

EU je utvrdila nove ciljeve za 2030. koji su još ambiciozniji u odnosu na ciljeve za 2020.:

- Smanjenje stakleničkih plinova za 40% u odnosu na 1990. godinu
- Povećanje udjela OI u finalnoj potrošnji na 32%
- Poboljšanje energetske efikasnosti za 32,5%

Za elektroenergetski sektor smanjenje emisije CO₂ iznosi 43% u odnosu na 2005. godinu, a dugoročno opredjeljenje je dostizanje nulte emisije do 2050. godine. To znači dugoročno prestanak korištenja uglja u proizvodnji električne energije.

Ovo znači i da države koje žele postati članice EU, kao što je Bosna i Hercegovina, očekuje smanjenje emisije stakleničkih gasova, povećanje udjela OIE i postizanje ušteda energije.

Nacionalni energetska i klimatski plan (NECP)

U okviru novog energetskeg paketa, svaka država članica bila je u obavezi izraditi Nacionalni energetska i klimatski plan (NECP). Ovi planovi će služiti kao alat za planiranje u sljedećih deset godina tokom kojih države članice moraju utvrditi vlastite ciljeve za 2030. godinu u okviru dugoročne strategije EU za 2050. godinu. NECP utvrđuje koje će mjere država članica poduzeti kako bi dala doprinos ciljevima EU za 2030. godinu za energetska efikasnost, obnovljivu energiju, smanjenje emisija stakleničkih gasova i postepeno ukidanje fosilnih goriva, te u isto vrijeme kvantificirati ulaganja potrebna za postizanje tih ciljeva.

Ovi ciljevi se stalno preispituju, tako da aktuelni EU Green Deal uvodi prijedlog da se cilj u pogledu smanjenja stakleničkih plinova za 2030. sa 40% poveća na **55%** i da bude pravno obavezujući.

Deklaracija o Zelenoj agendi za zapadni Balkan

Ova Deklaracija rezultat je nastojanja EU da u realizaciju svojih politika i ciljeva uključi i druge zemlje koje nisu članice EU. Tako je u novembru 2020. godine u Sofiji od zemalja u regiji prihvaćena i potpisana ova Deklaracija kojom su zemlje zapadnog Balkana prihvatile da slijede put EU ka klimatski neutralnoj Evropi do 2050. godine.

U dijelu ove Deklaracije koji se odnosi na klimu i energiju, između ostalog, navedeno je:

„Obavezujemo se da ćemo zajedno sa EU raditi na cilju dostizanja ugljično neutralnog kontinenta do 2050. godine kroz uvođenje stroge klimatske politike i reformu energetske i transportnog sektora, te naročito kroz sljedeće akcije:

- Uskladiti se sa EU klimatskim zakonom nakon što bude usvojen sa vizijom postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine
- Postavite energetske i klimatske ciljeve za period do 2030. godine u skladu sa okvirom Energetske zajednice i pravnom stečevinom EU, kao i razviti i implementirati integrisane nacionalne energetske i klimatske planove (NECP) sa jasnim mjerama dizajniranim za smanjenje emisija stakleničkih plinova u ekonomijama zapadnog Balkana integriranjem klimatskih aktivnosti u sve relevantne sektorske politike
- Nastaviti usklađivanje sa EU sistemom trgovanja emisijama (ETS), kao i raditi na uvođenju drugih instrumenata za određivanje cijena ugljika radi promicanje dekarbonizacije u regiji
- S obzirom na pokretanje Evropskog klimatskog pakta, razmotriti razvoj sličnog mehanizma u regiji ili mogućnosti da region učestvuje u ovoj inicijativi
- Pregledati i revidirati, tamo gdje je potrebno, sve relevantne zakone kako bi podržali progresivnu dekarbonizaciju energetskeg sektora i osigurati potpuno provođenje zakona, posebno kroz Energetska Zajednicu
- Sarađivati u pripremi procjene socio-ekonomskog uticaja dekarbonizacije na individualne ekonomije i na regionalnom nivou sa pogledom na aspekt pravedne tranzicije
- Povećati udio obnovljivih izvora energije i osigurati potrebne uslove za ulaganja, u skladu sa ciljevima i pravnom stečevinom EU i energetske zajednice

- Nastojati smanjiti i postepeno ukidati subvencije za ugajl, strogo poštujući pravila za državnu pomoć
- Aktivno učestvovati u Inicijativi tranzicija regije uglja za zapadni Balkan...“.

Obračun troškova za CO₂ emisije

U maju 2021. potpisano je Pismo namjere kojim je Elektroprivreda BiH prihvatila inicijativu EEZ za uvođenje internog obračuna troškova CO₂. Inicijativa predviđa samonametnuti mehanizam interne cijene za emisije CO₂ iz rada termoelektrana, kao prijelaznu mjeru kako bi se olakšala provedba planova smanjenja emisija. Konceptom internog obračuna troškova CO₂, Elektroprivreda BiH se unaprijed opredjeljuje za rezervaciju sredstava i stvaranje internog fonda za potrebe tranzicije u pravcu dekarbonizacije. Istovremeno, ovakav obračun služi kao priprema za uslove poslovanja uz plaćanje naknade za CO₂ koji bi mogli nastupiti za nekoliko godina. Posebno je značajno da se na ovaj način utvrđuju budući veći troškovi proizvodnje i njihov uticaj na prodajne cijene električne energije i konkurentnost na tržištu, kao i na odluke o ulaganju u nove proizvodne kapacitete. Usvajanjem novog Pravilnika o internim cijenama za električnu energiju stekli su se uslovi za implementaciju internog obračuna troškova emisije. Izmjene navedenog akta koncipirane su tako da omoguće:

- Utvrđivanje interne cijene proizvodnje za potrebe internog obračuna koja uzima u obzir pretpostavljene troškove CO₂ i
- Interni obračun troškova CO₂ u funkciji rezervacija sredstava za potrebe procesa dekarbonizacije, odnosno odluke o utvrđivanju i raspoređivanju dobiti.

Obračunati interni trošak emisije CO₂ za 2021. godinu iznosio je 23,83 mil. KM i to uz udio besplatne alokacije od 95% u toj godini. Obzirom na planiranu proizvodnju i procjenjene emisije, a uz smanjenje udjela besplatne alokacije (po 5% godišnje), te povećanu tržišnu cijenu emisija, interni troškovi za CO₂ emisije za 2022. godinu obračunati su u iznosu 68,3 mil. KM (uz povećanje interne cijene proizvodnje u TE za oko 1,5 F/kWh). Isti bi u 2023. godini iznosili oko 97 miliona KM (po Sagledavanju iz septembra 2023. godine), za 2024. godinu prešli iznos od 140 miliona KM, dok bi u 2025. godini ovaj predračun iznosio oko 190 mil. KM.

Zaštita okoline/okoliša

Zaštita okoline/okoliša je komponenta poslovne politike EPBiH i njenih zavisnih društava. Razvojni planovi i programske aktivnosti bit će utemeljeni na načelima održivog razvoja i standardima zaštite okoline/okoliša.

U okviru upravljanja aktivnostima kontinuirano će se poduzimati organizacione i tehničke mjere u skladu sa državnim, federalnim i međunarodnim propisima, te zahtjevima iz domena zaštite okoline i prirodnih resursa, te tehno-ekonomskim mogućnostima.

U kontekstu ostvarivanja okolinske politike i poslovnih rezultata, prioritetni zadaci razvojnih projekata biće:

- U okviru istraživanja, projektovanja i inženjeringa implementacija zakonskih normi i zahtjeva zaštite okoline i redukcije pritisaka na klimatske promjene iz energetskog sektora (UNFCCC, Kyoto protokol)
- Korištenje najboljih raspoloživih tehnika (BAT) i tehnologija, te okolinski podobnih materijala
- Optimiziranje proizvodnje električne i toplotne energije, usmjeravanje na kogeneraciju i kosagorjevanje

- Povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih energetske resursa
- Modernizacija rudnika, sigurna i održiva eksploatacija kvalitetnog uglja
- Izgradnja distributivnih sistema bez štetnih uticaja na okolinu.

Kontinuirano će se pratiti uticaji i učinci postojećih energetske objekata na okolinu, a preventivnim i korektivnim mjerama će se smanjivati negativni uticaji do konačnog cilja - okolinske prihvatljivosti.

U tom kontekstu permanentno će se planirati i realizirati investiciona ulaganja u:

- Modernizaciju tehničkih i tehnoloških pogonskih rješenja, koja će biti usaglašena sa normama i objedinjenim uvjetima zaštite okoline koji su utvrđeni okolinskim dozvolama
- Pripremne aktivnosti u vezi projekata odsumporavanja i denitrifikacije za više postojećih termo blokova
- Rekultivaciju deponija produkata sagorjevanja iz termoelektrana, te napuštenih površinskih i jamskih kopova
- Povećanje energetske efikasnosti, smanjenje energetske gubitaka u proizvodnji, distributivnoj mreži i rudnicima
- Monitoring i smanjivanje zagađujućih materija u zrak, vodu i zemljište
- Praćenje i izvještavanje o stakleničkim gasovima
- Procjenu rizika i mogućih incidentnih uticaja na okolinu
- Planiranje i poduzimanje preventivnih, eventualno sanacionih mjera u cilju sigurnosti stanovništva i kvaliteta okoline
- Adekvatno upravljanje otpadom kao i njihovoj ponovnoj upotrebi, reciklaži i konačnom zbrinjavanju na okolinski prihvatljiv način.

Tokom proteklih godina EP BiH je napravila prve korake u razvoju elektromobilnosti i ove aktivnosti se namjeravaju nastaviti i u planskom periodu.

Menadžment i stručni kadrovi će se aktivno uključivati u procese transponiranja i implementacije legislative EU, utvrđenih međunarodnih obaveza, te u investicijske programe i finansijske potpore za održivi razvoj BiH u okviru evropskih integracija. Takođe, značajno je uključivanje u izradu strateških i planskih dokumenata iz domena energetske sektora, zaštite i unapređenja okoline, korištenja prostora i prirodnih dobara FBiH, odnosno cijele BiH.

Negativne stavove i nepovjerenje stanovništva po pitanju tehnološke i okolinske prihvatljivosti programa energetske razvoja FBiH, odnosno EP BiH treba eliminirati transparentnim radom i kontinuiranom komunikacijom sa lokalnim stanovništvom, izvršnim vlastima, međunarodnim i nevladinim organizacijama, medijima, te širom javnošću.

Imajući u vidu uslove privređivanja u okruženju, te kretanja na tržištu, planove proizvodnje i prodaje, planiranu realizaciju obaveza po licencama i Opštim uslovima za isporuku električne energije, za naredne tri godine se očekuje relativno mali porast obima prodaje električne energije krajnjim kupcima djelatnosti snabdijevanja, te solidan porast prodajnih cijena kao posljedica rasta cijena na tržištu. Tržišna kretanja pokazuju da će i veleprodajna cijena električne energije u djelatnosti trgovine biti iznad onih ostvarenih tokom zadnje 2 godine. I pored toga potrebno je usmjeriti pažnju na kontinuiranu realizaciju mjera štednje i racionalizacije poslovanja u svim oblastima i djelatnostima.

3.2 Postupanje u skladu s preporukama Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine proveo je reviziju poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo za 2020. godinu i u skladu sa tim dostavio Izvještaj o finansijskoj reviziji broj: 01-02-09-11-4-2040-6/20 iz septembra 2021. godine.

U Izvještaju je za finansijske izvještaje za 2020. godinu dato negativno mišljenje, a kao osnova za negativno mišljenje navedeno je:

1. *Na datum bilansa nije izvršena procjena umanjenja vrijednosti sredstava u dijelu ulaganja u zavisna društva, iskazanih u iznosu od 414.803.402 KM, i investicija u toku u iznosu od najmanje 30.516.693 KM, na kojima nije bilo promjena u 2020. godini, kao ni u prethodne dvije godine (od kojih je najznačajnija investicija u HE Vranduk – 21.952.783 KM), što nije u skladu sa MRS-om 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava. To može imati za posljedicu da je nadoknadi iznos sredstava manji od njihove knjigovodstvene vrijednosti, odnosno da su sredstva i finansijski rezultat za 2020. godinu precijenjeni (tačka 7.2.1 Izvještaja).*
2. *Društvo nije izvršilo procjenu očekivanih kreditnih gubitaka za date avanse zavisnim društvima – rudnicima u iznosu od 61.144.842 KM, koji su stariji od 365 dana, u skladu sa zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti. Navedeno može imati za posljedicu da su za ovaj iznos rashodi podcijenjeni, a imovina (potraživanja) i finansijski rezultat precijenjeni (tačka 7.2.2.1 Izvještaja).*

Istaknuto je i sljedeće pitanje:

Vrijednost sudskih sporova koji se vode protiv Društva iznosi 35.938.852 KM. Ta vrijednost ne uključuje arbitražni postupak Konzorcija Strabag AG Austrija i Končar d.d. Zagreb u iznosu od 20.076.947 EUR. društvo je procijenilo da arbitražno vijeće neće donijeti odluku do kraja 2021. godine, zbog čega nije izvršilo rezervisanje po ovom sporu (tačke 7.2.1 i 9. Izvještaja).

Što se tiče revizije usklađenosti, tu je u Izvještaju dato mišljenje sa rezervom, a kao osnova za mišljenje s rezervom navedeno je:

1. *Tenderska dokumentacija za nabavku autohtone riblje mlađi/ ribe za poribljavanje ribolovnih zona voda sliva rijeke Neretve nije sačinjena u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i podzakonskim propisima, niti su postupci pokrenuti blagovremeno, što je za posljedicu imalo da nisu provedeni za 2020. godinu. Zbog toga Društvo nije osiguralo nesmetano poribljavanje kako nalaže Zakon o slatkovodnom ribarstvu. Društvo je uslijed nerealizacije ovih nabavki za period od 2016. do 2018. godine, zbog sudskih presuda i Sporazuma sa ribolovnim udruženjima, u 2020. godini iskazalo troškove u iznosu od 734.600 KM (tačka 8.2 Izvještaja).*
2. *Nabavke roba, usluga i radova u iznosu od najmanje 8.441.046 KM nisu vršene u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama zbog neblagovremenog pokretanja postupaka, pogrešnog odabira postupka i propusta kod sačinjavanja tenderske dokumentacije (tačka 8.3 Izvještaja).*

Također, istaknuta su sljedeća pitanja:

- *Na poziciji investicija u toku iskazana su ulaganja u iznosu od 84.956.692 KM za izgradnju Bloka 7 Termoelektrane Tuzla, na osnovu Odluke Vlade FBiH od 8.3.2010.g.. Realizacija predmetnog Ugovora obustavljena je uslijed obavještenja Izvođača o odustajanju podizvođača za isporuku turbine, kotla i generatora. S obzirom na to da Društvo ne pristaje na ponuđena alternativna rješenja, skrećemo pažnju na potrebu hitnog rješavanja statusa ove investicije u skladu sa zaključenim ugovorom, čije odgađanje može prouzrokovati štetu i dodatne troškove za Društvo kao nosioca aktivnosti (tačka 7.2.1 Izvještaja)*

- *Društvo nije u skladu sa planiranom dinamikom realizovalo aktivnosti na implementaciji projekata SCADA/DMS/OMS, VE Podveležje i HE Janjici, zbog: nekompatibilnosti operativnog sistema sa virtualizacijskom platformom postojećeg data centra, nemogućnosti obezbjeđenja dozvola za pojedine dionice telekomunikacijske infrastrukture, nepravovremenog dobivanja potrebnih saglasnosti nadležnih institucija, složenih procedura evaluacije pristiglih ponuda za ključnu opremu u skladu sa smjericama kreditora, kašnjenja u izradi idejnog projekta, neispunjavanja kriterija iz tenderske dokumentacije i sl., a koji su za posljedicu imali plaćanje taksi na nepovučena sredstva u iznosu od 417.538 KM (tačka 7.2.4.1 Izvještaja).*

U Izvještaju o provedenoj reviziji u JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo, naveden je rezime datih 14 preporuka. Iste su, u skladu sa zaključcima Parlamentarne komisije odgovorne za reviziju, uvrštene u Plan poslovanja Društva za period 2022-2024. godinu

U skladu sa već donešenim zaključcima organa Društva učinjeni su koraci ka realizaciji preporuka i otklanjaju osnova za negativno mišljenje odnosno mišljenje sa rezervom. I ovim Planom se, kao jedna od najvažnijih aktivnosti u narednom periodu, daje zadatak organima Društva i radnicima da poduzmu sve potrebne mjere i aktivnosti iz svoje nadležnosti, kako bi se Preporuke iz Izvještaja Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH za 2020.godinu ispoštovale te u narednom revizorskom izvještaju Ureda bile u najvećoj mogućoj mjeri otklonjene. U skladu sa Zaključkom broj 9.3 iz *Izvještaja Parlamentarne komisije odgovorne za reviziju o revizorskim izvještajima revidiranih subjekata i korisnika Budžeta Federacije BiH za 2020. godinu* (Izvještaj od 28.01. 2022. g.) ostaju definisane 2 grupe prioriteta na realizaciji Preporuka iz Izvještaja Ureda za reviziju institucija u FBIH i to:

- a) Aktivnosti koje je trebalo provesti tokom 2022. godine gdje se planira provesti Preporuke pod rednim brojevima 1., 3., 4., 5., 6., 8., 10., 11., 12. i 13
- b) Aktivnosti koje je moguće pokrenuti ili nastaviti sa istim (neke su već i pokrenute u ranijem periodu) tokom 2022. godine, a odnose se na provedbu Preporuka pod rednim brojevima 7.,9., 14. te preporuka pod brojem 2. koja se odnosi na Vladu Federacije BiH

JP Elektroprivreda će izvjestiti nadležne organe i tijela o provedenim aktivnostima po osnovu revizorskih preporuka u toku 2022. godine.

Također, u narednom planskom periodu je potrebno provesti i aktivnosti koje bi vodile ka poštivanju preporuka iz izvještaja Odbora za reviziju JP Elektroprivreda BiH, d.d. – Sarajevo, odnosno preporuka i osnova u vezi mišljenja iz izvještaja nezavisne revizije. Neke od tih preporuka ili primjedbi su suštinski slične onim iz izvještaja Ureda za reviziju institucija u FBIH, ali ima i nekih dodatnih odnosno različitih ovisno o primjenjenim revizorskim načelima/standardima i godinama za koje su sačinjeni izvještaji.

Ured za reviziju institucija FBIH je gotovo završio reviziju poslovanja Društva za 2022. godinu te se očekuje da u toku oktobra 2023. godine bude završen izvještaj o toj reviziji gdje se može očekivati da određene preporuke budu sadržane i u ovom izvještaju. I ove preporuke će biti potrebno provesti u pravcu poštivanja istih tokom planskog perioda.

4 ELEKTROENERGETSKI BILANS

Elektroenergetski bilans EP BiH za period 2023.–2025. godine (EEB) predstavlja okvirni energetska plan EP BiH u naredne tri godine, a usvojen je u oktobru 2022. godine od strane Nadzornog odbora Društva. Isti je potreban u cilju sagledavanja potreba postojećih kupaca električne energije koji imaju ugovor za snabdijevanje sa EP BiH, realizacije planiranih remonta i rekonstrukcije proizvodnih kapaciteta, te iskazivanja mogućeg bilansnog viška električne energije do onog nivoa koji obezbjeđuje optimalno iskorištenje proizvodnih kapaciteta i postizanje maksimalnih energetska-ekonomskih efekata za EP BiH. Ovaj bilans je zasnovan prevashodno na 2023. godini, a za naredne dvije godine date su samo okvirne projekcije, pri čemu je naročito važno sagledavanje remontnih zastoja radi pravovremene pripreme. Ujedno, ovaj Bilans predstavlja podlogu za izradu prvobitnog Plana poslovanja Društva za period 2023.–2025. godina iz decembra 2022.godine.

Osnovna polazišta za izradu EEB za period 2023.–2025. godine bila su:

- zadovoljavanje očekivanih potreba kupaca EP BiH na distributivnoj i prenosnoj mreži, te pokrivanje gubitaka na distributivnoj mreži EP BiH
- omogućavanje planiranih radova na remontnom održavanju proizvodnih kapaciteta
- obezbjeđenje sigurnosti u planiranoj proizvodnji električne energije putem hladne rezerve kod termoelektrana
- optimalna eksploatacija termo kapaciteta u skladu sa raspoloživim količinama uglja
- optimalno iskorištenje prirodnih dotoka vode u akumulacije hidroelektrana
- ograničenja broja sati rada termo bloka G3 u TE Tuzla vezano za Odluku Ministarskog vijeća 2016/19/MC-ENC
- odustajanje od ograničenja broja sati rada termo blokova G4 u TE Tuzla i G5 u TE Kakanj vezano za Odluku Ministarskog vijeća 2016/19/MC-ENC (opcija opt-out), a u skladu sa odobrenjem Parlamenta FBiH o produžetku rada termo blokova G4 u TE Tuzla i G5 u TE Kakanj

Podloge za izradu EEB za period 2023.-2025. godina bile su slijedeće:

- prognoza neto potrošnje kupaca EP BiH priključenih na mreži distribucije sa godišnjim povećanjem od 0,8% u 2023. godini u odnosu na procjenu za 2022. godinu, te smanjenjem od 0,1% u 2024. godini i 0,1% u 2025. godini
- plan potrošnje kod direktnih potrošača na bazi dostavljenih podataka, gdje je njihova potrošnja veća za oko 12,2% sve tri godine u odnosu na procijenjenu potrošnju u 2022. godini
- gubici na distributivnoj mreži od 7,7% u sve tri godine, u odnosu na bruto distributivnu potrošnju
- proizvodnja mHE u sastavu EP BiH i VE Podveležje više se ne isporučuje Operatoru za obnovljive izvore i efikasnu kogeneraciju
- početak proizvodnje solarnih elektrana (FNE) EP BiH sa ulaskom u pogon prve FNE počevši od 01.09.2023. godine, sa porastom broja elektrana sve do ulaska u pogon sedme FNE 01.07.2025. godine sa ukupnom instalisanom snagom od 172,1 MW
- Operator za obnovljive izvore i efikasnu kogeneraciju FBiH nije dostavio potrebne podloge za izradu ovog EEB, tako da je količina od 60,0 GWh električne energije proizvedene u obnovljivim izvorima, a koju EP BiH kao snabdjevač preuzima, procijenjena za sve tri godine (ova procijenjena količina bitno je manja od realizacije u 2021. godini i procjene u 2022. godini, a u skladu sa trendom raskidanja ugovora o isporuci električne energije OIEiEK FBiH od strane nezavisnih proizvođača)

- plan proizvodnje HE Rama
- procjena proizvodnje mHE u vlasništvu EP BiH i VE Podveležje
- zastoji proizvodnih objekata radi obavljanja rekonstrukcija i remonata
- plan isporuke tehnološke pare i energije za grijanje iz termoelektrana urađen je na bazi procijenjenih potreba za zadovoljenje toplotnog konzuma
- početak angažmana termobloka G6 u TE Tuzla za isporuku toplotne energije za grijanje od oktobra 2023. godine
- podaci o mogućnostima rudnika za isporuku uglja termoelektranama i toplotne vrijednosti pojedinih vrsta uglja za 2023. godine, te pretpostavki za 2024. i 2025. godinu kao i za 2023. umanjeno za dodatnu isporuku iz RU Kreka u periodu 01.03.-31.12.2023. godine)
- tehničko-energetske karakteristike blokova u TE Tuzla i TE Kakanj.

Kod izrade EEB za period 2023.-2025. godina korišteni su:

- kriteriji iz *Pravilnika o pripremi i realizaciji elektroenergetskog bilansa* i ostalih relevantnih dokumenata
- planiranje proizvodnje HE na Neretvi bazirano na *Uputstvu za planiranje i korištenje akumulacija* koji definiše planske kote akumulacije HE Jablanica, 70% i 90% vjerovatnoću pojave dotoka vode na profilima hidroelektrana na mjesečnoj rezoluciji, te nominalne proizvodnje hidroelektrana na mjesečnoj rezoluciji
- ključni faktor koji određuje plan pogona termoelektrana u periodu 2023.-2025. godina vezan je za Odluku Ministarskog vijeća 2016/19/MC-ENC u kojoj je utvrđena lista postrojenja koja imaju mogućnost korištenja izuzeća zbog ograničenog vijeka trajanja (*opt-out*), odnosno koja mogu ostati u pogonu do 20.000 sati rada, kao i sa odobrenjem Parlamenta FBiH o produžetku rada pojedinih blokova sa te liste bez ograničenja sati rada.

Plan proizvodnje termoelektrana u 2023. godini u značajnoj mjeri određen je činjenicom da je planirana revitalizacija termo bloka G6 u TE Tuzla u trajanju od 150 dana. Nakon revitalizacije, termo blok G6 u TE Tuzla postati će toplifikacioni blok, te će isporuka toplotne energije za potrebe grijanja biti dominantno sa ovog termo bloka.

Raspoloživa količina uglja određuje obim proizvodnje termo blokova G4 i G5 u TE Tuzla, te G5 i G6 u TE Kakanj, odnosno dovodi do planiranih obustava ovih termo blokova tokom godine.

Plan proizvodnje termoelektrana u 2024. godini dominantno je određen revitalizacijom termo bloka G7 u TE Kakanj u trajanju od 240 dana. Nije bilo moguće planirati hladnu rezervu u svim mjesecima 2024. godine, a da bude iskorišten sav raspoloživi ugalj za termo proizvodnju električne energije. Planiranje termo blokova u statusu hladne rezerve određeno je raspoloživim količinama uglja.

U 2025. godini plan proizvodnje termoelektrana je dominantno određen raspoloživim količinama uglja, što za posljedicu ima planiranje povremenih zastoja termo blokova, a da nisu istovremeno u statusu hladne rezerve.

Planirani nivo proizvodnje HE na Neretvi manji je od nominalnog (kod planskih 70% vjerovatnih dotoka vode) za 60 GWh, kao posljedica manjeg ispuštanja vode iz HE Rama u prvih 5 mjeseci godine usljed manje kote akumulacije HE Rama na početku godine u odnosu na plan.

Tokom 2025. godine planiran je ulazak u pogon VE Vlašić, te početak proizvodnje FNE u vlasništvu EP BiH.

Po usvojenom EEB-u:

ukupna proizvodnja u periodu 2023.-2025. godina bi iznosila 19.380 GWh. Proizvodnja iz hidroelektrana u ukupnoj proizvodnji električne energije učestvuje u prosjeku sa 21,1%. Ostatak se odnosi na termoelektrane, vjetroelektrane i solarne elektrane. U 2023. i 2024. godini planirana je proizvodnja električne energije iz VP Podveležje u iznosu od 130 GWh godišnje, a u 2025. godini iz VP Podveležje i VP Vlašić 258 GWh. Planirana proizvodnja iz FNE se povećeva tokom planskih godina, da bi u 2025. godini iznosila 178,9 GWh. Kod TE planirani obim proizvodnje je u korelaciji sa obimom i trajanjem remonata i rekonstrukcija/revitalizacija, te raspoloživom količinom uglja i radnih sati. Kod TE Tuzla u 2023. godini planirana je veća proizvodnja za 10,8% u odnosu na procjenjenu u 2022. godini, u 2024. godini planirano je povećanje proizvodnje za 88 GWh u odnosu na 2023. godinu, a za 2025. godinu planirana proizvodnja je u nivou 2024. godine. Za TE Kakanj u 2023. godini planirana je u nivou procijenjene za 2022. godinu, u 2024. planirana je manja proizvodnja za 12,8% u odnosu na 2023. godinu radi rekonstrukcije G7, a u 2025. godini se planira proizvodnja viša za 16,2% u odnosu na 2024. godinu.

Obzirom da se u planskom periodu planiraju izgraditi i pustiti u pogon novi objekti za proizvodnju iz obnovljivih izvora, tako obim i učešće proizvodnje iz ovih izvora rastu u odnosu na dosadašnji nivo.

Kada su u pitanju nabavke uglja za sve tri planske godine, po usvojenom EEB-u je planirana nabavka od 15,475 miliona tona za trogodišnji period. Planiranje nabavki uglja za potrebe termoelektrana je uobzirilo s jedne strane mogućnosti rudnika za isporuku uglja (kako po pitanju količine tako i po pitanju kvalitete), a sa druge strane je u skladu sa potrebama termoelektrana s obzirom na ograničenja u broju sati rada pojedinih termoblokova, te planirane remonte i revitalizaciju. Za 2023. godinu je planirana nabavka od 5,44 mil. tona, dok je za 2024. planirana nabavka od 4,9 mil. tona, a za 2025. godinu planirano je 5,13 mil. tona.

Pregled planskih nabavki uglja za potrebe termoelektrana po usvojenom EEB-u dat je u slijedećoj tabeli:

Tabela 4.1

Nabavke uglja (000 t)	Plan		
	2023.	2024.	2025.
Lignit	2.011	1.778	1.778
Mrki 1	670	593	593
Mrki 2	850	850	852
TE Tuzla	3.531	3.221	3.223
TE Kakanj	1.910	1.680	1.910
UKUPNO	5.441	4.901	5.133

Dokument EEB-a za period 2023-2025 je pripreman u III kvartalu kada je bilo teško predvidjeti ostvarenje energetske parametara za 2022. godinu. U momentu finalizacije izrade ovog Plana (kraj novembra 2022. g) izvjesno je da će stanje zaliha uglja na depoima u TE sa krajem decembra biti daleko manje nego što stanje zaliha predviđeno u samom EEB-u.

Također, u međuvremenu je došlo i do izmjene predviđenog ulaska u pogon novih proizvodnih pogona, prije svega novih FNE tako da se osim FNE Rešetnica ne očekuje početak rada ostalih FNE u toku planskog perioda što je uobzirano u tabeli 6.3

Imajući u vidu sve navedeno, krajem mjeseca novembra 2022. godine je urađeno sagledavanje elektroenergetskih prilika koje je uključilo sve nove parametre. Navedene korekcije su uobizirene kod predračuna prihoda, troškova i gotovinskih tokova, gdje iste, obzirom na smanjeni obim proizvodnje i raspoloživih bilansnih viškova, negativno utiču na planirani rezultat i gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti. Ipak, cijeneći potrebnu realnost plana u domenu energetskih pokazatelja u jednoj mjeri se odstupilo od veličina planiranih po EEB-u. U okviru poslovanja će svakako trebati nastojati i nadmašiti planiranu proizvodnju (uz uvažavanje svih sigurnosnih kriterija) što bi donijelo ekonomske benefite Društvu.

Prema Sagledavanju EE prilika iz septembra 2023. godine izvjesno je da će nabavke uglja u 2023. godini biti manje od EEB predviđenih te da će iznositi 4.475 hiljada tona uz najveće odstupanje kod lignita za TE Tuzla.

Tabela 4.1a

Nabavke uglja (000 t)	Plan/Sagledavanje EE prilika IX 2023.g		
	2023.	2024.	2025.
Lignit	1.436	1.778	1.778
Mrki 1	735	593	593
Mrki 2	549	850	852
TE Tuzla	2.720	3.221	3.223
TE Kakanj	1.755	1.680	1.910
UKUPNO	4.475	4.901	5.133

U narednim stranicama, tabelarno se daje sažetak EEB-a za period 2023.-2025. godina, kao i sagledavanje SEEP XI 2022. godine i SEEP iz septembra 2023. godine. Razlike između tabela su adekvatno označene u tabelama 4.3 i 4.4.

Tabela 4.2

Elektroenergetski bilans	GWh				
	Plan	Procjena	Plan	Plan	Plan
	2022	2022	2023	2024	2025
HIDROELEKTRANE	1.390,3	1.225,7	1.326,8	1.378,1	1.378,1
SOLARNE ELEKTRANE	0,0	0,0	0,4	39,3	178,9
VJETROELEKTRANE	130,0	127,6	130,0	130,0	258,0
TERMOELEKTRANE	4.319,5	4.575,3	4.856,8	4.693,9	5.009,9
PROIZVODNJA NA PRAGU	5.839,8	5.928,6	6.314,0	6.241,2	6.824,9
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>			6,5%	-1,2%	9,4%
PRIJEM ENERGIJE	1.079,1	737,5	592,2	515,6	481,9
RASPOLOŽIVO	6.918,9	6.666,1	6.906,2	6.756,9	7.306,8
Snabdjevanje ED ukupno neto	4.441,0	4.502,0	4.536,6	4.531,1	4.525,8
Distributivni gubici	378,2	366,3	383,1	380,8	379,2
<i>Distributivni gubici u %</i>	7,8	7,5	7,7	7,7	7,7
DISTRIBUCIJA bruto *	4.868,0	4.907,6	4.948,1	4.934,6	4.922,1
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>			0,8%	-0,3%	-0,3%
Direktni potrošači (110 kV)	675,2	518,9	582,1	582,1	582,1
UKUPNA POTROŠNJA	5.494,4	5.387,2	5.501,8	5.494,0	5.487,2
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>			2,1%	-0,1%	-0,1%
Tržišna prodaja uklj. bil. višak 70%	1.049,5	791,4	1.118,1	1.054,6	1.643,4
isporuka OIEiEK	207,3	63,9	0,0	0,0	0,0
isporuka VE Jelovača		45,4	110,0	32,0	0,0
Prodaja po osnovu UPTS	167,8	167,0	176,2	176,2	176,2
Ostale isporuke i pomoćne usluge		211,1	0,0	0,0	0,0
ISPORUKA SA BIL. VIŠ. 70%	1.424,6	1.278,8	1.404,3	1.262,8	1.819,6
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>			10%	-10%	44%
UKUPNE POTREBE	6.918,9	6.666,1	6.906,2	6.756,9	7.306,7
Bilansni višak za 70% dotok	582,8	96,2	1.019,8	958,6	1.547,4
Bilansni višak za 90% dotok	334,0	8,1	771,0	709,8	1.298,6

* uključuje količine energije za isporuku kupcima drugih snabdjevača

Tabela 4.3

Sagledavanje elektroenergetskih prilika kraj XI 2022					GWh
Elektroenergetski bilans	Plan	SEEP	Plan	Plan	Plan
	2022	2022	2023	2024	2025
HIDROELEKTRANE	1.390,3	1.155,9	1.326,8	1.378,1	1.378,1
SOLARNE ELEKTRANE	0,0	0,0	0,4	1,4	1,3
VJETROELEKTRANE	130,0	124,1	130,0	130,0	258,0
TERMOELEKTRANE	4.319,5	4.600,7	4.356,5	4.693,9	5.009,9
PROIZVODNJA NA PRAGU	5.839,8	5.880,8	5.813,7	6.203,3	6.647,4
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>			-1,1%	6,7%	7,2%
PRIJEM ENERGIJE	1.079,1	755,1	592,2	515,6	481,9
RASPOLOŽIVO	6.918,9	6.635,9	6.405,9	6.719,0	7.129,3
Snabdjevanje ED ukupno neto	4.441,0	4.501,0	4.536,6	4.531,1	4.525,8
Distributivni gubici	378,2	350,7	383,1	380,8	379,2
<i>Distributivni gubici u %</i>	7,8	7,2	7,7	7,7	7,7
DISTRIBUCIJA bruto *	4.868,0	4.882,6	4.948,1	4.934,6	4.922,1
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>			1,3%	-0,3%	-0,3%
Direktni potrošači (110 kV)	675,2	515,3	582,1	582,1	582,1
UKUPNA POTROŠNJA	5.494,4	5.367,0	5.501,8	5.494,0	5.487,2
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>			2,5%	-0,1%	-0,1%
Tržišna prodaja uklj. bil. višak 70%	1.049,5	943,5	617,9	1.016,7	1.465,9
isporuka OIEiEK	207,3	46,9	0,0	0,0	0,0
isporuka VE Jelovača		58,2	110,0	32,0	0,0
Prodaja po osnovu UPTS	167,8	163,8	176,2	176,2	176,2
Ostale isporuke i pomoćne usluge		56,5	0,0	0,0	0,0
ISPORUKA SA BIL. VIŠ. 70%	1.424,6	1.268,9	904,1	1.224,9	1.642,1
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>			-29%	35%	34%
UKUPNE POTREBE	6.918,9	6.635,9	6.405,9	6.719,0	7.129,3
Bilansni višak za 70% dotok	582,8	0,0	519,5	920,7	1.369,9
Bilansni višak za 90% dotok	334,0	-31,0	270,8	671,9	1.121,1
* uključuje količine energije za isporuku kupcima drugih snabdjevača					

Tabela 4.4

Sagledavanje elektroenergetskih prilika početak IX 2023. godine				GWh	
Elektroenergetski bilans	Ostvarenje	SEEP	Plan	Plan	Plan
	2022	2023	2023	2024	2025
HIDROELEKTRANE	1.183,9	1.629,9	1.326,8	1.378,1	1.378,1
SOLARNE ELEKTRANE	0,0	0,0	0,4	1,4	1,3
VJETROELEKTRANE	121,2	125,5	130,0	130,0	258,0
TERMOELEKTRANE	4.544,1	3.764,1	4.356,5	4.693,9	5.009,9
PROIZVODNJA NA PRAGU	5.849,2	5.519,5	5.813,7	6.203,3	6.647,4
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		-5,6%	5,3%	6,7%	7,2%
PRIJEM ENERGIJE	841,4	936,0	669,2	515,6	481,9
RASPOLOŽIVO	6.690,6	6.455,5	6.482,9	6.719,0	7.129,3
Snabdjevanje ED ukupno neto	4.516,8	4.608,7	4.536,6	4.531,1	4.525,8
Distributivni gubici	367,8	380,1	383,1	380,8	379,2
<i>Distributivni gubici u %</i>	7,5	7,6	7,7	7,7	7,7
DISTRIBUCIJA bruto *	4.911,9	4.882,6	4.948,1	4.934,6	4.922,1
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		-0,6%	1,3%	-0,3%	-0,3%
Direktni potrošači (110 kV)	511,8	570,0	582,1	582,1	582,1
UKUPNA POTROŠNJA	5.396,4	5.558,8	5.501,8	5.494,0	5.487,2
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		3,0%	2,0%	-0,1%	-0,1%
Tržišna prodaja uklj. bil. višak 70% i vez.trg.	811,7	415,5	633,0	1.016,7	1.465,9
isporuka OIEiEK	46,9	0,0	0,0	0,0	0,0
isporuka VE Jelovača		0,0	0,0	32,0	0,0
Prodaja po osnovu UPTS	166,5	179,2	176,2	176,2	176,2
Ostale isporuke i pomoćne usluge	269,1	302,0	171,9	0,0	0,0
ISPORUKA SA BIL.VIŠ.70%	1.294,2	896,7	981,1	1.224,9	1.642,1
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		-31%	9%	25%	34%
UKUPNE POTREBE	6.690,6	6.455,5	6.482,9	6.719,0	7.129,3
Bilansni višak za 70% dotok	0,0	16,7	350,0	920,7	1.369,9
Bilansni višak za 90% dotok		-67,9	101,2	671,9	1.121,1
* uključuje količine energije za isporuku kupcima drugih snabdjevača					

Prema sagledanom EEB-u izmjenjeni su podaci za plansku 2023 godinu, uneseno ostvarenje za 2022. godinu, dok su planski podaci za 2024. i 2025.godinu ostali nepromijenjeni u odnosu na Sagledavanje iz XI 2022. godine obzirom da se ove 2 godine nisu revidovale. U odnosu na Sagledavanje iz XI 2022. godine (u pogledu planiranog za 2023. godinu), Sagledavanjem iz IX 2023. godine je predviđeno smanjenje ukupne proizvodnje za 5,1% i to primarno proizvodnje iz termoelektrana koja je smanjena za 592,4 GWh ili 13,6%. Uočljiv je i rast neto potrošnje, posebno kod kupaca na distributivnoj mreži, a sagledavanje uključuje i energiju u vezi pomoćnih usluga koja se zbog nepredvidivosti količina ne planira kroz EEB.

5 FINANSIJSKI PLAN

Tabela 5.1

		000 KM					
PS	PREDRAČUN BILANSA USPJEHA	Ostvareno	Ostvarenje	Plan (raniji)	Revid Plan	Plan	Plan
6.1.	po planskim stavkama	2021.	2022.	2023.	2023.	2024.	2025.
I	PRIHODI						
1	Prihodi od prodaje el. energije i pom. usluga	1.052.426	1.230.005	1.376.008	1.092.350	1.444.734	1.579.070
	- prihod od prodaje krajnjim kupcima EP BiH	739.385	806.526	843.712	855.132	897.912	962.137
	- dugoročna i kratkor. prodaja u /van BiH	234.415	258.553	266.539	34.220	396.161	482.272
	- prihod po osnovu UPTS-a (energija+ mrežarina)	17.938	17.780	18.822	19.414	18.822	18.822
	- prihod po osnovu kupoprodaje (vezana trgov.)	29.567	110.662	216.713	167.006	102.400	86.400
	- prihod od prodaje iz obnovljivih izvora	13.152	5.705	0	0	0	0
	- prihod od pom. usl. uključ i el.energ. u vezi PU	17.969	30.779	30.222	16.577	29.439	29.439
2	Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda	15.527	16.711	15.508	18.555	19.157	19.568
	-prihod od tehnološke pare	3.539	4.130	4.229	4.800	4.452	4.229
	-prihod od toplotne energije	10.297	10.746	9.614	11.755	13.018	13.680
	-prihod od prodaje nus proizvoda	1.690	1.835	1.665	2.000	1.688	1.659
3	Prihodi od prodaje materijala i usluga	30.483	31.526	29.987	30.870	30.316	30.383
	- prihod od naknada priključenja	21.473	22.263	21.670	21.670	21.850	22.000
	- ostali prihod od prodaje mater. i usluga	9.011	9.264	8.316	9.200	8.466	8.383
4	Prihod od finansiranja	6.553	8.479	8.216	10.200	7.578	6.773
5	Ostali prihodi	18.482	23.725	10.861	12.930	10.381	11.214
	UKUPNO PRIHODI (1 do 5)	1.123.471	1.310.447	1.440.580	1.164.905	1.512.167	1.647.007
II	TROŠKOVI I RASHODI						
8	Materijal za proizvodnju električne energije	304.354	378.773	366.719	434.118	369.236	392.359
9	Materijal za održavanje	9.958	12.271	20.970	14.066	18.426	16.681
10	Ostali troškovi materijala	5.431	5.594	7.798	4.786	7.798	7.574
11	Troškovi prevoza uglja	20.809	32.302	33.199	41.222	32.249	33.803
12	Usluge održavanja	17.619	20.019	40.027	27.218	35.625	38.141
13	Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga	200.704	224.601	334.319	199.230	254.957	224.870
14	Premije osiguranja	2.078	2.456	2.776	2.478	2.773	3.238
15	Drugi troškovi usluga	13.869	15.060	21.451	15.671	24.460	19.636
16	Troškovi amortizacije	156.202	156.228	166.047	170.867	161.231	169.630
17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	53.631	53.445	56.209	55.579	56.726	56.832
18	Plate i naknade plata	148.617	156.514	164.760	164.760	166.408	164.561
19	Drugi troškovi rada	24.763	28.664	28.625	28.625	29.678	30.431
20	Vodoprivredne naknade	30.185	20.996	23.494	28.699	24.134	24.406
21	Razne dažbine, naknade i članarine	19.494	18.879	19.073	16.807	20.005	19.344
22	Drugi troškovi poslovanja	7.436	7.386	11.987	8.161	11.399	11.685
23	Finansijski troškovi i rashodi	4.783	4.626	4.987	4.987	9.989	17.475
24	Drugi rashodi	78.379	128.906	7.208	16.948	7.613	7.637
25	Troškovi rezervisanja	11.156	33.022	15.056	10.644	15.205	15.266
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI (8 do 25)	1.109.469	1.299.743	1.324.706	1.244.865	1.247.912	1.253.570
	Rezultat prije poreza	14.001	10.704	115.874	-79.960	264.255	393.438

*nije revidovan predračun BU za 2024. i 2025. godinu

Predračun revidovanog finansijskog rezultata poslovanja Društva za period 2023.-2025. urađen je na bazi:

- Sagledavanja Elektroenergetskih prilika za period IX-XII 2023. godine iz septembra dok su za 2024. i 2025. ostavljeni planski elementi iz prethodno važećeg Plana za te godine
- ostvarenja finansijskog rezultata za 2022. godinu
- ostvarenja finansijskog rezultata (prihoda, troškova i rashoda) za period I-VIII 2023. godine,
- važećih zakonskih propisa u momentu izrade Plana,
- ostalih podloga i saznanja koje su bili na raspolaganju u periodu izrade Plana.

Ključne pretpostavke kojima smo se vodili kod izrade revidovanog finansijskog plana za 2023. kao i predračuna gotovinskih tokova i raspoloživih vlastitih sredstava za ulaganja bile su:

- a) Realizacija EEB-a u planiranom/sagledanom obimu proizvodnje u HE na Neretvi i malim HE, ispunjene plana proizvodnje TE što podrazumjeva i isporuke uglja u planiranoj količini i kvalitetu te planski specifični utrošak;
- b) Bilansne količine prodaje krajnjim kupcima uz (ograničeno) povećanje (u odnosu na 2022. godinu) prodajnih cijena kod tržišnog snabdjevanja i to u svim planskim godinama lančano u odnosu na prethodnu godinu shodno aktima Parlamenta i Vlade Federacije BiH koji regulišu porast cijena tržišnog snabdjevanja; za javno snabdjevanje u sve 3 godine je planiran prihod bez porasta cijena u odnosu na 2022. godinu, s tim da ovo ne znači da se nadležnom regulatoru neće podnijeti zahtjevi za povećanja u toku planskog perioda;
- c) Pretpostavke o cijenama plasmana kroz djelatnost *Trgovine* gdje su za 2023. godinu uzete cijene iz već zaključenih ugovora za 2023. godinu dok su za ostatak energije (preostale bilansne viškove) primjenjene cijene koju su blizu nivoa berzovnih cijena na regionalnom tržištu za buduće isporuke, uvažavaju obavezu pokriva dijela prenosnih gubitaka (oko 176 GWh energije) po cijenama značajno nižim od tržišnih
- d) Za 2023. godinu uvaženo je evidentno povećanje nabavnih cijena topline uglja koje je prisutno u prvih 8 mjeseci 2023. godine
- e) Uvažena su inflatorna kretanja prisutna u toku 2022. i perioda I-VIII 2023. godine, a što pokazuju stope rasta potrošačkih i proizvođačkih cijena u FBiH, BiH i Regionu;
- f) Pretpostavljeno je da će se zadržati dostignuti nivo zaliha (posebno u distributivnoj djelatnosti) sa krajem decembra 2022. godine;
- g) Pretpostavka da do kraja 2023. godine neće biti novih većih odliva vezano za izgradnju bloka 7 u TE Tuzli te da će se uredno izmirivati obaveze po osnovu postojećih kredita gdje će iste povećane obzirom na planirano povlačenje novih kredita;
- h) Pretpostavka da će u toku planskog perioda doći da puštanja u pogon FNE Rešetnica (ne prije 2024. godine) i VE Vlašić početkom 2025. godine;
- i) Očekivanje da će tokom planskom perioda teći implementacija projekta Energetska efikasnost rekonstrukcija i izgradnja elektrodistributivnih objekata u cilju smanjenja gubitaka električne energije (dijelom iz kredita EIB-a) te da će u toku planskog perioda biti aktuelni projekti odsumporavanja u obje TE;
- j) Broj zaposlenih će se zadržati blizu broja sa krajem 2022. godine; prijem novih radnika na poslovima proizvodnje i održavanja u djelatnosti proizvodnje, te operativnog stručnog tehničkog osoblja za rad na terenu u djelatnosti distribucije planiran je u 100% obimu, dok je u ostalim djelatnostima, poslovima i procesima planiran do najviše 75% od broja prestanaka ugovora o radu po sili zakona;
- k) Predviđeno je poštivanje važećeg Granskog kolektivnog ugovora do njegovog isteka (važi do februara 2024. godine uz eventualno produženje za još 3 mjeseca) te da naredni Granski kolektivni ugovor koji bi se mogao potpisati u I polovini 2024. godine neće donijeti veće promjene prava i obaveza u finansijskom smislu u odnosu na ono sadržano u važećem; rast izdvajanja za troškove radne snage (za oko 5% u odnosu na 2022. godinu) planiran je

vezano za usklađenje satnice i raznih naknada sa inflacijom i BDP-om, odnosno prosječnom platom u Federaciji BiH

- l) Pretpostavljeno je da se dioničarima neće isplaćivati dividenda po osnovu dobiti za 2022., 2023. i 2024. godinu, osim u dijelu neophodnom za pokriće subvencija za socijalno ugrožene kategorije (model koji se primjenjuje od 2011. godine uz uvećanje u dijelu 2022. godine) s tim da vjerovatno do kraja 2023. godine neće biti isplaćena dividenda iz dobiti za 2022. godinu
- m) Pretpostavljeno je da neće biti promjena cijena prenosne mrežarine, dok je kod naknade za rad NOS-a BiH i sistemske usluge planirano povećanje do 10% u odnosu na prethodne godine; ako bi se isto desilo to bi se odrazilo na veće troškove, ali bi se moglo nadoknaditi kroz prihod od mrežarine u istom periodu;
- n) Pretpostavljena je doza neizvjesnosti da će rudnici, uz prisutnu problematiku, biti u stanju da redovno i u cjelosti servisiraju obaveze prema EP BIH

Novi proizvodni objekti koji će se graditi i pustiti u pogon tokom planskog perioda neće imati preveliki uticaj na bilans uspjeha obzirom da se radi o relativno malim količinama električne energije (u odnosu na ukupne bilansne količine). Međutim, ulaganja u nove objekte te produženje životnog vijeka i modernizaciju postojećih će znatno uticati na gotovinske tokove kao i zaduženost Društva koja bi krajem perioda trebala biti višestruko povećana u odnosu na trenutnu. Istovremeno ovo znači da će u godinama planskog perioda (a i nakon isteka istog) obaveze za vraćanje kredita biti višestruko veće nego su trenutno. Također, moguće je da se u toku planskog perioda kroz investicione aktivnosti utroši i dio sredstva koja trenutno imamo plasirana kod poslovnih banaka u vidu oročenja. Zbog svega toga je bitno da se u narednom periodu ostvari što veći EBITDA odnosno poboljša (u odnosu na ranije godine pa i na izgledno lošu 2023. godinu) neto gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti kako bi se mogla finansirati planska i buduća ulaganja te servisirati povećane kreditne obaveze.

Predračun bilansa uspjeha Društva predstavlja strukturiran prikaz finansijske uspješnosti poslovanja. Iskazani planirani finansijski rezultat JP EP BiH po godinama trogodišnjeg perioda predstavlja konsolidaciju planiranih prihoda, troškova i rashoda djelatnosti (*Proizvodnja, Distribucija, Snabdijevanje i Trgovina, Funkcije potpore*) na nivou Društva. Prihodi, troškovi i rashodi su grupisani u planske stavke, dok su glavne stavke prihoda dodatno raščlanjene po podgrupama shodno karakteru i materijalu/usluzi koja se prodaje. U okviru plana djelatnosti snabdjevanja dodatno će isto biti razloženo na javno i tržišno snabdijevanje.

Planovi za sve tri godine su horizontalno razrađeni po djelatnostima (kao funkcionalni budžet), po organizacionim cjelinama unutar djelatnosti (po pripadnosti podružnicama), zatim po podružnicama kao i po organizacionim cjelinama u Direkciji. Također, pored planskih stavki, revidovani planovi djelatnosti i podružnica za 2023. godinu (a po potrebi i za ostale dvije) će biti vertikalno razrađeni i po vrstama i strukturi prihoda, troškova i rashoda do nivoa osmocifrenih konta u skladu sa važećim kontnim planom koji se primjenjuje u Društvu. Plan je koncipiran tako da uobziruje organizacione promjene koje su stupile na snagu sredinom 2022. godine, a gdje je najveća promjena izdvajanje djelatnosti snabdijevanja i proizvodnje u malim HE koje su izdvojene iz ED podružnica, tj. razdvojene od djelatnosti distribucije i organizaciono pripojeni Direkciji. Također, uspostavljena je i podružnica ED Travnik, te su objedinjene OJ za IKT poslova u Sektor za IKT u Direkciji Društva.

Na narednim stranicama su detaljnije pojašnjeni prihodi, troškovi i rashodi planirani za 2023. godinu kao prvu godinu planskog perioda, dok su nakon toga data osnovna obilježja planiranih prihoda, troškova i rashoda za preostale dvije godine planskog perioda.

Bilješka I - Ukupan prihod

Planirani ukupan prihod Društva za 2023. godinu iznosi 1.164,91 mil. KM i čine ga:

- *Prihod od prodaje električne energije i pomoćnih usluga* u iznosu od 1.092,35 mil. KM
- *Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda* u iznosu od 18,56 mil. KM
- *Prihod od prodaje materijala i usluga* u iznosu od 30,87 mil. KM
- *Prihodi od finansiranja* u iznosu od 10,20 mil. KM
- *Ostali prihodi* u iznosu od 12,93 mil. KM.

Najveći dio planiranog prihoda čini prihod od prodaje električne energije i pomoćnih usluga na koji se odnosi preko 93,8% planiranih prihoda za 2023. godinu.

1. Prihod od prodaje električne energije i pomoćnih usluga planiran je u ukupnom iznosu od 1.092,35 mil. KM i čine ga:

- prihod od prodaje električne energije krajnjim kupcima (krajnji kupci na 110 kV i distributivnoj mreži) EPBiH u iznosu od 855,13 mil. KM
- prihod od UPTS-a (uključujući energiju i mrežarinu) u iznosu 19,41 mil. KM
- prihod od prodaje vlastito proizvedene el. energije drugim kupcima u BiH i van BiH kroz djelatnost trgovine u iznosu 34,22 mil. KM
- prihod od kupoprodaje (vezane trgovine) u iznosu 167,01 mil. KM (planirano je od kupaca u BiH, mada se može očekivati da se dio ostvari i od izvoza)
- prihod od prodaje pomoćnih usluga (kapacitet i energija) u iznosu od 16,58 mil. KM.

Prihod od prodaje električne energije krajnjim kupcima planiran je na osnovu neto potrošnje od 5.181,4 GWh, gdje se 4.613,5 GWh odnosi na krajnje kupce na distributivnoj mreži, dok se preostalih 567,9 GWh odnosi na krajnje kupce na 110 kV mreži (tzv. direktni kupci).

Planirani prihod (energija + mrežarina) od prodaje krajnjim kupcima ima sljedeću strukturu:

- krajnji kupci na 110 kV naponu 91,6 mil. KM
- distributivni kupci (krajnji kupci EP BiH na distributivnoj mreži) 763,04 mil. KM (uključujući kupce na mreži drugih ODS-ova.)
- prihod od neovlaštene potrošnje 0,16 mil. KM (planirano kod djelatnosti *Distribucije*)
- prihod od distributivne mrežarine za kupce drugih snabdjevača 0,30 mil. KM (planirano kod djelatnosti *Distribucije*).

Najveći dio planirane prodaje električne energije krajnjim kupcima odnosi se na kategoriju *Domaćinstva* kod koje nije planirano povećanje tarifnih stavova za energiju za 2023. godinu. U odnosu na ostvarenje za 2022. godinu, planirano je povećanje ukupne neto potrošnje krajnjih kupaca EP BiH za 2,9%, dok bi značajnije povećanje prihoda bilo ostvareno kod kupaca tržišnog snabdjevanja obzirom na limitirani rast cijena na tržišnom snabdjevanju (primjena Izmjena Zakona o električnoj energiji koje su stupili na snagu u januaru 2022. godine). Planiran je porast broja krajnjih kupaca za oko 1% u odnosu na 2022. godinu, kao i vrlo mala (manja nego u 2022. godini) količina energije koju će dio krajnjih kupaca nabaviti od drugih snabdjevača u BiH, pri čemu EP BiH (odnosno distributivna djelatnost) ostvaruje samo prihod od mrežarine. Planom je predviđeno da EP BiH zadrži preko 99% učešća (gledano po obimu prodane energije) u snabdjevanju krajnjih kupaca.

Prihod od prodaje na tržištu kroz djelatnost *Trgovine* planiran je u iznosu od 217,74 mil. KM (bez dijela po osnovu pomoćnih usluga) što se odnosi na:

- prodaju po osnovu tržišne prodaje gdje prihod iznosi 34,22 mil. KM
- prihod od isporuka energije po osnovu zaključenih ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji (UPTS) sa drugim elektroprivredama u BiH u iznosu 16,51 mil. KM
- prihod od kupoprodaje („vezana“ trgovina“) u iznosu 167,01 mil. KM.

Od iznosa prihoda po osnovu tržišne prodaje i kupoprodaje očekuje se da do 15% bude ostvareno po osnovu izvoza električne energije, tj. prodaje kupcima izvan BiH. Prihod po osnovu tržišne prodaje električne energije planiran je na osnovu već zaključenih (u momentu izrade Plana) aranžmana za dugoročnu prodaju, te prognozirane cijene za ostale vidove prodaje, a shodno već realiziranom za period I-VIII te raspoloživim količinama za prodaju iz Sagledavanja EE prilika do kraja godine što uključuje i bilansne viškove.

Planirani prihod i trošak za kupoprodaju električne energije ne predstavlja ograničenje-limit do kojeg se treba realizirati kupoprodaja električne energije u toku 2023. godine. U okviru raspoloživih mogućnosti (u smislu energetske i finansijske situacije) treba težiti maksimizaciji pozitivnih energetskih i finansijskih efekata kupoprodaje, uz uslov da se ne ugrozi realizacija ugovorenih obaveza za isporuke električne energije kao i likvidnost Društva.

U okviru djelatnosti *Distribucije* planiran je prihod od mrežarine po osnovu zaključenih ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji (UPTS) sa drugim elektroprivredama u BiH u iznosu 2,90 mil. KM

Planirana prodaja električne energije za 2023. godinu iznosi 5.991,4 GWh što prihodovno iznosi 1.083,2 mil. KM, a ukupna prosječna prodajna cijena (sa mrežarinom koja se fakturiše krajnjim kupcima i kod UPTS prodaje) iznosi 18,08 F/kWh. U planiranu količinu prodaje nisu uvršteni planirani prihodi po osnovu neovlaštene potrošnje, prihod od pomoćnih usluga u dijelu kapaciteta, prihod od distributivne mrežarine za kupce drugih snabdjevača kao ni prihod od vlastite potrošnje el.energije (koji se po novom kontnom okviru više ne evidentira kao prihod).

Struktura prodaje je sljedeća:

- krajnji kupci EPBiH (djelatnost snabdijevanja) čine 86,4% količine i 78,9% prihoda
- tržišni kupci (trgovina, UPTS i obnovljivi izvori) čine 13,6% količine i 21,1% prihoda.

U slučaju da se kroz djelatnost *Snabdijevanja* ne proda/ugovori dio planirane količine energije za krajnje kupce, ova energija bi se plasirala kroz djelatnost *Trgovine*.

Prihod od pomoćnih usluga (kapacitet i energija) planiran je u iznosu 16,58 mil. KM i sastoji se od sljedećih komponenti:

1. prihod od kapaciteta za pomoćne usluge:

- usluga kapaciteta za sekundarnu regulaciju 4,72 mil. KM
- usluga kapaciteta za tercijarnu regulaciju 2,07 mil. KM
- usluga balansiranja na tržištu 1,93 mil. KM

2. prihod od energije u vezi pomoćnih usluga (isporuka 44,68 GWh) od 7,86 mil. KM i to:

- prihod od energije u režimu rada sekundarne regulacije 5,00 mil. KM
- prihod od energije u režimu rada tercijarne regulacije 0,75 mil. KM
- prihod od energije za pokrivanje debalansa 2,11 mil. KM

Ovdje je također uvažena realizacija ovog prihoda po strukturi za period I-VIII te izvršeno sagledavanje do kraja 2023. godine.

U nastavku je dat tabelarni pregled *Strukture planirane prodaje električne energije* u 2023. godini sa uključenom mrežarinom kod krajnjih kupaca i UPTS-a.

Tabela 5.3

STRUKTURA PRODAJE vrsta prodaje	Revidovani Plan 2023.			Ostvareno 2022.			Ostvareno 2021.		
	Energija GWh	Cijena F/kWh	Prihod mil.KM	Energija GWh	Cijena F/kWh	Prihod mil.KM	Energija GWh	Cijena F/kWh	Prihod mil. KM
Krajnji kupci									
- kupci na 110 kV (TS)	567,9	16,14	91,6	511,8	16,33	83,6	550,0	11,15	61,3
- kupci na 35 kV (TS)	320,6	17,41	55,8	306,9	15,07	46,3	299,6	11,87	35,6
- kupci na 10 kV (TS)	912,6	18,75	171,1	922,2	16,52	152,3	922,8	13,87	128,0
- domaćinstva (JS)	2.342,5	14,41	337,5	2.251,5	14,48	326,1	2.224,8	14,50	322,5
- ostali 0,4 kV (JS)	948,9	19,02	180,5	952,6	18,94	180,4	924,2	18,89	174,6
- javna rasvjeta (TS)	82,0	22,03	18,1	83,5	19,95	16,7	82,9	19,28	16,0
Ukupno krajnji kupci (SNB)	5.174,6	16,52	854,7	5.028,6	16,01	805,3	5.004,3	14,75	738,0
Tržišna prodaja									
prodaja vlast energije u/izvan BiH	228,6	14,97	34,2	818,8	31,58	258,6	1.982,6	11,82	234,4
Prodaja po osnovu UPTS (sa mrežarinom)	180,0	10,78	19,4	166,5	10,68	17,8	166,6	10,77	17,9
Kupoprodaja u /izvan BiH vezana trgovina	363,5	45,94	167,0	168,4	65,73	110,7	150,9	19,59	29,6
Prodaja u vezi pomoćnih usluga	44,7	17,59	7,9	63,5	37,93	24,1	47,8	14,67	7,0
Prodaja Operateru za OIEIK (PRO)	0,0		0,0	46,9	12,17	5,7	117,2	11,22	13,2
Ukupno tržišna prodaja (TRG i PRO)	816,8	27,98	228,5	1.264,1	32,97	416,8	2.465,1	12,25	302,1
Ukupno prodaja električne energije*	5.991,4	18,08	1.083,2	6.292,6	19,42	1.222,1	7.469,5	13,92	1.040,0
*nisu obuhvaćeni prihodi po osnovu neovlaštene potrošnje, prihod od distrib. mrežarine za kupce drugih snabdjevača kao ni prihod ni trošak od vlastite potrošnje za razliku od prethodnih godina									

2. Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda je planiran (i to u termoelektranama) u iznosu od 18,56 mil. KM i to po sljedećim osnovama:

- prihod od prodaje tehnološke pare u iznosu 4,80 mil. KM
- prihod od isporuke toplotne energije (grijanje Tuzle, Lukavca i Kaknja) 11,76 mil. KM
- prihod od prodaje nus proizvoda (pretežno šljaka i pepeo) 2,00 mil. KM.

3. Prihod od prodaje materijala i usluga je planiran za 2023. godinu u iznosu 30,87 mil. KM, a obuhvata sljedeće elemente:

- prihode od naknade priključenja na distributivnu mrežu u iznosu 21,67 mil. KM (planirano kod djelatnosti distribucije)
- razne druge prihode od prodaje usluga, te prihode po osnovu izdavanja elektroenergetskih saglasnosti, zakupnine, naknada za korištenje infrastrukture, isporuka vode sa brane Snježnica za RiTE Ugljevik i drugo u sumarnom iznosu od 9,20 mil. KM

Na ovoj stavci planiran je (kod djelatnosti snabdjevanja) i prihod po osnovu provizije od naplate RTV takse što je usluga koju je EP BiH ugovorila sa BHRT i RTV FBIH tokom 2017. godine. Na ovoj planskoj stavci je i planirani prihod od naknada koje kablovski operateri plaćaju po osnovu korištenja infrastrukture EP BiH (distributivna mreža) za svoje potrebe.

4. Prihodi od finansiranja planirani su u iznosu 10,20 mil. KM, a jednim dijelom (oko 20%) se odnose na prihode po osnovu zateznih kamata zbog neblagovremenog plaćanja računa za isporučenu električnu energiju (planirano kod djelatnosti *Snabdjevanja*). Planiran je kamatni prihod po osnovu oročenja i deponovanja novčanih sredstava Društva u poslovnim bankama, ali u znatno manjem iznosu nego je ostvarenje u proteklim godinama. Isti će uveliko zavisiti od utroška i dinamike plaćanja po investicionim aktivnostima u toku 2023. godine, jer će ovo uticati na mogućnost oročavanja i stanje novčanih sredstava na računima EP BiH. Također, na

ovoj stavci planirani su i prihodi od kamata po osnovu reprograma potraživanja, kamate po osnovu pozajmica rudnicima, te drugi finansijski prihodi. Obzirom na evidentno ostvarenje za period I-VIII planirani su prihodi po osnovu kursnih razlika i to na djelatnosti Proizvodnje.

5. Ostali prihodi planirani su u iznosu od 12,93 mil. KM. Na ovoj planskoj stavci značajni su i odgođeni prihod po osnovu amortizacije doniranih stalnih sredstava (ukupno 6,24 mil. KM, skoro sve u djelatnosti Distribucije) te prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja (pretežno u djelatnosti Snabdijevanja). Također, u ovu plansku stavku svrstani su očekivani prihodi od kazni i penala, prihodi od osiguravajućih društava po osnovu naplaćenih šteta, prihodi od prodatog otpadnog materijala, prihodi od prodatih stalnih sredstava i materijala sa demontiranih stalnih sredstava, prihodi iz ranijih godina i slično.

Bilješka II– Ukupni troškovi i rashodi

Ukupni troškovi i rashodi planirani su u iznosu od 1.248,87 mil. KM, od čega se 59,5% odnosi na djelatnost proizvodnje, a 20,6% na djelatnost distribucije.

8. Materijal za proizvodnju električne energije planiran je u iznosu od 435,92 mil. KM (u TE Kakanj planirani troškovi 194,45 mil. KM, u TE Tuzla planirano 239,67 mil. KM) i čine ga troškovi uglja za proizvodnju električne energije, tehnološke pare i toplotne energije, kalo i rastur uglja, troškovi hemikalija, industrijske vode, analize uglja, troškovi tečnih goriva za potpalu i podršku vatri, troškovi biomase i slično. Troškovi uglja za proizvodnju električne energije su najznačajniji trošak unutar ove stavke, a planirani su na osnovu planirane proizvodnje električne energije u termoelektranama iz Sagledavanja EE prilika iz septembra 2023. godine, specifičnog utroška topline uglja uz primjenu očekivane cijene topline uglja, te ugovornih odredbi o premiranju i penaliziranju kvaliteta uglja. Uobziren je i inflatorni uticaj na nabavne cijene goriva i hemikalija.

9. Materijal za održavanje obuhvata troškove planirane u iznosu 14,07 mil. KM, a istim su obuhvaćeni troškovi materijala i rezervnih dijelova za održavanje (redovno i investiciono) sredstava u tehnički ispravnom stanju kako bi ova sredstva mogla obavljati svoju funkciju u okviru predviđenog vijeka trajanja čime se postiže pogonska spremnost proizvodnih postrojenja i distributivne mreže kao i funkcionalnost IKT infrastrukture.

10. Ostali troškovi materijala planirani su u iznosu 4,84 mil. KM, a obuhvataju utrošeni kancelarijski materijal, utrošeno gorivo i mazivo za vozila, otpis HTZ opreme (kod stavljanja u upotrebu) itd. Kod troškova goriva su uobzirene izmjene cijena goriva za vozila, dok je na djelatnosti *Snabdijevanja* u okviru ove stavke planiran i trošak opreme-uređaja za ugradnju kod dijela krajnjih kupaca u cilju dostizanja postavljenih ciljeva energetske efikasnosti, u skladu sa zakonskim obavezama i potrebom adekvatnog tržišnog pozicioniranja.

11. Troškovi prevoza uglja planirani u 2023. godini iznose 41,39 mil. KM. Predračun ovih troškova izvršen je na osnovu potrebnih količina uglja u tonama (po sagledavanju EE prilika za 2023. godinu potrebe iznose 4,23 mil. tona) i procjenjenih cijena prevoza uglja, uvažavajući strukturu nabavke po rudnicima/kopovima, te po vrsti prevoza (željeznički, drumski) koji će se koristiti kod isporuka uglja termoelektranama. Ovdje treba naglasiti da se cijena prevoza po toni razlikuje po termoelektranama obzirom na geografski položaj i učešće u nabavci rudnika od kojih se ugalj nabavlja, kao i na vidove transporta. Prosječna cijena i trošak prevoza po toni/GJ je značajno povećana u odnosu na prethodne godine.

12. Usluge održavanja planirane su u iznosu od 27,48 mil. KM od čega se 67,5% odnosi na djelatnost proizvodnje, a 24,9% na djelatnost distribucije. Ove usluge obuhvataju održavanje (redovno i investiciono) opreme i građevina, sječu šume, iskop i zatrpavanje kanala kod polaganja kablova za električnu mrežu, održavanje vozila, usluge održavanja hardvera i softvera te TK opreme. Ovi troškovi planirani su uz povećanje u odnosu na realizaciju za 2022. godinu. Očekuje se veći obim troškova usluga na održavanju u proizvodnim podružnicama gdje je planiran veći broj remonta u odnosu na 2022. godinu, evidentatn je i rast cijena praktično svih usluga. Shodno EEB-u za 2023. godinu, planirani su remontu na svim agregatima u HE Grabovica i HE Salakovac. Također, remontu su planirani na skoro svim termoblokovima s tim da je za blok 6 u TE Tuzla planirana revitalizacija (izdaci za isto će pretežno teretiti ulaganja). U djelatnosti distribucije planiraju se dosta intenzivne aktivnosti na održavanju distributivne mreže. Planirano je i povećanje troškova na ime održavanja hardvera i softvera gdje je uključen i trošak održavanja licenci koji je bio smanjen ranijih godina. Ovi troškovi rastu i obzirom na proces informatizacije (uvođenje novih softvera u poslovanju) i nastavak postepenog prelaska na daljinsko očitavanje brojila što povlači za sobom dodatne troškove u vezi hardvera, softvera i TK infrastrukture. Najveći dio troškova planiranih održavanja softvera se odnosi na održavanje SAP, *Microsoft* i *Oracle* licenci, a predviđeni su i značajni troškovi održavanja TK opreme.

13. Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga planirani su u iznosu 199,23 mil. KM.

Od planskog iznosa se na nabavku električne energije (uključujući energiju iz obnovljivih izvora) odnosi 174,09 mil. KM, a planirani troškovi nabavke električne energije u 2023. godini (uobzirujući i ostvareno za prvih 8 mjeseci) imaju sljedeću strukturu:

- 38,64 mil. KM za kratkoročnu kupovinu energije zbog sanacije ispada/debalansa u proizvodnji
- 96,27 mil. KM po osnovu kupoprodaje na tržištu (po ovom osnovu planirano 167,01 mil. KM prihoda, a za istu količinu energije od 363,5 GWh uključujući i nabavku za kupoprodaju od neovisnih proizvođača iz OIE)
- 12,56 mil. KM za nabavku el. energije u vezi pomoćnih usluga (većinom debalansi)
- 16,51 mil. KM za prijem po osnovu UPTS-a na 110 kV mreži i distributivnoj mreži
- 8,72 mil. KM za nabavku energije iz obnovljivih izvora (bez nabavke iz OIE za kupoprodaju)
- 1,39 mil. KM za prijem od industrijskih elektrana.

Planirani troškovi u prve četiri alineje odnose se na djelatnost *Trgovine*, troškovi nabavke šeste alineje odnose na djelatnost *Snabdijevanja*, dok se troškovi nabavke iz pete alineje odnose na djelatnosti *Snabdijevanja* (pretežno) i *Proizvodnje* (dio po osnovu proizvodnje mHE Modrac). Planira se znatno manji obim nabavke putem Operatera za OIEiEK, jer se veliki dio neovisnih proizvođača odlučio za tržišnu prodaju, a i EP BiH je raskinula ugovore za proizvodnju iz svojih mHE i VP Podveležje. Troškovi nabavke po osnovu UPTS-a se javljaju zbog isprepletenosti distributivne mreže sa drugim elektroprivredama u BiH.

Ostvareni troškovi za kupoprodaju na tržištu (vezanu trgovinu) mogu biti i veći od planiranih, ako se realizacijom istih postiže dodatni pozitivan finansijski efekat za Društvo. Konkretno, ako se kroz aktivnosti kupoprodaje električne energije na dnevnoj, sedmičnoj, mjesečnoj i kvartalnoj bazi može ostvariti pozitivna razlika između prihoda od prodaje i troškova nabavke za istu količinu energije, onda treba koristiti ukazane prilike, vodeći računa da se ne ugrozi likvidnost i realizacija ranije ugovorenih obaveza prema krajnjim i drugim kupcima, te NOS-u BiH u vezi pomoćnih usluga. Troškovi za kratkoročnu kupovinu energije radi sanacije ispada proizvodnje ne predstavljaju ograničenje-limit nakon što se eventualno dostigne planirani iznos troškova u toku godine u slučaju ugroženosti rada EE sistema i sigurnosti snabdijevanja kada je neophodna havarijska nabavka električne energije.

Za troškove pomoćnih usluga u EES-u je planirano 25,14 mil. KM od čega se najveći dio odnosi na trošak sistemske usluge u iznosu 24,67 mil. KM (pretežno u djelatnosti distribucije, po cijeni sistemske usluge uz blagi porast u odnosu na važeću tokom 2022. godine), dok se ostatak od 0,47 mil. KM odnosi na troškove za kapacitete u vezi pomoćnih usluga planirane u djelatnosti *Trgovine*. Troškovi (ali i prihodi) u vezi pomoćnih usluga su planirani uobzirujući postojeći koncept pomoćnih usluga u elektroenergetskom sistemu BiH te ostvarenje za period I-VIII.

14. Troškovi premija osiguranja planirani su u iznosu od 2,48 mil. KM gdje se primjenjuje selektivniji pristup kod identifikacije imovine koja podliježe većim rizicima i koju treba osigurati. Najveći dio troškova osiguranja se odnosi na premije osiguranja stalnih sredstava (oprema, građevine, vozila) u djelatnostima proizvodnje i distribucije, a manji dio planiranih troškova odnosi se na osiguranje zaposlenih.

15. Drugi troškovi usluga planirani su u iznosu od 15,67 mil. KM, a obuhvataju troškove poštanskih i telekomunikacionih usluga, troškove službenih putovanja, troškove sistemskih studija, reprezentaciju, troškove bankarskih usluga, troškove zakupa, troškove reklame, sponzorstva itd. Očekuje se dalji rast troškova otpreme pošte u okviru djelatnosti snabdijevanja gdje se kontinuirano povećava obim štampanja, kovertiranja i dostave računa kupcima putem pošte (prema zaključku Vlade FBiH iz maja 2016. godine), ali je povećana i cijena u odnosu na nivo prije 2022. godine. Računajući na blagi porast cijene kovertiranja i dostave te broj kupaca tu se planira trošak od oko 7,16 mil. KM što je više nego u dosadašnjem periodu. U okviru ove stavke planirani su i izdaci za medijsku promociju EP BiH što uključuje i troškove usluga sponzorstva u iznosu 0,4 mil. KM.

16. Troškovi amortizacije planirani su u iznosu od 170,87 mil. KM i odnose se na predračun troškova amortizacije stalnih sredstava shodno Računovodstvenoj politici Društva odnosno amortizacionim stopama i osnovicama za obračun amortizacije. U strukturi planiranih troškova amortizacije dominantno mjesto zauzima djelatnost *Proizvodnje* na koju se odnosi 60,9% planiranih troškova amortizacije dok se na djelatnost *Distribucije* odnosi 36,9% planskih troškova. Dio planiranih troškova amortizacije odnosi se na amortizaciju opreme i građevinskih objekata, a jedan dio troškova amortizacije (oko 6,3 mil. KM) se odnosi na donirana sredstva i isti ima protustavku u prihodu od donacija na stavci *Ostali prihodi*. Povećanje ovih troškova u odnosu na ranije godine je efekat realizacije planiranih ulaganja u toku 2023. godine te kolaudacije ulaganja započetih u 2022. i ranijim godinama. Dio povećanja odnosi se i na skraćenje životnog vijeka pojedinih stalnih sredstava u TE Tuzla te primjenu funkcionalne amortizacije kod dijela opreme u HE na Neretvi (koja će imati veću proizvodnju od uobičajene).

17. Troškovi mrežarina i naknade za NOS planirani su u iznosu 55,58 mil. KM. Proračun ovih troškova izvršen je prema sagledanom preuzimanju električne energije sa prenosne mreže i približno važećim tarifama određenim od strane DERK-a u momentu izrade revidovanog Plana, a vezan je za količine preuzete energije sa mreže prenosa, a kod naknade za rad NOS-a BiH i za obim proizvodnje (preko G komponente tarife). Struktura je sljedeća:

- 46,19 mil. KM odnosi se na troškove prenosa električne energije po osnovu isporuka krajnjim kupcima na distributivnoj mreži i 110 kV naponu.
- 4,67 mil. KM odnosi se na troškove naknade za rad NOS-a BiH,
- 4,72 mil. KM odnosi se na korištenje mreže drugih EP radi isporuke krajnjim kupcima.

Važno je istaći da se troškovi prenosa i tarife za rad NOS-a obračunavaju i plaćaju (od strane EPBIH) za energiju koju potroše krajnji kupci. U skladu sa važećim propisima i strukturom distributivne mrežarine, troškovi prenosa i NOS-a za krajnje kupce na distributivnoj mreži planirani su kod djelatnosti *Distribucije* (osim manjeg iznosa planiranog kod Snabdjevanja za kupce sa područja drugih ODS-ova), dok su troškovi prenosa i NOS-a u vezi krajnjih potrošača/

kupaca na 110 kV naponu planirani kod djelatnosti *Snabdijevanja*. Za dio tarife za rada NOS-a koji se plaća preko G komponente dio troškova NOS-a je planiran u djelatnosti proizvodnje.

18. Troškovi plata i naknada plata planirani su u iznosu od 164,7 mil. KM što je 5,3% iznad ostvarenja za 2022. godinu. Očekuje se da će nivo plata rasti oko 5-6% u odnosu na 2022. godinu što približno prati i očekivani rast prosjeka neto plate u Federaciji BiH s tim da će se dio isplate vezati i za radni učinak odnosno za rezultate poslovanja. U februaru 2021. godine je zaključen važeći Granski kolektivni ugovor sa približno istim nivoom prava i obaveza kao i prethodni gdje je zadržana i klauzula (član 37.) vezano za usklađivanje minimalne satnice za slučaj da godišnja inflacija pređe stopu od 5%. Isto se (obzirom na inflatorna kretanja u toku 2022. godine) i desilo te je primjenjeno usklađenje satnice u skladu sa kretanjem stope inflacije i BDP-a u Federaciji BiH. Očekuje se inflacija i u 2023. godini što je ključni razlog zbog kojeg su troškovi plata predviđeni u većem iznosu u odnosu na 2022. godinu uz približno isti broj radnika. Pretpostavljeno je da će u na snazi ostati stope doprinosa i poreza koje su važile u periodu izrade ovog Plana iako su izmjene u vezi toga u parlamentarnoj proceduri. Ukoliko budu usvojene predložene izmjene od strane Vlade FBiH tada bi troškovi plata mogli biti manji od ovdje planiranih, ali bi se povećali troškovi na planskoj stavci *6.1./19 Drugi troškovi rada*. Prosječan broj radnika (uključujući radnike na određeno vrijeme i pripravnike) bi trebao biti blizu 3.960 što je ispod dostignutog prosjeka u toku 2022. godine. Pored troškova plata, za plate po osnovu rada zaposlenika EP BiH na investicionim projektima Društva planiran je iznos od 2,24 mil. KM što daje ukupnu planiranu bruto masu za plate u iznosu 167,0 mil. KM. U okviru troškova plata (kao i troškova na narednoj stavci) planirana su sredstva za plate i naknade pripravniciima koji bi bili angažovani tokom 2023. godine, a koji bi prvo radno iskustvo sticali u EP BiH.

19. Drugi troškovi rada planirani su u iznosu 28,63 mil. KM i najvećim dijelom obuhvataju naknade (u bruto iznosu, uključujući poreze i doprinose na oporezivi iznos) koje se isplaćuju zaposlenicima po osnovu Pravilnika o radu Društva (naknade za topli obrok i prevoz, regres, naknade za smrtne slučajeve, pomoći za liječenja i dr.). Naknada za topli obrok planirana je sa prosječnim bruto troškom u iznosu od 22,8 KM dnevno (usklađenje iznosa neto na ruke shodno odredbama KGU) dok su troškovi naknade za prevoz radnika i regresa za godišnji odmor planirani (sukladno Pravilniku o radu, uz minimalni i neoporezivi iznos isplate) prema za oko 4% uvećanim cijenama prevoza, očekivanom rastu prosječne neto plate u FBiH u 2023. godini, te broju zaposlenika koji ostvaruju prava na te naknade. Moguće su izmjene propisa koji regulišu oporezivanje i doprinose u vezi ovih naknada. U slučaju da se usvoji kako je predloženo isto bi se reflektovalo i na troškove koji bi mogli biti povećani na ovoj stavci, ali bi isto bilo kompenzovano manjih troškom plata zbog smanjenja ukupne stope doprinosa na plate. Pored navedenog planirani su i troškovi stipendija, naknada pripravniciima, te naknade članovima organa Društva i sl.

20. Troškovi vodoprivrednih naknada su planirani u iznosu 28,70 mil. KM na osnovu zakonskih propisa koji regulišu ovu oblast (konkretno važećih stopa), te na osnovu proizvodnje iz Sagledavanja EE prilika za period IX-XII 2023. godinu (iz septembra 2023). Izuzetak su troškovi opće vodoprivredne naknade koji su vezani za isplaćene plate zaposlenicima, te troškovi naknade za zaštitu voda (baziraju se na podacima o ekvivalentnom broju stanovnika). Preko 98% ovih troškova se odnosi na djelatnost proizvodnje i to posebno podružnicu HE na Neretvi kod koje su posebno veliki (u sumi preko 27 mil. KM) troškovi doprinosa za korištenje hidroakumulacionih objekata i troškovi vodne naknade od posebnog značaja za HNK.

21. Razne dažbine, naknade i članarine planirane su u ukupnom iznosu od 16,81 mil. KM, a u skladu sa važećim zakonskim propisima i osnovama za obračun poreza, naknada doprinosa i članarina dok su troškovi administrativnih i drugih taksi planirani prema procjeni za plansku

godinu. Samo na dvije (varijabilne) naknade odnosi se 56,0% troškova iz ove stavke i to na naknadu za zagađenje zraka (planirano kod obje TE u ukupnom iznosu 3,32 mil. KM) i naknadu o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda preduzeća ostvarenih radom termoelektrana (6,10 mil. KM za obje TE). Ostatak se odnosi na komunalne naknade, koncesije, doprinose za građevinsko zemljište, članarine komorama i elektroprivrednim udruženjima, doprinose i poreze koji ne zavise od poslovnog rezultata, razne naknade regulatornim agencijama (DERK, FERK, RAK) i slično. Značajan iznos ovih troškova je i u distributivnoj djelatnosti, s obzirom na izuzetno visoke iznose komunalnih naknada u pojedinim općinama, a dio se odnosi i na koncesije u vezi proizvodnje iz OIE (VE Podveležje).

22. Drugi troškovi poslovanja planirani su za 2023. godinu u iznosu od 8,16 mil. KM, a obuhvataju izdatke za zaštitarske i usluge čišćenja, zdravstvene usluge, sistematski pregled radnika, usluge za stručno usavršavanje (edukacija radnika), pretplatu za stručna i službena izdanja, troškove konsultantskih, revizorskih i advokatskih usluga, usluga prevođenja, zatim komunalnih i neproizvodnih usluga, usluge u vezi protivpožarne zaštite i zaštite na radu, te razne ostale neproizvodne usluge. Na ovoj stavci planirani su i troškovi poribljavanja u ukupnom iznosu 0,8 mil. KM gdje se na podružnicu HE na Neretvi odnosi 92% tog iznosa.

23. Finansijski troškovi i rashodi planirani su u iznosu 4,99 mil. KM, a pretežno se odnose na kamate po dugoročnim kreditima (3,74 mil. KM) i troškove kamata po osnovu aktuarskih obračuna (0,95 mil. KM). Nisu planirani rashodi (kao ni prihodi) po osnovu kursnih razlika. Očekuje se rast troškova kamata na kredite u 2023. godini, a oko 90% planiranih finansijskih rashoda je planirano kod djelatnosti proizvodnje i distribucije koje su bile dominantni korisnici kredita u proteklom periodu.

24. Drugi rashodi planirani su u iznosu od 16,95 mil. KM, a odnose se na rashode po osnovu šteta i naknada šteta, rashode po osnovu otpisa potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja, rashode po osnovu otpisa zaliha i smanjenja vrijednosti stalnih sredstava. U planirani iznos je uključen i očekivani iznos ispravke vrijednosti potraživanja od FBiH za subvencije ugroženim kupcima iz 2022. godine obzirom na neizvjesnost naplate istih do kraja 2023. godine. Ovo je značajno manje od ostvarenja u ranijim godinama koje su teretili veliki rashodi od umanjenja vrijednosti (zbog starosne strukture i upitne mogućnosti povrata) po osnovu datih avansa ZD rudnicima.

25. Troškovi rezervisanja planirani su u iznosu od 10,64 mil. KM i odnose se na:

- rezervisanja na ime započetih sudskih sporova 7,07 mil. KM ,
- rezervisanja po aktuarskim obračunima za tekući rad 1,57 mil. KM,
- ostala rezervisanja za rizike i troškove u iznosu od 2,70 mil. KM (od čega 1,10 mil. KM troškovi demontaže u TE, a ostalo su sredstva rezerve za nepredviđene okolnosti).

Aktuarski obračuni se odnose na buduće isplate zaposlenicima po osnovu jubilarnih nagrada i otpremnina (kod odlaska u penziju), te isplate naknada za smrtne slučajeve penzionisanih zaposlenika, a u skladu sa MRS-om 19. Nisu planirani troškovi rezervisanja na ime aktuarskih gubitaka (kao ni prihodi po osnovu aktuarskih dobitaka).

Bilješka III – Finansijski rezultat

Planirani gubitak po revidovanom predračunu Bilansa uspjeha za 2023. godinu iznosi 79,96 mil. KM što je prvi put nakon dugo godina da EP BiH planira i očekuje gubitak u poslovanju.

U odnosu na prvobitni Plan za 2023. godinu ključne negativne okolnosti bi bile sljedeće:

- manji obim proizvodnje i povećani specifični utrošak topline uglja u TE,
- manji obim prodaje bilansnih viškova energije uz pad cijena na tržištu;
- povećanja cijene topline uglja te dodatni rast cijena mnogih dobara i usluga, u dobroj mjeri zbog inflatornog uticaja;
- povećanje krajnje potrošnje kategorije *Domaćinstva*;
- povećanje troška amortizacije u TE Tuzla;
- nije izvjesna naplata subvencija za socijalno ugrožene kupce iz 2022. godine (nije usvojena odluka o raspodjeli dobiti za 2022. godinu).

U odnosu na ostvareno za 2022. godinu, očekivane glavne pozitivne okolnosti po rezultat poslovanja u 2023. godini su rast prodajnih cijena energije u tržišnom snabdjevanju i povoljne hidrološke prilike te pozitivni efektni kursnih razlika. Dodatno u 2023. godini su planirani značajno manji rashodi i troškovi rezervisanja nego u 2022. godini.

Sa druge strane, kao negativne okolnosti (sa efektima vrijednosno većim u odnosu na pozitivne okolnosti) uobzireno je:

- manji obim proizvodnje i povećani specifični utroška topline uglja u TE,
- manji obim prodaje bilansnih viškova energije uz pad cijena na tržištu;
- povećanja cijene topline uglja rast cijena mnogih dobara i usluga, u dobroj mjeri zbog inflatornog uticaja,
- povećanje troška amortizacije u TE Tuzla;
- nije izvjesna naplata subvencija za socijalno ugrožene kupce iz 2022. godine (nije usvojena odluka o raspodjeli dobiti za 2022. godinu).

Uticaj internog troška CO₂ emisija na rezultate poslovanja

Kada bi se iskazao interni trošak CO₂ emisija (koji se predviđa u iznosu 97,07 mil. KM) planirani gubitak za 2023. godinu bio bi oko 177 miliona KM. Vidljivo je da bi 2021. i 2022. godinu Društvo poslovalo sa gubitkom unatoč tome što je za ove 2 godine procenat plaćanja pretpostavljen sa 5% odnosno 10% količine emisije. Uticaj internog troška CO₂ emisija na rezultate poslovanja u toku i uoči planskog perioda dat je u *Tabeli 5.1. a* na narednoj stranici.

Tabela 5.1 a

		000 KM					
PS	PREDRAČUN BILANSA USPJEHA sa uključ. internim troškom CO2 emisija po planskim stavkama	Ostvareno 2021.	Ostvarenje 2022.	Plan (prvob) 2023.	Revid Plan 2023.	Plan 2024.	Plan 2025.
I	PRIHODI						
1	Prihodi od prodaje el. energije i pom. usluga	1.052.426	1.343.710	1.376.008	1.092.350	1.444.734	1.579.070
	- prihod od prodaje krajnjim kupcima EP BiH	739.385	779.288	843.712	855.132	897.912	962.137
	- dugoročna i kratkor. prodaja u /van BiH	234.415	467.234	266.539	34.220	396.161	482.272
	- prihod po osnovu UPTS-a (energija+ mrežarina)	17.938	18.417	18.822	19.414	18.822	18.822
	- prihod po osnovu kupoprodaje (vezana trgov.)	29.567	48.535	216.713	167.006	102.400	86.400
	- prihod od prodaje iz obnovljivih izvora	13.152	8.955	0	0	0	0
	- prihod od pom. usl. uključi i el.energ. u vezi PU	17.969	21.281	30.222	16.577	29.439	29.439
2	Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda	15.527	15.804	15.508	18.555	19.157	19.568
	-prihod od tehnološke pare	3.539	3.583	4.229	4.800	4.452	4.229
	-prihod od toplotne energije	10.297	10.522	9.614	11.755	13.018	13.680
	-prihod od prodaje nus proizvoda	1.690	1.699	1.665	2.000	1.688	1.659
3	Prihodi od prodaje materijala i usluga	30.483	27.546	29.987	30.870	30.316	30.383
	- prihod od naknada priključenja	21.473	19.500	21.670	21.670	21.850	22.000
	- ostali prihod od prodaje mater. i usluga	9.011	8.046	8.316	9.200	8.466	8.383
4	Prihod od finansiranja	6.553	7.553	8.216	10.200	7.578	6.773
5	Ostali prihodi	18.482	14.809	10.861	12.930	10.381	11.214
	UKUPNO PRIHODI (1 do 5)	1.123.471	1.409.422	1.440.580	1.164.905	1.512.167	1.647.007
II	TROŠKOVI I RASHODI						
8	Materijal za proizvodnju električne energije	304.354	408.632	366.719	434.118	369.236	392.359
9	Materijal za održavanje	9.958	15.788	20.970	14.066	18.426	16.681
10	Ostali troškovi materijala	5.431	6.463	7.798	4.786	7.798	7.574
11	Troškovi prevoza uglja	20.809	25.967	33.199	41.222	32.249	33.803
12	Usluge održavanja	17.619	28.451	40.027	27.218	35.625	38.141
13	Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga	200.704	213.334	334.319	199.230	254.957	224.870
14	Premije osiguranja	2.078	2.814	2.776	2.478	2.773	3.238
15	Drugi troškovi usluga	13.869	17.731	21.451	15.671	24.460	19.636
16	Troškovi amortizacije	156.202	157.090	166.047	170.867	161.231	169.630
17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	53.631	54.492	56.209	55.579	56.726	56.832
18	Plate i naknade plata	148.617	156.000	164.760	164.760	166.408	164.561
19	Drugi troškovi rada	24.763	24.924	28.625	28.625	29.678	30.431
20	Vodoprivredne naknade	30.185	22.599	23.494	28.699	24.134	24.406
21	Razne dažbine, naknade i članarine	19.494	19.894	19.073	16.807	20.005	19.344
21a	Interni trošak CO2	23.826	68.296	100.934	97.068	141.851	190.051
22	Drugi troškovi poslovanja	7.436	9.746	11.987	8.161	11.399	11.685
23	Finansijski troškovi i rashodi	4.783	5.146	4.987	4.987	9.989	17.475
24	Drugi rashodi	78.379	164.684	7.208	16.948	7.613	7.637
25	Troškovi rezervisanja	11.156	48.637	15.056	10.644	15.205	15.266
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI (8 do 25)	1.133.296	1.450.690	1.425.640	1.341.933	1.389.763	1.443.621
	Rezultat (prije poreza) sa CO2 internim troškom	-9.825	-41.268	14.940	-177.028	122.404	203.386
	Rezultat (prije poreza) bez CO2 internog troška	14.001	27.028	115.874	-79.960	264.255	393.438

*nije revidovan predračun BU za 2024. i 2025. godinu

BILJEŠKE UZ PREDRAČUN BILANSA USPJEHA ZA 2024. i 2025. GODINU

Predračun planiranih prihoda, troškova i rashoda za 2024. i 2025. godinu nije revidovan u odnosu na Plan iz decembra 2022. godine, a ima bitnih razlika u odnosu na iznose za 2023. godinu. Glavne razlike u odnosu na tu godinu su sljedeće:

- različiti elementi varijabilnih prihoda i troškova bazirani na energetske veličinama (pretežno iz EEB: prodaja, količina i struktura proizvodnje električne energije, količine nabavke energije itd.)
- uvođenje u pogon novog većeg objekta VE Vlašić sa njegovim očekivanim prihodima i troškovima (kod ovog objekta će dominantan trošak biti amortizacija, a značajni će biti i troškovi kamata kao i koncesionih naknada)
- razlika u obimu tržišne prodaje, obzirom na proizvodne mogućnosti i količine nabavke
- veća prodajna cijena (uz limitirani rast od 20% godišnje) za kategorije kupaca u okviru tržišnog snabdijevanja
- nakon puštanja u pogon novih i rekonstruisanih proizvodnih objekata (uključujući projekte odsumporavanja u TE) doći će do rasta amortizacije i troškova kamata obzirom da će isti većinom biti finansirani iz eksternih izvora
- planirano je da troškovi zaposlenih budu približni nivou za 2023. godinu uz blago povećanje iznosa primanja i smanjenje broja zaposlenih obzirom na planirane odlaske radnika u penziju; također, 2024. godina ima 1 kalendarski i 2 radna dana više u odnosu na 2023. godinu
- troškovi amortizacije će se 2024. smanjiti u odnosu na 2023. (planirana manja proizvodnja u HE vezano za funkcionalni obračun amortizacije kod dijela opreme) dok će se 2025. godine blago povećati, jer će dodatni trošak kao rezultat značajnih ulaganja uoči i tokom planskog perioda (prvenstveno u proizvodne objekte, ali i druga ulaganja) biti u priličnoj mjeri neutralisan činjenicom da za značajan broj i vrijednost stalnih sredstava prestaje obračun amortizacije (posebno u TE)
- u 2024. godini i 2025. godini je uobzireno i povećanje cijene systemske usluge i tarife za rad NOS-a za oko 10% u odnosu na očekivane cijene iz 2023. godine.

Revidovanje Plana za 2024 i 2025. godinu bi zahtjevalo daleko duži period pripreme, što zbog većeg broja planskih elemenata koji se reviduju, što zbog višestruko većeg obima trenutnih nepoznanica vezanih za naredne 2 godine gdje možemo istaći:

- prodajne cijene energije u snabdijevanju (javno i tržišno) i trgovini;
- nabavne cijene uglja za 2024, i 2025. uključujući i strukturu nabavke po rudnicima;
- koncept pokriva prenosnih gubitaka;
- troškove radne snage
- status realizacije ulaganja (posebno blok 7 u TE Tuzla, ali i drugi projekti) te moguće izmjene u načinu finansiranja većeg broja projekata.

Na više mjesta u tekstu ovog Plana je istaknuto da brojne planske veličine za 2024. i 2025. godinu nisu više realno ostvarive što se, između ostalog, odnosi na

- obim proizvodnje u TE, što utiče i na količine prodaje u djelatnosti trgovine
- planske cijene prodaje i nabavke el. energije u djelatnosti trgovine
- nabavnu cijenu topline uglja koja je za period 2023-2025. planirana blizu one iz 2022. godine, a došlo je do povećanja od početka 2023. godine
- dinamiku realizacije Plana ulaganja

Ako posmatramo 2023. godinu, revidovani finansijski rezultat i skroman obim proizvodnje u ZD rudnicima i našim TE, ako bi se ključni energetske i cjenovni elementi približno ponovili/primjenili u naredne 2 godine može se očekivati da bi i 2024. i 2025. godina bile ostvarene su gubitkom u poslovanju tj. daleko lošije u odnosu na ono što je važećim Planom predviđeno za te 2 godine. Osim toga, ne bi mogao biti ni izbliza realizovan obim planiranih ulaganja iz vlastitih sredstava, a trenutna situacija otežava i poskupljuje finansiranje iz kreditnih izvora.

Značajna neizvjesnost vezana je za buduću tarifu za sistemsku uslugu, a vezano za način i troškove pokriva prenosnih gubitaka. Predviđeno je da će referentna cijena za otkup iz OIE biti povećana za oko 20% od januara 2024. godine.

Planski pristup je da se glavna dobiti ostvaruje kroz djelatnost trgovine. Kod tržišnog snabdjevanja je predviđen dalji limitirani (do 20% u odnosu na prethodnu godinu) rast cijena, ali bi iste i dalje bile značajno ispod tržišnih cijena energije. Evidentno je da će doći do rasta na skoro svim troškovnim pozicijama, dok bi rashodi trebali biti daleko manji u odnosu na ostvarene za 2022. godinu. Povećani obim proizvodnje i prodaje bilansnih viškova u 2024. i 2025. godini je to što bi omogućilo bolji rezultat u odnosu na 2023. godinu. Kod troškova kamata je rast neminovan obzirom na planirane investicije i zaduženja. Investicijama u proizvodnju se nastoji obezbjediti pogonska spremnost i ekološka prihvatljivost proizvodnih kapaciteta na duži rok. Planiranim ulaganjima u nove proizvodne objekte bi se postepeno povećavao trošak amortizacije i kamata, kao i učešće istih u ukupnim troškovima, uz smanjenje varijabilnih troškova obzirom da bi u pogonu više učestvovali blokovi sa nižim specifičnim utroškom. Jedan dio „novih“ troškova amortizacije ima i svoju ekološku dimenziju u vidu poboljšanja ekoloških performansi proizvodnih kapaciteta što se prvenstveno odnosi na projekte odsumporavanja i denitrifikacije, ali i izgradnju novih kapaciteta za proizvodnju iz OIE. Ovim bi se obezbjedio novi vid i dodatne količine energije iz obnovljivih izvora (posebno solarne energije), ali bi to u planskom periodu još uvijek bile relativno skromne količine. Jasno je da će implementacija projekata odsumporavanja i denitrifikacije dovesti do povećanja proizvodnog troška (i fiksne i varijabilne komponente) u termoelektranama nakon što budu završeni. Generalno je jasno da će jedinični troškovi proizvodnje u termoelektranama biti značajno veći nego u prethodnom periodu, te je i to jedan od razloga za neophodno povećanje cijena komponente energije u snabdjevanju.

Obzirom na najveći obim proizvodnje, te posljedično veće količine bilansnih viškova u 2025. godini se očekuje daleko veći iznos prihoda, EBITDA i dobiti u odnosu na 2023. i 2024. godinu.

Na narednoj stranici se daje uporedni pregled predračuna bilansa uspjeha iz ovog plana sa ostvarenjem za 2022. godinu. Dati su indeksi koji pokazuju:

- odnos između planiranog za 2023. godinu sa ostvarenim za 2022. godinu
- odnos između planiranog za 2024. i 2025. godinu sa planom za 2023. godinu.

Tabela 5.4

Uporedba Revidovanog Predračuna Bilansa uspjeha za period 2023-2025. godina sa ostvarenjem za 2022. godinu
iznosi u hilj.KM

ŠIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	Plan 2022- 2024	2022. ostvareno	revidovani plan 2023-2025			index 2/1	index 3/2	index 4/2
		2022. plan		2023. revido vani plan	2024. plan	2025. plan			
	broj kolone	0	1	2	3	4	5	6	7
6.1./01	Prihodi od prodaje el. energije i pom. usluga	1.343.710	1.230.005	1.092.350	1.444.734	1.579.070	88,8	132,3	144,6
	-prihod od prod. krajnjim kupcima EP BiH	779.288	806.526	855.132	897.912	962.137	106,0	105,0	112,5
	- dugoročna i kratkor. prodaja u /van BiH	467.234	258.553	34.220	396.161	482.272	13,2	1.157,7	1.409,3
	- prihod po osnovu UPTS-a (energija+ mrežarina)	18.417	17.780	19.414	18.822	18.822	109,2	96,9	96,9
	- prihod po osnovu kupoprodaje (vezana trgov.)	48.535	110.662	167.006	102.400	86.400	150,9	61,3	51,7
	- prihod od prodaje iz obnovljivih izvora	8.955	5.705	0	0	0	0,0	#DIV/0!	#DIV/0!
	- prihod od pom. usl. uključ i el.energ. u vezi PU	21.281	30.779	16.577	29.439	29.439	53,9	177,6	177,6
6.1./02	Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda	15.804	16.711	18.555	19.157	19.568	111,0	103,2	105,5
6.1./03	Prihodi od prodaje materijala i usluga	27.546	31.526	30.870	30.316	30.383	97,9	98,2	98,4
	- prihod od naknada priključenja	19.500	22.263	21.670	21.850	22.000	97,3	100,8	101,5
	- ostali prihod od prodaje mater. i usluga	8.046	9.264	9.200	8.466	8.383	99,3	92,0	91,1
6.1./04	Prihod od finansiranja	7.553	8.479	10.200	7.578	6.773	120,3	74,3	66,4
6.1./05	Ostali prihodi	14.809	23.725	12.930	10.381	11.214	54,5	80,3	86,7
	UKUPNI PRIHODI	1.409.422	1.310.447	1.164.905	1.512.167	1.647.007	88,9	129,8	141,4
6.1./08	Materijal za proizvodnju električne energije	408.632	378.773	434.118	369.236	392.359	114,6	85,1	90,4
6.1./09	Materijal za održavanje	15.788	12.271	14.066	18.426	16.681	114,6	131,0	118,6
6.1./10	Ostali troškovi materijala	6.463	5.594	4.786	7.798	7.574	85,6	162,9	158,2
6.1./11	Troškovi prevoza uglja	25.967	32.302	41.222	32.249	33.803	127,6	78,2	82,0
6.1./12	Usluge održavanja	28.451	20.019	27.218	35.625	38.141	136,0	130,9	140,1
6.1./13	Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga	213.334	224.601	199.230	254.957	224.870	88,7	128,0	112,9
6.1./14	Premije osiguranja	2.814	2.456	2.478	2.773	3.238	100,9	111,9	130,7
6.1./15	Drugi troškovi usluga	17.731	15.060	15.671	24.460	19.636	104,1	156,1	125,3
6.1./16	Troškovi amortizacije	157.090	156.228	170.867	161.231	169.630	109,4	94,4	99,3
6.1./17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	54.492	53.445	55.579	56.726	56.832	104,0	102,1	102,3
6.1./18	Plate i naknade plata	156.000	156.514	164.760	166.408	164.561	105,3	101,0	99,9
6.1./19	Drugi troškovi rada	24.924	28.664	28.625	29.678	30.431	99,9	103,7	106,3
6.1./20	Vodoprivredne naknade	22.599	20.996	28.699	24.134	24.406	136,7	84,1	85,0
6.1./21	Razne dažbine, naknade i članarine	19.894	18.879	16.807	20.005	19.344	89,0	119,0	115,1
6.1./22	Drugi troškovi poslovanja	9.746	7.386	8.161	11.399	11.685	110,5	139,7	143,2
6.1./23	Finansijski troškovi i rashodi	5.146	4.626	4.987	9.989	17.475	107,8	200,3	350,4
6.1./24	Drugi rashodi	164.684	128.906	16.948	7.613	7.637	13,1	44,9	45,1
6.1./25	Troškovi rezervisanja	48.637	33.022	10.644	15.205	15.266	32,2	142,9	143,4
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI	1.382.394	1.299.743	1.244.865	1.247.912	1.253.570	95,8	100,2	100,7
	PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA (prije poreza)	27.028	10.704	-79.960	264.255	393.438	-747,0	-330,5	-492,0

*nije revidovan predračun BU za 2024. i 2025. godinu

Tabela 5.5

Revidovani Predračun gotovinskog toka za period 2023. - 2025.			
	u mil. KM		
predračun rađen bez PDV-a kao neutralnog elementa posmatrano na godišnjem nivou	2023.	2024.	2025.
PRILIVI SREDS T A V A IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
Prilivi po osnovu prodaje el. energije i pomoćnih usluga	1.083,7	1.435,6	1.569,3
Prilivi po osnovu teh. pare, toplotne energije, šljake i pepela	16,9	17,4	17,8
Prilivi od prodaje materijala i usluga (priključci, tenderi, el. en. saglasnosti)	29,4	28,8	28,9
Ostali prilivi (kamate, naplaćena potraživanja i sl.)	12,4	10,1	10,1
I UKUPNO PRILIVI iz poslovnih aktivnosti	1.142,4	1.491,9	1.626,0
ODLIVI SREDS T A V A IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
Materijal za proizvodnju (uključujući prevoz uglja)	475,3	401,5	426,2
Materijal i usluge održavanja	41,3	54,1	54,8
Ostali materijali i usluge	31,1	46,4	42,1
Odlivi po osnovu zaposlenih (plate, naknade zaposlenim i sl.)	193,4	196,1	195,0
Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga	199,2	255,0	224,9
Troškovi mrežarina, naknada za NOS i prenos	55,6	56,7	56,8
Razne dažbine (vodoprivr. naknade, porezi i sl.)	45,5	44,1	43,8
Ostali odlivi (rezervisanja, isplate po osnovu jubilarnih nagrada, otpremnina i dr.)	25,2	24,6	24,5
- isplate po osnovu sudskih sporova i dr. rezervisanja	21,3	20,7	20,8
- isplate po osnovu jubilarnih nagrada, otpremnina	2,7	2,8	2,5
- ostalo (usluge, roba, štete)	1,1	1,1	1,2
Efekat smanjenja stanja zaliha i avansa prema rudnicima (zbirni)	0,0	0,0	0,0
II UKUPNO ODLIVI iz poslovnih aktivnosti	1.066,6	1.078,5	1.068,0
III NETO GOTOVINSKI TOK IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI (I-II)	75,8	413,4	557,9
PRILIVI SREDS T A V A IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI			
Prodaja stalnih sredstava i otuđenje udjela			
Ostali prilivi iz ulagačke aktivnosti (dividenda ZD i drugi)			
IV UKUPNO PRILIVI iz ulagačkih aktivnosti	0,0	0,0	0,0
ODLIVI SREDS T A V A IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI			
Sticanje stalnih sredstava po osnovu raspoloživih vlastitih sredstava	172,9	468,6	450,1
V UKUPNO ODLIVI iz ulagačkih aktivnosti	172,9	468,6	450,1
VI NETO GOTOVINSKI TOK IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI (IV-V)	-172,9	-468,6	-450,1
PRILIVI SREDS T A V A IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
Povrat pozajmljenih sredstava (povrat pozajmica od rudnika)	3,6		12,0
Ostali prilivi/odlivi iz finans. aktivnosti (umanjenje/uvećanje oročenih depozita)	93,3	107,2	
VII UKUPNO PRILIVI iz finansijskih aktivnosti	96,9	107,2	12,0
ODLIVI SREDS T A V A IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
Vraćanje uzetih kredita (odnosi se na postojeće kredite i nove u djel. proizvodnje)	9,7	9,7	10,6
Otplata glavnice kredita za avans bloka 7	28,3	28,3	14,1
Otplata kreditnih anuiteta za vjetroelektrane	13,2	13,0	19,2
Otplata kredita KfW Scada (samo glavnica)	1,0	1,0	1,0
Neto isplata dividendi (% od dobiti, umanjeno za potraž. od vlasnika po osn subv.)			0,9
Odlivi za porez na dobit (bez korištenja prava djelimičnog oslobođanja)	22,6		42,5
Nove pozajmice ZD rudnicima	75,0		
Efekat PDV-a kod pretvaranja avansa u pozajmice ZD rudnicima (neto godišnje)	-10,0		
VIII UKUPNO ODLIVI iz finansijskih aktivnosti (VII-VIII)	139,8	52,0	88,3
IX NETO GOTOVINSKI TOK IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI	-42,9	55,2	-76,3
X Neto povećanje (smanjenje) gotovine (III+VI+IX)	-139,9	0,0	31,5
stanje gotovine na 31. 12 2022. g. 169,9 mil. KM			
stanje oročenih depozita 200,5 mil. KM			
PG Stanje gotovine na početku godine	169,9	30,0	30,0
KG Stanje gotovine na kraju godine	30,0	30,0	61,5
X Neto povećanje (smanjenje) gotovine (KG-PG)	-139,9	0,0	31,5

*nije revidovan predračun gotovinskih tokova iz poslovnih aktivnosti za 2024. i 2025. godinu

Predračun bilansa stanja za period 2023-2025. godina

Tabela 5.6

<i>Planirani bilans stanja za period 2023-2025 (revidovano)</i>				
<i>Pozicija</i>	ostvareno		revidovano	
	st. 31.12.2022.	st. 31.12.2023.	st. 31.12.2024.	st. 31.12.2025.
				(u mil. KM)
Dugoročna imovina	3.027,19	3.090,52	3.617,22	4.393,96
Odložena porezna sredstva	9,79	9,79	9,79	9,79
Kratkoročna imovina	571,56	392,19	292,99	346,25
- zalihe (uključ. zalihe robe i investicionog materijala)	66,93	110,00	95,00	93,00
- dati avansi	9,66	12,00	13,00	14,00
- potraživanja od kupaca	129,18	120,00	130,00	132,00
- ostala fin. imovina po amortizovanom trošku	169,43	107,20	12,00	18,00
- novac	165,90	30,00	30,00	61,50
- akontacija poreza na dobit	0,00	12,99	12,99	27,75
- ostala imovina i potraživanja, uključujući razgraničenja	30,46	25,00	25,00	25,00
Ukupno aktiva	3.608,54	3.492,50	3.920,00	4.750,00
Vlasnički kapital	2.236,96	2.236,96	2.236,96	2.236,96
Rezerve	589,16	589,16	589,16	636,09
Akumulirana dobit i dobit tekućeg perioda	175,97	175,97	410,63	640,20
Akumulirani gubitak i gubitak tekućeg perioda	0,00	-79,96	-79,96	-79,96
Dugoročne obaveze	368,94	307,09	506,09	933,00
Odložene porezne obaveze	0,00			
Kratkoročne obaveze	237,51	263,28	257,12	383,70
Ukupno pasiva	3.608,54	3.492,50	3.920,00	4.750,00

Obim aktive i pasive se 2023. godine smanjuje u odnosu na 2022., a onda se narednih godina povećava s obzirom na planirana ulaganja, te značajno finansiranje istih iz eksternih izvora. Planiranim ulaganjima se uvećava vrijednost stalnih sredstava (s obzirom da su veća od planiranih troškova amortizacije), ali i dugoročnih obaveza (tačnije dugoročnih obaveza po finansijskim kreditima). Također, u planskim godinama značajno opada iznos novca, jer bi se ulaganja u velikoj mjeri finansirala iz vlastitih novčanih sredstava. Pozicija zaliha će generalno zavisiti i od kretanja zaliha uglja na depoima termoelektrana, a u predračunu su uzete zalihe uglja prema sagledanom stanju za kraj 2023., 2024. i 2025. godine. Za ostale zalihe, ako isključimo one u vezi uglja, planira se nivo blizu ostvarenog sa krajem decembra 2022. godine. Planira se rast obima aktive i pasive za oko 1,14 mlrd. KM u odnosu na ostvareno stanje sa krajem 2022.godine i to prvenstveno na pozicijama stalnih sredstava (većinom građevine, oprema i investicije u toku) u okviru aktive, odnosno dugoročnih obaveza (tačnije kreditne obaveze) na pasivi. Kratkoročne obaveze se također povećavaju, a što se zapravo odnosi na povećanje otplate kredita u toku prve naredne godine u odnosu na datum bilansa stanja.

Nije planirano da će vlasnici kapitala EP BiH vršiti dokapitalizaciju Društva tokom planskog perioda, te su promjene u okviru klase kapitala vezane samo za gubitak i dobit koje se planiraju u planskom periodu, uz isplate dividende po prijedlogu iz narednog poglavlja.

Raspodjela planirane dobiti

Članom 37. i 38. Zakona o javnim preduzećima Uprava Javnog preduzeća predlaže raspored dobiti u jednoj finansijskoj godini i raspored dobiti po godinama trogodišnjeg planskog perioda, vodeći računa o preporukama Odbora za reviziju, ukupnim finansijskim obavezama Javnog preduzeća u godini koja slijedi, kao i o iznosu kapitalnih izdataka, te drugim investicijama neophodnim za pravilno održavanje i razvoj preduzeća.

Članom 40. Zakona o javnim preduzećima Odluku o raspodjeli dobiti donosi Skupština Društva po prijedlogu Uprave, uz prethodno pribavljeno mišljenje Odbora za reviziju i Nadzornog odbora.

Predlaže se da se planirana dobit nakon oporezivanja po godinama planskog perioda rasporedi na sljedeći način:

Tabela 5.7

O P I S	2024. mil. KM	2025. mil. KM
<i>1. planirana dobit nakon poreza</i>	234,66	349,37
1.1. fond rezervi (zakonska obaveza)	46,93	69,87
1.2. neraspoređena dobit	185,63	277,40
1.3. dividende	2,10	2,10

*nije revidovan predračun BU za 2024. i 2025. godinu

Ovdje treba napomenuti da je za navedene 2 godine procjenjen iznosa poreza na dobit, s tim da je uobzirena činjenica da je, shodno propisima koji regulišu porez na dobit u Federaciji BiH i dosadašnjim poreznim prijavama, oporeziva dobit EP BIH obično dosta veća u odnosu na dobit prije oporezivanja. Stoga je stopa poreza na dobit (10%) primjenjena na procjenjenu oporezivu dobit, a ne na planiranu dobit prije oporezivanja koja se može vidjeti iz planiranog bilansa uspjeha.

Planirani iznos za dividende baziran je na obavezi raspoređivanja 20% dobiti nakon oporezivanja u rezerve, te na pretpostavci o nastavku i obimu subvencioniranja socijalno ugroženih kategorija u skladu sa aktima Vlade FBiH. Tada bi iznos dividende (cca 2,1 mil. KM godišnje), koji bi bio isplaćen većinskom vlasniku (90,4%), bio dovoljan da pokrije iznos eventualnih subvencija za odnosnu godinu. Kroz planirani iznos za dividendu planiran je i dio isplate (cca 0,2 mil. KM) ostalim dioničarima (9,6%). Također, Plan generalno polazi od pretpostavke da se neće vršiti isplata dobiti/dividende sa pozicije neraspoređene-akumulirane dobiti iz prethodnih perioda, s obzirom da bi isplata iste ugrozila kapacitet Društva da realizira planirane i potrebne investicije.

S obzirom na značajne investicije koje su pred JP Elektroprivreda BiH u narednom periodu, predlaže se da se glavnina dobiti iz planskih godina zadrži u Društvu radi reinvestiranja odnosno manje potrebe za eksternim zaduženjem, gdje je upitno i do kojeg iznosa se Društvo može dodatno zadužiti u odnosu na kredite koji su već ugovoreni sa uslovima koji ograničavaju buduća zaduženja. Na bazi ove pretpostavke je urađen predračun gotovinskog toka.

6 PLAN LJUDSKIH RESURSA

Društvo će u periodu 2023-2025. godina zapošljavanjem kvalitetnih kadrova putem javnog oglašavanja, te dosljednim provođenjem temeljnih opredjeljenja utvrđenim Politikom upravljanja ljudskim resursima, obezbijediti postizanje planskih rezultata i ostvarenje ciljeva Društva. Zapošljavanja novih radnika će se u pravilu, u skladu sa Uredbom o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Federaciji BiH, vršiti putem javnog oglašavanja, po postupku utvrđenim ovom Uredbom i aktima Društva.

Zapošljavanje novih radnika na neodređeno vrijeme putem javnog oglašavanja će se vršiti ukoliko se ne bude moglo realizovati popunjavanje upražnjenih radnih mjesta internom preraspodjelom radnika unutar Društva i Koncerna EP BiH objavljivanjem internog oglasa, u skladu sa aktima Društva.

Po pitanju broja radnika i troškova radne snage, planirano je da se koeficijenti produktivnosti po radniku minimalno zadrže na dostignutom nivou uz zadovoljenje uslova da prosječni ukupni godišnji troškovi radne snage ne prelaze procjenjeni iznos za 2022. godinu za više od 5% gdje je rast troškova izvjestan i neminovan radi usklađivanja primanja radnika sa stopom inflacije i kretanjem prosječne neto plate u FBiH.

Plan ljudskih resursa 2023-2025. godina

Djelatnosti	Plan 31.12.2022. godine neodređeno	Procjena broja zaposlenih 31.12.2022.		Plan 2023.					Plan 2024.				Plan 2025.					
				prestanak	Novi prijemi			Plan 31.12.2023.	prestanak	Novi prijemi			Plan 31.12.2024.	prestanak	Novi prijemi			Plan 31.12.2025.
					N	O	P			N	O	P			N	O	P	
PROIZVODNJA	1502	1502	3	66	63	32	21	1499	88	84	32	21	1495	63	61	32	21	1493
DISTRIBUCIJA	1956	1961	15	80	99	4	35	1980	85	81	3	13	1976	86	77	3	11	1967
SNABDJEVANJE	310	240	0	7	6	0	4	239	12	9	0	0	236	8	5	0	1	233
TRGOVINA	26	24	1	0	1	0	1	25	1	1	0	1	25	0	0	0	1	25
FUNKCIJE POTPORE	265	310	1	20	15	0	2	305	8	6	0	2	303	14	10	0	2	299
UKUPNO EP BIH	4059	4037	20	173	184	36	63	4048	194	181	35	37	4035	171	153	35	36	4017

Tabela iznad predstavlja planski okvir u kojem će se kretati broj radnika. Potrebe za zapošljavanjem će se preispitivati kontinuirano od strane Uprave Društva, te će se svi prijedlozi za zapošljavanje morati detaljno obrazložiti.

U slučaju potreba poslovanja, biće omogućena preraspodjela radnika prilikom zapošljavanja između djelatnosti i podružnica i to u okviru planiranog broja za nivo Društva. Prijem novih radnika na poslovima proizvodnje i održavanja u djelatnosti proizvodnje, te operativnog stručnog tehničkog osoblja za rad na terenu u djelatnosti distribucije, planiran je u 100% obimu, dok u ostalim djelatnostima, poslovima i procesima planiran je najviše do 75% od broja prestanaka ugovora o radu po sili zakona. Izuzetno, veći broj prijema od utvrđenog broja prestanaka je planiran u Podružnici „Elektrodistribucija“ Bihać radi visokog stepena nepopunjenosti radnih mjesta usljed izraženog odliva kadrova radi odlaska u inostranstvo, te niske realizacije plana zapošljavanja u prethodnim godinama, te u Podružnici „Elektrodistribucija“ Travnik radi visokog stepena nepopunjenosti radnih mjesta u novoformiranoj podružnici, gdje se ključna radna mjesta moraju popuniti kako bi bilo omogućeno funkcionisanje podružnice. Popunjavanje upražnjenih radnih mjesta u Djelatnosti distribucije internom preraspodjelom radnika iz drugih organizacionih dijelova Društva ili iz Koncerna EP BiH, ne smatra se realizacijom planiranih zapošljavanja iz Plana ljudskih resursa Djelatnosti distribucije.

Na osnovu navedenih kriterija za planiranje u planovima djelatnosti i u Planu Direkcije će biti razrađeni planovi ljudskih resursa. Planovi podružnica će sadržavati konkretan pregled radnih mjesta koja će biti popunjavana, vrstu zapošljavanja (određeno, neodređeno), plan prijema pripravnika, kao i dinamiku realizacije. U Planu poslovanja Direkcije biće razrađen plan za funkcije potpore (zajedničke funkcije Društva), a u planovima djelatnosti biće razrađeni planovi djelatnosti uključujući i odgovarajuće sektore u Direkciji. Planovi ljudskih resursa će se u toku planskog perioda analizirati i po potrebi revidirati u skladu sa promjenama koje budu rezultat prestrukturiranja (u organizacijskom, pravnom i računovodstvenom smislu), te u skladu sa rezultatima realizacije novih poslovnih mogućnosti.

Planovi ljudskih resursa na svim nivoima moraju biti usklađeni sa važećom Sistematizacijom radnih mjesta. Zapošljavanje novih radnika će se vršiti isključivo na nepopunjenim radnim mjestima. Prijem novih radnika će se vršiti na radnim mjestima koja su u okviru određenog posla najniže rangirana, a koja su po uslovima rada zahtevaju visok nivo angažmana i izloženosti utjecajima.

Izuzetno, kod odlaska u penziju radnika na specifičnim radnim mjestima koja zahtjevaju posebno radno iskustvo ili posebna znanja i sposobnosti, može se planirati i izvršiti prijem novog radnika prije odlaska u penziju (najviše do 6 mjeseci) radi uvođenja u posao i prijenosa potrebnih informacija i znanja na novog radnika.

U Planovima ljudskih resursa nije planirano i neće se vršiti prijem novih radnika po bilo kom osnovu:

- na neperspektivnim radnim mjestima, odnosno na radnim mjestima na kojima se obavljaju poslovi za čijim obavljanjem će prestati potreba ili čije obavljanje će biti povjereno trećim licima (u tabelarnom dijelu sistematizacije označena zvjezdicom),
- na radnim mjestima na kojima je zaposlen veći broj izvršilaca od realno potrebnog (u tabelarnom dijelu sistematizacije označena sa dvije zvjezdice), dok stvarni broj izvršilaca ne bude manji od sistematiziranog broja izvršilaca i
- na radnim mjestima na kojima je kao uvjet utvrđen VI stepen stručne spreme, odnosno viša škola.

Djelovaće se u pravcu povećanja udjela zaposlenih u neposrednoj eksploataciji u odnosu na upravljačke i potporne procese i održavanje, te u pravcu povećanja efikasnosti zaposlenih na svim nivoima.

Broj radnika u organizacionim jedinicama koje će voditi izgradnju novih proizvodnih jedinica će se odrediti nakon donošenja odluke o njihovoj izgradnji i određivanja metodologije upravljanja tim projektima.

U cilju poboljšanja nepovoljne starosne strukture, zapošljavanje novih radnika u Društva će se vršiti prvenstveno iz reda mladih, koji su u procesu selekcije kadrova ostvarili najbolje rezultate.

U slučajevima neplaniranih prestanaka ugovora o radu, zapošljavanje novih radnika će se vršiti samo ukoliko je to neophodno da bi se obezbjedilo nesmetano odvijanja procesa rada.

U slučaju privremene spriječenosti za rad (bolovanja) radnika u trajanju dužem od 42 dana i odsustva radnika sa posla usljed korištenja porodiljskog odsustva i u drugim sličnim opravdanim slučajevima, može se izvršiti zapošljavanje novog radnika na određeno vrijeme, ali

samo ako ne postoji mogućnost angažovanja drugih radnika i najduže do povratka radnika sa bolovanja, odnosno do povratka sa porodiljskog ili drugog odsustva, uz poštivanje opredjeljenja da se koeficijenti produktivnosti po radniku minimalno zadrže na dostignutom nivou uz zadovoljenje uslova da prosječni ukupni godišnji troškovi radne snage ne prelaze procjenjeni iznos za 2022. godinu za više od 5% gdje je rast troškova izvjestan i neminovan radi usklađivanja primanja radnika sa stopom inflacije i kretanjem prosječne neto plate u FBiH.

Kroz provođenje odgovarajućih mjera, po potrebi će se djelovati sa ciljem poboljšanja nepovoljne starosne strukture zaposlenih, racionalizacije broja zaposlenih i rješavanja problema izazvanih postojanjem velikog broja radnika sa preostalim radnom sposobnošću - invalidi II kategorije invalidnosti, koji je naročito izražen u podružnicama Društva, kao i na određene kategorije radnika koje kroz proces prestrukturiranja i reinženjeringa budu identifikovane kao ciljne kategorije na koje trebaju biti usmjerene odgovarajuće mjere.

Zapošljavanje u Društvu, odnosno u vladajućem društvu i budućim zavisnim Društvima iz oblasti elektroprivrednih djelatnosti koja će se formirati kao rezultat procesa prestrukturiranja Društva, će se vršiti prvenstveno iz postojećih ljudskih resursa, internim raspoređivanjem radnika. Zapošljavanje novih radnika izvan Društva će se vršiti u slučajevima kada se ne može obezbijediti interno raspoređivanje odgovarajućih kadrova unutar Društva.

Uzimajući u obzir da je obrazovanje jedan od najvažnijih segmenata upravljanja i razvoja ljudskih resursa, najefikasniji način ostvarenja konkurentnih prednosti i temeljna pretpostavka ulaska na otvoreno tržište, obučavanja radnika koji će se u planskom periodu fokusirati na slijedeće oblasti:

- menadžerska znanja i sposobnosti,
- multidisciplinarna znanja neophodna za rekonstrukciju i izgradnju novih objekata,
- savremene tehnologije i nove metode rada i upravljanja u elektroenergetici i rudarstvu,
- tržište električne energije i snabdijevanja u uslovima otvorenog tržišta,
- kreiranje i primjena mjera upravljanja potrošnjom,
- energetska efikasnost,
- obnovljivi izvori električne energije,
- upravljanje ljudskim resursima,
- aktuelna zakonska regulativa iz oblasti radnog prava, privrednih društava, finansijskog poslovanja i dr.,
- unapređenje znanja iz oblasti zaštite okoline i
- zaštita na radu i zaštita od požara.

Potrebe za stručnim i profesionalnim razvojem radnika će se realizovati i upućivanjem radnika na seminare, konferencije, kurseve, obučavanje za sticanje /produžavanje važenja licenci, certifikata, stručnih i dr. ispita, kao i upućivanjem na druge vidove obučavanja.

Program obučavanja na nivou Društva koji se utvrđuje na osnovu potreba procesa rada i rezultata anketa će se realizirati centralizirano sa nivoa Društva.

Osim standardnih metoda obučavanja radnika, u planskom periodu će se provoditi obučavanje radnika korištenjem rješenja iz oblasti učenja na daljinu, te putem edukacionog portala.

7 PLAN ULAGANJA

7.1 Politika ulaganja

Društvo će u narednom planskom periodu nastojati ispuniti planirani nivo ulaganja u cilju ostvarenja definisanih poslovnih ciljeva. Fokusom na ulaganja u nove i zamjenske proizvodne objekte, uz istovremena ulaganja u ciljne rekonstrukcije i revitalizacije kao i uvođenja okolinski prihvatljivih tehnologija u postojeće proizvodne objekte, želi se postići pravovremeno uključivanje novih proizvodnih objekata, sa savremenim tehnološkim procesima proizvodnje električne energije u proizvodni portfolio EPBiH uz optimalno iskorištenje postojećih.

Ovim ulaganjima se pored izgradnje zamjenskih objekata teži povećanju instalisanih kapaciteta, dostizanju standarda kvaliteta isporuke u skladu sa Općim uslovima, sigurnom i stabilnom snabdijevanju kupaca električnom energijom, podizanju stepena iskorištenja raspoloživih resursa i energetske efikasnosti te zadovoljavanju okolinskih zahtjeva.

Politika ulaganja je:

- U proizvodnji ulaganja u okolinski prihvatljive tehnologije i ciljne rekonstrukcije i revitalizacije u postojećim objektima, te intenziviranje ulaganja u nove i zamjenske projekte kroz kapitalne investicije;
- U distribuciji održanje nivoa ulaganja u skladu sa raspoloživim sredstvima, uz korištenje tekućih, i po potrebi novih kreditnih sredstava, kao i ciljano smanjenje postojećih zaliha materijala predviđenih za nove objekte;
- Postepeno reduciranje zajedničkih ulaganja i svođenje samo na sistemsku infrastrukturu;
- Realiziranje odluka o dokapitalizaciji rudnika u skladu sa raspoloživim sredstvima, te planiranje budućih ulaganja u skladu sa dugoročnim planovima razvoja termokapaciteta i prestrukturiranja rudnika.

7.2 Prioriteti ulaganja

Kvantifikacija najvažnijih strateških ciljeva EPBiH kroz plan ulaganja:

- **Izgradnja novih zamjenskih termo kapaciteta i novih proizvodnih kapaciteta iz obnovljivih izvora:**
 - iznos ulaganja: 1,9 milijardi KM,
 - broj projekata sa početkom gradnje u planskom periodu: 10
 - broj projekata koji ulaze u proizvodnju do kraja planskog perioda: 1
- **Dokapitalizacija rudnika:**
 - Ulaganje od 91,7 miliona KM po već donesenim odlukama, u skladu sa raspoloživim sredstvima za ulaganje

Pojedinačni projekti koji imaju najveći prioritet ili minimalni cilj koji treba realizirati:

- **Početak gradnje novih kapitalnih projekata:**
 - TE Tuzla Blok 7
 - HE Janjići
 - HE Una Kostela
 - VE Vlašić
 - nekoliko FNE
- **Realizacija ulaganja u distributivne objekte** (dostizanje standarda kvaliteta) u planiranom iznosu

Programom o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u FBiH prioritet je:

- **Osnivanje Operatora distributivnog sistema**

Nova elektrana koja bi trebala biti završena i stavljena u pogon prije isteka planskog perioda: **VE Vlašić**

Realizacija planiranih ulaganja po djelatnostima u 2023. godini, vršiće se usmjeravanjem ulaganja po prioritetu razvojnih projekata te ulaganjima za koja su već donesene investicione odluke a čija je realizacija u prethodnom periodu već počela.

U oblasti **proizvodne djelatnosti** ističu se projekti izgradnje postrojenja za odsumporavanje na Bloku 6 u TE Tuzla i blokovima 6 i 7 u TE Kakanj, kao i postrojenja za denitrifikaciju na blokovima 6 i 7 u TE Kakanj. Pored toga planirana je revitalizacija Bloka 6 u TE Tuzla kao i rekonstrukcija Bloka 7 u TE Kakanj i sanacija betonske obloge jednom od dovodnih tunela u HE Jablanica. Osim navedenih, planiran je i projekat poboljšanja performansi postojećeg sistema daljinskog grijanja u Gradu Tuzla iz TE Tuzla.

U dijelu ulaganja **djelatnosti distribucije** izdvajaju se projekti prelaska distributivne mreže na naponski nivo 20 kV, rekonstrukcije i izgradnje elektrodistributivnih objekata, rekonstrukcije obračunskih mjesta, sistema nadzora i upravljanja, priključenja na distributivnu mrežu i ROMM i AMM/AMR, te osnivanje ODS-a.

U **djelatnosti snabdijevanja i trgovine** prioritet su rekonstrukcija i sanacija poslovnih objekata te IKT projekti u vezi ovih djelatnosti (SCADA, SOEE i dr.)

U oblasti **kapitalnih ulaganja** sa nivoa Društva prioriteti su dati u strateškim ciljevima EPBiH.

Ulaganja u **zajedničke projekte** odnose se na ulaganja IKT (Direkcija i zajednički IKT projekti) za infrastrukturu, tehničke sisteme upravljanja, licence, razvojne projekte, izgradnje mreže punionica za elektromobile, sigurnost i zaštitu itd.

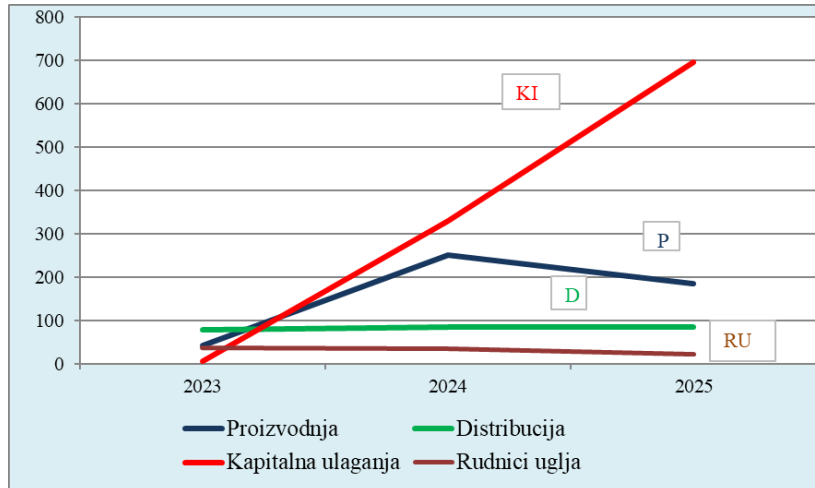
Dinamika realizacije ulagačkih aktivnosti i ukupan iznos ulaganja u **dokapitalizaciju rudnika** će biti u skladu sa nivoom raspoloživih sredstava s tim da će se nastaviti i u godinama nakon planskog perioda.

Rezultat ovakve politike ulaganja je vidljiv kroz suštinske promjene strukture ulaganja koje se vide na grafičkom prikazu dinamike. Posmatrajući sveukupno ulaganje u tri godine oko 55 % se odnosi na nove kapitalne projekte.

Strukturu sredstava za ulaganje u trogodišnjem periodu čine:

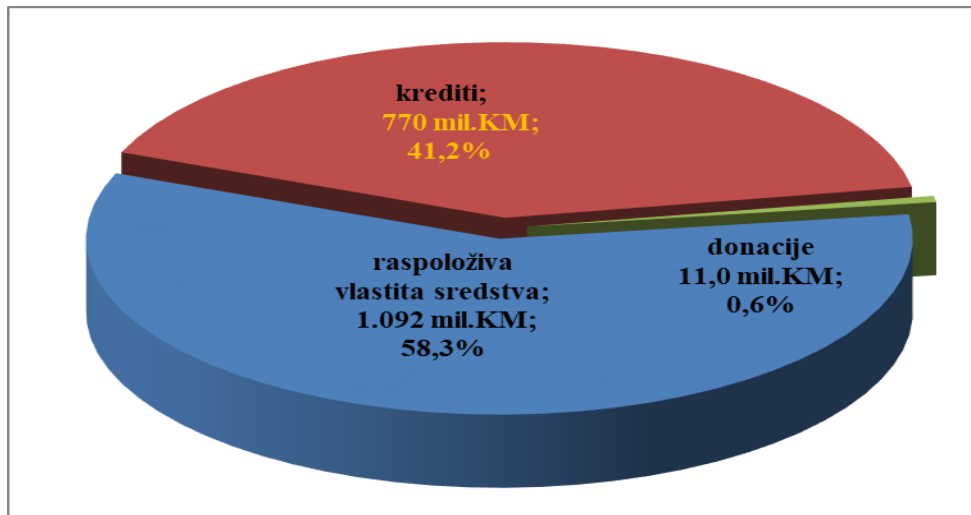
- **Raspoloživa vlastita sredstva od 1.092 mil. KM**, koja proizilaze iz planiranog gotovinskog toka iz poslovnih aktivnosti i stanja novčanih sredstava i oročenja sa krajem 2022. godine,
- **Obezbjeđena kreditna sredstva od 565,6 mil. KM**, koja uključuju Sporazum o kreditnoj liniji sa China EXIM bankom,
- **Planirana kreditna sredstva za nove hidroelektrane 19 mil. KM**, nove pogone iz OIE **141,5 mil. KM**, za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Grada Tuzla iz TE Tuzla **14,3 mil. KM**, te za podizanje energetske efikasnosti elektrodistributivnih objekata **29,3 mil. KM**,
- **Donacije 11,0 mil. KM.**

Graf 7.1

Raspoloživa vlastita sredstva za ulaganje u narednom periodu procijenjena su na osnovu revidovanog predračuna gotovinskog toka iz poslovnih aktivnosti, stanja gotovine i depozita na kraju 2022. godine i drugih bitnih elemenata. Pri tome se, između ostalog, vodilo računa o obavezama na ime servisiranja kredita, zadržanju rezerve likvidnosti, a pretpostavka je utrošak većine oročenih depozita na investicije tokom planskog perioda (što je u vezi sa planiranim finansijskim prihodima za planski period). Na taj način dobivena su raspoloživa vlastita sredstva u iznosu od 1.092 miliona KM. Ovdje treba napomenuti da će sredstva potrebna za finansiranje rada vlastitih zaposlenika (plate i druge redovne naknade) na investicijama iznositi cca 2,6 mil. KM godišnje odnosno 7,8 mil. KM za trogodišnji planski period gdje se vlastiti rad na investicijama pretežno odnosi na djelatnost distribucije u iznosu od 2,1 mil.KM godišnje.

Graf 7.2

Ukupni investicioni plan u trogodišnjem periodu iznosi 1,87 milijardi KM, prije svega za potrebe kapitalnih ulaganja u nove i zamjenske proizvodne objekte. Osim vlastitih sredstava u iznosu od 1.092 mil. KM, planirano je da se dodatna sredstva obezbijede i iz postojećih kredita u iznosu od 565,6 mil. KM, te planiranih kredita za nove hidroelektrane u iznosu od 19 mil. KM, nove pogone iz OIE 141,5 mil. KM, poboljšanje performansi daljinskog grijanja Grada Tuzla iz TE Tuzla 14,3 mil. KM, kao i za podizanje energetske efikasnosti elektrodistributivnih objekata 29,3 mil. KM.

Tokom planskih godina, zavisno od sticanja uslova za realizaciju pojedinih projekata, donosiće se odluke o novim izvorima finansiranja ili revidiranju planova.

Tabela 7.1

Revidovani Plan ulaganja - raspoloživa sredstva					hilj. KM	udio
Ulaganja po djelatnostima		2023.	2024.	2025.	Ukupno	
I	Djelatnost proizvodnja - planirana ulaganja	42.235	250.895	185.440	478.570	25,6%
Ia	Planirana ulaganja za projekte djel. proizv.	40.206	249.768	184.793	474.767	
Ib	Planiranja ulaganja za IKT projekte u djel. proizv.	2.029	1.127	647	3.803	
1	Vlastita sredstva - amortizacija (dio)*	67.023	67.110	73.817	207.949	
2	Kredit za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Tuzla	0	6.010	8.273	14.283	
3	Donacija za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Tuzla	0	4.375	4.843	9.218	
II	Djelatnost distribucija - planirana ulaganja	78.774	85.149	85.179	249.102	13,3%
IIa	Planirana ulaganja za projekte djel. distr.	71.346	81.250	82.434	235.030	
IIb	Planiranja ulaganja za IKT projekte u djel. distr.	7.428	3.899	2.745	14.072	
1	Vlastita sredstva - amortizacija	47.178	47.063	46.950	141.191	
2	Vlastita sredstva - priključci	21.670	21.850	22.000	65.520	
3	Kredit za energetske efikasnost elektrodistributivnih objekata	147	14.521	14.669	29.337	
III	Djelatnost snabdijevanje i trgovina - planirana ulaganja	3.642	3.115	1.733	8.490	0,5%
IIIa	Planirana ulaganja za projekte djel. snabdij. i trg.	966	975	983	2.924	
IIIb	Planiranja ulaganja za IKT projekte u djel. snabdij. i trg.	2.676	2.140	750	5.566	
1	Vlastita sredstva - amortizacija	966	975	983	2.924	
IV	Kapitalna ulaganja - planirana	5.158	329.800	695.435	1.030.393	55,0%
1	Vlastita sredstva - amortizacija (dio od amort. djel. proiz.)*	59.487	59.574	59.391	178.453	
2	Kredit za nove HE	0	0	19.000	19.000	
3	Kredit za Blok 7 TE Tuzla EXIM	0	199.104	366.504	565.608	
4	Kredit za nove OIE	0	14.400	127.080	141.480	
5	Donacije	300	850	650	1.800	
V	Zajednički projekti - planirana ulaganja	7.432	3.730	1.920	13.082	0,7%
Va	IKT (Direkcija i zajednički projekti IKT-a)	5.792	2.420	660	8.872	
Vb	Ostala ulaganja **	1.640	1.310	1.260	4.210	
1	Vlastita sredstva - amortizacija	3.702	3.694	3.686	11.081	
VI	Planirana dokapitalizacija ZD rudnika uglja	35.360	35.000	21.298	91.658	4,9%
VIa	Dokapitalizacija po donesenim odlukama o dokapitalizaciji	35.360	35.000	21.298	91.658	
VII	Planirana dokapitalizacija neelektroprivrednih ZD i PD	700	150	150	1.000	0,1%
VIIa	Dokapitalizacija ostalih ZD i PD	700	150	150	1.000	
	Ukupno ulaganje (I+II+III+IV+V+VI+VII)	173.301	707.839	991.155	1.872.295	100%
VIII	Struktura ulaganja	2023.	2024.	2025.	Ukupno	udio
1	Raspoloživa vlastita sredstva***	172.854	468.580	450.135	1.091.569	58,3%
2	Donacije (proizvodnja I 3 + kapitalne investicije IV 5)	300	5.225	5.493	11.018	0,6%
3	Kredit za nove HE	0	0	19.000	19.000	1,0%
4	Kredit za Blok 7 TE Tuzla EXIM	0	199.104	366.504	565.608	30,2%
5	Kredit za nove OIE	0	14.400	127.080	141.480	7,6%
6	Kredit za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Tuzla	0	6.010	8.273	14.283	0,8%
7	Kredit za energetske efikasnost elektrodistributivnih objekata	147	14.521	14.669	29.337	1,6%
	Izvori ulaganja (SUMA VIII 1:7)	173.301	707.839	991.155	1.872.295	100%

* - 50% iznosa amortizacije iz djelatnosti proizvodnje preneseno kapitalnim investicijama. Iznos amortizacije i povrata za otplatu kredita VE Podveležje i VE Vlašić 100% u djelatnosti proizvodnje

** - ostala ulaganja sadrže: punionice za električna vozila, električna vozila, razvojne projekte i imovinu, sigurnost i zaštitu te ostala ZD i PD

*** - Prema revidovanom Predračunu gotovinskog toka za period 2023.-2025. iz poglavlja 5. *Finansijski plan* ovog Plana

Da bi se realizovala planirana ulaganja potrebno je pored postojećih kredita u iznosu od 565,6 mil. KM, obezbijediti sredstva za nove hidroelektrane u iznosu od 19 mil. KM, nove pogone iz OIE od 141,5 mil. KM, zatim sredstva za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Grada Tuzla iz TE Tuzla u iznosu od 14,3 mil. KM, te za podizanje energetske efikasnosti elektrodistributivnih objekata 29,3 mil. KM (prenamjena ranije obezbjeđenog kredita EIB-e).

Kao potencijalno raspoloživi nivo vlastitih sredstava za ulagačke aktivnosti uzet je nivo amortizacije prema odobrenju iz III tarifnog postupka FERK-a, korigovan za:

- procenat promjene obima proizvodnje za djelatnost proizvodnje,
- procenat promjene neto distribucije za djelatnost distribucije i
- procenat promjene broja kupaca za djelatnost snabdijevanja I reda.

Ove promjene se odnose na podatke iz EEB-a i broja kupaca za 2011. godinu kao referentne veličine u zadnjem tarifnom postupku.

Kod djelatnosti proizvodnje nivo amortizacije je dodatno uvećan za pripadajući dio troška amortizacije za proizvodnju toplotne energije i tehnološke pare u termoelektranama, te za planirani trošak amortizacije za vjetroelektrane, male hidroelektrane i hidroelektrane u planskom periodu.

Kod djelatnosti distribucije nivo amortizacije je dodatno uvećan za pripadajući dio troška amortizacije za distribuciju energije preuzete od ostalih snabdjevača.

Izvori tekućih kreditnih sredstava su međunarodne finansijske institucije (WB, EBRD, EIB, KfW), a i za nove kredite izvori bi dominantno trebali da budu navedene institucije, a eventualno i razne državne izvozne agencije zavisno od načina realizacije pojedinih projekata. Za realizaciju najvećih projekata (blokovi u termoelektranama) inicijalno su planirana vlastita i eksterna sredstava, prije svega po potpisanom Sporazumu o kreditnoj liniji sa China EXIM bankom, kao i kreditnom aranžmanu sa konzorcijem komercijalnih banaka za avans za izgradnju Bloka 7 u TE Tuzla.

U planskom periodu predviđeno je da se oročena sredstva koriste za ulagačke aktivnosti, prvenstveno za avans za izgradnju Bloka 7 u TE Tuzla te za ulaganja planirana po djelatnostima i na osnovu odluka o dokapitalizaciji rudnika.

Međutim, postoji značajan stepen neizvjesnosti u pogledu realizacije planirane dinamike trošenja sredstava usljed okolnosti na koje EPBiH može imati mali uticaj (dozvole, saglasnosti, procedure finansijskih institucija, odluke Vlade FBiH, odluke lokalnih zajednica, postupci javnih nabavki, žalbe, revizije, uticaj regionalnih i globalnih dešavanja). Zbog toga, EPBiH će na osnovu kontinuiranih analiza i projekcija gotovinskih tokova pažljivo planirati dinamiku i optimizirati korištenje oročenih sredstava na kratkoročnim depozitima.

7.3 Ulaganja u djelatnosti proizvodnje

Planirana ulaganja u djelatnost proizvodnje za period 2023.-2025. godina imaju za cilj:

- Produženje životne dobi za termo blokove,
- Povećanje sigurnosti i pouzdanosti proizvodnje električne energije, tehnološke pare i toplotne energije,
- Ulaganja u smanjenje uticaja na okolinu,
- Povećanje energetske efikasnosti i raspoloživosti,
- Smanjenje proizvodnih troškova.

Planom ulaganja u proizvodnu djelatnost obuhvaćena su i ulaganja za ostale potrebe kao što su informacioni i telekomunikacioni sistemi i softveri, alati, vozila, uredska oprema i objekti, čija je namjena poboljšanje kvaliteta, efikasnosti i sigurnosti postrojenja i rada zaposlenih.

U Planu ulaganja za period 2023.-2025. godina potrebno je planirati sredstva na način:

- preostala ugovorena sredstva koja nisu realizovana do kraja 2022. godine,
- sredstava po donesenim investicionim odlukama za koje je pokrenut postupak nabavke,
- sredstava po donesenim investicionim odlukama za koje do kraja 2022.g nije pokrenut postupak nabavke s tim da je rok realizacije istih planiran u periodu 2023.-2025. godina,
- sredstva planirana za nova ulaganja.

Ukupna ulaganja u djelatnosti proizvodnje u periodu 2023.-2025. godina iznose 478,6 mil. KM, od kojih je vlastitih sredstava 451,3 mil. KM, koja uključuju revitalizaciju Bloka 6 u TE Tuzla (27,4 mil. KM), rekonstrukciju Bloka 7 u TE Kakanj (79,1 mil. KM) te retrofit Bloka 4 u TE Tuzla (100 mil. KM), projekte izgradnje postrojenja za odsumporavanje na blokovima B6 u TE Tuzla (57,7 mil. KM) te B6+B7 u TE Kakanj (126,5 mil. KM), za denitrifikaciju u TE Kakanj (11 mil. KM za B6 i 30 mil. KM za B7), projekat poboljšanja performansi postojećeg sistema daljinskog grijanja u Gradu Tuzla iz TE Tuzla u iznosu od 5,6 mil. KM za ovaj planski period, te ulaganja u systemske IKT projekte za djelatnost proizvodnje kao što su modul održavanja, SDNiU, AMM/AMR, u iznosu od 3,8 mil. KM.

Osim vlastitih, dio planiranih sredstava u iznosu od 14,3 mil. KM su kreditna sredstva, a u iznosu od 9,2 mil. KM donacija. Oba izvora su planirana za realizaciju projekta poboljšanja performansi postojećeg sistema daljinskog grijanja u Gradu Tuzla iz TE Tuzla.

Planiran je i povrat kreditnih sredstava koja su uložena u prethodnom periodu u ukupnom iznosu od 51,7 mil. KM, što uključuje i otplatu kredita za VE Podveležje.

Revidovanim planom je korigovan nivo ulaganja u djelatnosti proizvodnje za 2023. godinu, a prema realizaciji ulaganja do momenta izrade revidovanog plana i očekivane realizacije ulaganja do kraja 2023. godine.

Tabela 7.2 (hilj.KM)

Revidovani Plan ulaganja za Djelatnost proizvodnje				
Izvori sredstava	2023.	2024.	2025.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	40.206	239.383	171.677	451.266
Vlastita sredstva za IKT	2.029	1.127	647	3.803
Kreditni (planirani)	0	6.010	8.273	14.283
Donacije	0	4.375	4.843	9.218
Ukupno	42.235	250.895	185.440	478.570

7.4 Ulaganja u djelatnosti distribucije

Plan ulaganja u distributivnu djelatnost izrađuje se i realizuje po slijedećim podprogramima:

A. Ulaganja u distributivnu mrežu

1. Rekonstrukcija/sanacija i izgradnja novih elektrodistributivnih objekata
Kapitalna ulaganja – prelazak distributivne mreže sa 10 kV naponskog nivoa na 20 kV naponski nivo
2. Rekonstrukcija obračunskih mjernih mjesta
Proširenje sistema daljinskog očitavanja i upravljanja brojilima električne energije - *Automatic Meter Management (AMM) Systems*

3. Sistemi daljinskog nadzora i upravljanja
 4. Priključenje na distributivnu mrežu novih krajnjih kupaca/proizvođača
- B. Ulaganja u ostale potrebe, zajedničke za podružnicu
1. Oprema za IS i TK
 2. Alati
 3. Uredska oprema
 4. Vozila
 5. Poslovni objekti
- C. Ulaganja u programe koji se realizuju kroz Sektor za IKT (SCADA i AMR/AMM sistemi i komunikacione mreže)

Planirana ulaganja u distributivnu djelatnost za period 2023.-2025. godina imaju za cilj:

- obezbjeđenje distributivnih kapaciteta za priključenje novih krajnjih kupaca/proizvođača,
- dovođenja kvaliteta isporuke električne energije u okvire norme BAS EN 50160 za distributivne sisteme, odnosno u okvire BAS i IEC standarda koji tretiraju ovu oblast,
- funkcionalne promjene naponskih nivoa u distributivnoj mreži koje uključuju prelazak distributivne mreže sa 10 kV naponskog nivoa na 20 kV naponski nivo, uz postepeno ukidanje naponskog nivoa 35 kV,
- zadovoljenje zakonskih obaveza u pogledu kvaliteta mjerenja električne energije,
- tehnološko unapređenje sistema mjerenja električne energije sa ciljem obezbjeđenja značajnih i pravovremenih informacija o potrošnji energije relevantnim akterima na tržištu i njihovim sistemima, uključujući i krajnje kupce električne energije,
- tehnološko unapređenje mreže, sa ciljem povećanja pouzdanosti i optimizacije funkcionisanja distributivnog sistema - automatizacija distributivne mreže,
- obezbijedenje uslova za povećanje produktivnosti rada, podizanja kvaliteta usluga koje pruža Distributer kao i poboljšanje uslova rada zaposlenika,
- zadovoljenje zakonskih obaveza u pogledu zaštite i uticaja na okolinu.

U skladu sa usvojenim Planom aktivnosti za prestrukturiranje EPBiH, Zakonom o električnoj energiji i privremenim Smjernicama elektroenergetske politike FBiH predloženih od Vlade FBiH te donesenim Programom o prestrukturiranju EES-a FBiH (na koji još nije dao saglasnost Parlament FBiH) planira se izvršiti uspostava Operatora distributivnog sistema (ODS) kao posebnog pravnog lica. Ova kompanija će postati jedno od zavisnih društava u 100%-tnom vlasništvu EPBiH. Ovisno o datumu davanja saglasnosti Parlamenta FBiH na Program o prestrukturiranju EES-a u FBiH moguće je da bude uspostavljena u planskom periodu (rok bi bio 35 mjeseci od stupanja na snagu Programa). U tom smislu kod formiranja ODS-a Društvo kao ulog u novcu planira 2025. godine (ako bi saglasnost Parlamenta FBiH bila data u I polugodištu 2023. godine) uložiti sredstva u iznosu od 100 hiljada KM. U momentu izrade Plana poslovanja, teško je sagledati iznos stalnih sredstava, zaliha i potraživanja koja će biti dio osnivačkog uloga ili naknadne dokapitalizacije u toku planskog perioda, ali je izvjesno da će to biti sredstva koja su već vezana za djelatnost distribucije. Sve odluke o osnivanju ODS-a i dokapitalizaciji ODS-a kao zavisnog društva će donositi Skupština Društva, te će konkretni iznosi osnivačkog uloga i dokapitalizacije zavisiti od obima i strukture pomenutih sredstava, datuma njihovog unosa u to zavisno društvo i vrijednosti koja bude uvrđena/procijenjena u skladu sa važećim propisima i zakonima.

Ulaganja u djelatnosti distribucije u periodu 2023.-2025. godina planirana su u iznosu od 249,1 mil. KM.

Pored vlastitih sredstava u iznosu od 219,8 mil. KM, unutar kojih su uključena i sredstva u iznosu od 14,1 mil. KM za systemske projekte iz oblasti IKT-a, kao što su modul održavanja, SCADA, SDNiU, pametnih mreža sa AMM/ AMR sistemima a koji se odnose na djelatnost distribucije, planirana su i kreditna sredstva EIB-a za povećanje energetske efikasnosti elektrodistributivnih objekata u iznosu od 29,3 mil. KM.

Tabela 7.3 (hilj.KM)

Plan ulaganja za djelatnost distribucije				
Izvori sredstava	2023.	2024.	2025.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	71.199	66.729	67.765	205.693
Vlastita sredstva za IKT	7.428	3.899	2.745	14.072
Kredit za en.ef. el.distr. obj.	147	14.521	14.669	29.337
Ukupno	78.774	85.149	85.179	249.102

Investiciona ulaganja su planirana po podprogramima a odabir prioriternih projekata za ulaganje u planskom periodu 2023.-2025. izvršen je u skladu sa planiranim budžetom i kriterijima za odabir prioriternih projekata:

- priključenje svih novih korisnika distributivne mreže na način i u rokovima utvrđenim Opštim uslovima za isporuku električne energije i Pravilnikom Regulatora o metodologiji za izračunavanje naknada za priključenje,
- priprema i realizacija kapitalnih projekata za prelazak distributivne mreže 10 kV naponskog nivoa na 20 kV naponski nivo,
- izgradnja i rekonstrukcija/sanacija elektrodistributivne mreže u cilju dovođenja isporuke električne energije u okviru norme EN 50160,
- implementacija Projekta uvođenja SCADA/DMS/OMS na nivou distribucije, projekat koji se finansira sredstvima kredita i sredstvima granta njemačke razvojne banke (KfW) i dijelom iz vlastitih sredstava, prema planiranoj dinamici implementacije,
- implementacija Projekta „Električna distribucija BIH (2010-0562)- Energetska efikasnost-rekonstrukcija i izgradnja elektrodistributivnih objekata u cilju smanjenja gubitaka električne energije“ – projekat koji se finansira dijelom iz vlastitih sredstava i dijelom iz sredstava kredita EIB, prema dinamici implementacije,
- rekonstrukcija obračunskih mjernih mjesta (izmještanje mjernih mjesta na pristupačnu lokaciju i eliminisanje unutrašnjeg priključka),
- priprema distributivne mreže za uklanjanje novih TS 110/x kV u skladu sa planom izgradnje prenosne mreže,
- promjena tretmana neutralne tačke u distributivnim mrežama EPBiH
- ulaganja u ostale potrebe, zajedničke za Podružnicu, (IS i TK sistemi, alati, vozila i uredska oprema). Ovim planom ulaganja obuhvaćene su nabavke koje doprinose unapređenju kvaliteta i efikasnosti rada, kvaliteta pružanja usluga i poboljšanju radnih uslova zaposlenih u distributivnoj djelatnosti,
- realizacija sistemskih IKT projekata, projekti za čiju realizaciju je nadležan Sektor za IKT
- ostala ulaganja u elektrodistributivnu mrežu treba planirati u skladu sa preostalim, raspoloživim sredstvima.

Da bi se donošenje novih investicionih odluka baziralo na kvalitetnoj investiciono-tehničkoj dokumentaciji, u svakoj planskoj godini planirana su odgovarajuća sredstva za pripreme aktivnosti (projektovanje, pribavljanje saglasnosti, rješavanje IPO i sl) za planirana ulaganja u narednim godinama.

7.5 Ulaganja u djelatnosti snabdijevanja i trgovine

U periodu 2023.-2025. godina investiciona ulaganja u djelatnosti snabdijevanja i trgovine planirana su u iznosu od oko 8,5 mil. KM. Ova ulaganja odnose se na rekonstrukcije i tipiziranje šalter sala i kancelarija za odnose s kupcima, nabavku uredske i IT opreme i vozila, te za aplikaciju obračuna i naplate električne energije. Unutar ovih ulaganja uključena su i sredstva u iznosu od 5,6 mil. KM za sistemske projekte iz oblasti IKT-a.

Sredstva za ulaganja u djelatnosti trgovine biće obezbijedena putem zajedničkih projekata na nivou EPBiH, odnosno iz sredstava koja se planiraju u okviru planova Sektora za IKT. Ulaganja se odnose na održavanje i nadogradnju SCADA sistema i prateće softverske i hardverske strukture u okviru Dispečerskog centra, kao i održavanje i proširenje aplikacije *Blue Trader* za podršku procesu trgovine. Razvoj i implementacija drugih aplikacija u funkciji informatizacije i automatizacije u procesima upravljanja i trgovine biće u većini realizovan vlastitim kadrovima.

U planu ulaganja djelatnosti snabdijevanja i trgovine uključena su i sredstva za projekte iz oblasti IKT-a, kao što su SOEE i SONN.

Tabela 7.4

(hilj.KM)

Plan ulaganja za djelatnosti snabdijevanja i trgovine				
Izvori sredstava	2023.	2024.	2025.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	966	975	983	2.924
Vlastita sredstva za IKT	2.676	2.140	750	5.566
Ukupno	3.642	3.115	1.733	8.490

7.6 Kapitalna ulaganja sa nivoa Društva

U cilju izgradnje novih i zamjenskih proizvodnih kapaciteta u ovom planskom periodu nastavljaju se aktivnosti u okviru kapitalnih investicija. Starost i niska efikasnost postojećih blokova u termoelektranama, kao i strateško opredjeljenje da se grade elektrane na bazi obnovljivih resursa, zahtijeva dodatna sredstva za investicije u nove energetske kapacitete.

Cilj ovih ulaganja je:

- obezbijediti proizvodnju električne energije radi kontinuiteta u snabdijevanju tarifnih i netarifnih kupaca,
- obezbijediti kontinuitet u isporuci toplotne energije,
- povećati kapacitete i obim proizvodnje na bazi obnovljivih resursa,
- povećanje ukupnog instalisanog kapaciteta i rast proizvodnje,
- postizanje veće efikasnosti i većeg udjela kombinovane proizvodnje toplotne i električne energije,
- istraživanje rezervi i obezbjeđenje plasmata za ugalj iz vlastitih rudnika,
- zadovoljavanje obaveza na osnovu Ugovora o energetske zajednici, odnosno direktiva EU koje se odnose na energetske sektor.

Investicione odluke za izgradnju donesene su za: Blok 7 u TE Tuzla, HE Vranduk, HE Una Kostela, mHE na Neretvici (FAZA I i FAZA II), HE Janjići i za nekoliko FNE, kao i za pripremne aktivnosti za veći dio projekata, te se u planskom periodu očekuje početak gradnje novih i zamjenskih elektrana.

Cilj za trogodišnji period je: početak gradnje 10 projekata i 1 proizvodni objekat u pogonu.

Prioritetni projekti za početak gradnje:

1. **HE Janjići, FNE Banovići, FNE Gornja Breza** - projekti čiji je početak gradnje planiran u 2023.
2. **TE Tuzla-Blok 7, HE Una Kostela-Aneks, VE Vlašić, FNE Podveležje 1, FNE Podveležje 2, FNE Gračanica 1, FNE Gračanica 2,** - projekti čija gradnja treba započeti do kraja 2024.

Dugoročni strateški i prioritetni cilj je realizacija izgradnje Bloka 7 u TE Tuzli, a nakon toga i Bloka 8 u TE Kakanj. Imperativ je da nastavak gradnje Bloka 7 u toku 2023. godine, što proizilazi iz potrebe da blok bude u pogonu do kraja 2026. godine.

Riječ je o zamjenskim projektima za postojeće blokove koji izvjesno moraju biti zaustavljeni zbog isteka životnog vijeka i ograničenja koje nameće EU regulativa za rad termoelektrana nakon 2020. godine. Pored toga, bez ovih kapaciteta rudnici bi ostali bez mogućnosti za plasman uglja za termoelektrane, čime bi proizvodnja uglja bila reducirana na nivo koji ne bi omogućavao opstanak svih postojećih rudnika.

Revidovani plan kapitalnih ulaganja za 2023. g. je urađen prema nivou realizacije u momentu izrade revidovanog plana i očekivane realizacije do kraja 2023. g. Obzirom da nije bilo značajnijih aktivnosti na realizaciji izgradnje Bloka 7 u TE Tuzla u prethodnih 10 mjeseci, i imajući u vidu izračun gotovinskog toka Društva uz zadržavanje likvidnosti, izmjenjena je i dinamika realizacije ovog projekta u 2024. i 2025. g., gdje je 50 mil. KM planiranih vlastitih sredstava prebačeno iz 2024. godine u 2025. godinu.

Tabela 7.5

KAPITALNA ULAGANJA 2023.-2025. - REVIDOVANO								
	Instalisana ukupna snaga	Moguća godišnja proizvodnja	Investicija ukupno	Ulaganja 2023.-2025.			Ukupno	%
				2023.	2024.	2025.		
	MW	GWh	mil. KM	mil. KM	mil. KM	mil. KM	mil. KM	izgradnje
Hidroelektrane	250,6	857	1.044	1,2	14,8	29,6	45,6	4,43%
mE iz OiE i Vjetroelektrane	311,5	553	622	1,4	66,4	174,9	242,6	23,54%
Termoelektrane (uključujući Toplifikaciju Grada Živinice)	750,0 (*MWt70)	4.511	2.930	2,3	248,4	490,7	741,3	71,94%
Vrelodov TE K do/i Sa	*MWt 300		240	0,3	0,3	0,3	0,9	0,09%
UKUPNO	1.312,1	5.921	4.596	5,2	329,8	695,4	1.030,4	100,00%

* - ne ulazi u ener. sumu

IZVORI SREDSTAVA

vlastita sredstva	4,9	115,4	182,2	302,5	29,36%
kreditni	0,0	213,5	512,6	726,1	70,47%
donacije	0,3	0,9	0,7	1,8	0,17%
UKUPNO	5,2	329,8	695,4	1.030,4	100,00%

Ukupna investiciona vrijednost navedenih projekata je 4,8 milijardi KM, a na planski period se odnosi 1,0 milijarda KM. Struktura ulaganja odražava politiku ulaganja i pokazuje investicioni portoflio u kojem su zastupljeni različiti proizvodni kapaciteti, tako da se na termo objekte odnosi 72,1%, na male HE i VE 23,5%, a na HE 4,4% od ukupnih ulaganja.

Od ukupno potrebnih sredstava koja su planirana do 2025. godine, oko 70,6% je predviđeno obezbijediti iz eksternih izvora, od čega i kreditna sredstava koja su već obezbijedena putem kreditnih aranžmana iz ranijeg perioda kroz Sporazum o kreditnoj liniji sa China EXIM bankom za izgradnju Bloka 7 TE Tuzla. Udio eksternih izvora će biti povećan do kraja realizacije projekata, budući da je za većinu projekata planirana realizacija nakon 2025. godine.

Planirana ulaganja u pripremu izgradnje i izgradnju novih elektroenergetskih objekata, sa dinamikom ulaganja, i rokovima za ulazak u pogon, predstavljena je u narednoj tabeli:

Tabela 7.6

KAPITALNA ULAGANJA 2023.-2025. - REVIDOVANO										
		Instalisana ukupna snaga MW	Moguća godišnja proizvodnja GWh	Investicija ukupno mil. KM	Ulaganja 2023.-2025.				Početak izgradnje	Ulazak u pogon
					2023 mil. KM	2024 mil. KM	2025 mil. KM	Ukupno mil. KM		
Hidroelektrane										
1	HE VRANDUK	20,0	96,0	142,9	0,0	0,5	6,0	6,5	2024	2027
2	HE JANJICI	15,8	77,3	109,8	0,8	8,5	15,0	24,3	2023	2028
3	MHE UNA KOSTELA	13,7	73,5	32,7	0,0	1,0	1,0	2,0	2024	2027
4	HE USTIKOLINA	60,5	236,8	277,0	0,2	1,0	3,5	4,7	2024	2028
5	HE KOVANIĆI	12,2	46,2	75,9	0,3	1,0	1,5	2,8	2024	2027
6	SHE na Gornjem toku Neretve	128,5	327,7	400,7	0,0	0,7	1,0	1,7	2025	2029
7	Studije upravlj. resurs. u slivu r Bosne			1,0	0,0	0,6	0,1	0,7	2023	2024
8	Razvoj i projekti u vezi HE			4,0	0,0	1,5	1,5	3,0		
	UKUPNO HE	250,6	857,4	1.044,0	1,2	14,8	29,6	45,6		
Male elektrane, HE, VE, SE										
	MHE	29,4	121,9	133,2	0,0	1,5	2,2	3,7		
9	mHE na Neretvici	24,9	99,9	102,7	0,0	0,5	0,2	0,7	-	-
10	mHE Kakanj	4,5	22,0	30,5	0,0	1,0	2,0	3,0	2024	2027
	VE	48,0	98,0	125,0	0,0	9,5	74,0	83,5		
11	VE Vlašić	48,0	98,0	125,0	0,0	9,5	74,0	83,5	2024	2025
	SE	234,1	333,0	338,8	1,4	45,4	96,2	142,9		
12	FNE Podveležje 1	17,0	27,7	25,0	0,0	3,0	11,8	14,8	2024	2026
13	FNE Podveležje 2	28,0	43,6	42,0	0,0	4,5	19,2	23,7	2024	2026
14	FNE Gračanica 1	25,0	34,0	44,0	0,0	4,5	17,9	22,4	2024	2026
15	FNE Gračanica 2	25,0	34,0	36,0	0,0	3,6	14,8	18,3	2024	2026
16	FNE Bijele Vode - Kakanj	12,0	18,3	20,3	0,0	0,5	5,4	5,9	2024	2026
17	FNE Gornja Breza - Breza	15,0	20,7	25,0	0,0	15,0	2,5	17,5	2023	2025
18	FNE Divkovići 1 i 2	56,0	76,0	57,0	0,0	0,2	6,1	6,3	2025	2028
19	FNE Šiški Brod 1 i 2	46,5	64,9	72,0	0,0	5,0	17,0	22,0	2024	2026
20	FNE Banovići	8,8	12,5	15,0	0,2	9,0	1,5	10,7	2023	2025
21	FNE Rešetnica	0,8	1,3	2,5	1,2	0,1	0,0	1,3	2023	2023
22	Otkup proj. i priv.druš.vlas. proj. i real.OiE			25,0	0,0	10,0	2,5	12,5	2023	
	Ukupno mE HE VE SE i otkup OiE	311,5	552,9	622,0	1,4	66,4	174,9	242,6		
Termoelektrane										
23	TE TUZLA - G7	450,0	2.756,0	1.814,9	2,3	247,6	490,4	740,3	2020	2025
24	TE KAKANJ - G8	300,0	1.755,0	1.114,9	0,0	0,7	0,2	0,8	2023	2028
25	Toplifikacija Grada Živinice	MWt 70*		25,0	0,0	0,1	0,1	0,2	2024	2026
	Ukupno TE	750,0	4.511,0	2.954,9	2,3	248,4	490,7	741,3		
26	Vrelovod TE Kakanj do/i Sarajevo	MWt 300*		240,0	0,3	0,3	0,3	0,9	2023	2024
	SVEUKUPNO	1.312,1	5.921,4	4.860,8	5,2	329,8	695,4	1.030,4		

* - ne ulazi u energetska sumu

1	vlastita sredstva	4,9	115,4	182,2	302,5	29,4%	
2	kreditni	0,0	213,5	512,6	726,1	70,5%	
3	donacije	0,3	0,9	0,7	1,8	0,1%	
	Sveukupno	5,2	329,8	695,4	1.030,4		

U ovom trogodišnjem planskom periodu cilj je započeti gradnju deset projekata, od kojih su za jedan već obezbjeđena kreditna sredstva.

Projekat Izgradnje Bloka 7 u TE Tuzla se finansira u procentu od 85% iz kreditnih sredstava kineske izvozno-uvozne banke (EXIM banka) u iznosu od 614 miliona EUR. Rok otplate kredita je 20 godina sa uključenim grejs periodom od 5 godina. U novembru 2017. godine je potpisan Sporazum o kreditnom aranžmanu sa China EXIM bankom, čija efektivnost se očekivala početkom 2020. godine. Obzirom na razvoj situacije sa epidemijom virusa Covid-19, kineski partner u izgradnji CGGC sa sjedištem u Wuhanu je krajem januara 2020. godine reducirao obavljanje poslovnih aktivnosti. Također, postupak otvaranja specijalnog računa kod CEXIM banke je zaustavljen neko vrijeme. To je rezultiralo određenom vremenskom odgodom realizacije ovog aranžmana, te je Obavijest o početku realizacije projekta izdata 16.07.2020. godine, te od ovog datuma teku rokovi za izgradnju.

Preostalih 15% projekta od cca 108,3 miliona EUR se finansira iz komercijalnog kredita i vlastitih raspoloživih sredstava. Ugovor za komercijalni kredit u iznosu od 141 miliona KM (72,2 mil. EUR) je potpisan sa konzorcijem domaćih banaka krajem decembra 2019. godine. Period otplate je 5 godina dok traje grejs period kredita CEXIM banke. Avans za projekat od 15% je uplaćen 23.06.2020. godine, od kada i teče period otplate komercijalnog kredita. Za potrebe obezbjeđenja finansijskih sredstava za uplatu dijela avansa, osiguran je kredit kod komercijalnih banaka, uz instrumente osiguranja u vidu mjenica i kolaterala u nekretninama. Dinamika otplate ovog kredita je takva da će skoro u cjelosti biti otplaćen prije nego što dođe na naplatu kredita kod CEXIM banke. EP BiH je u oktobru 2019. uplatila FBiH 39,63 mil. KM na ime premije za izdavanje garancije i 8,03 mil. KM na ime provizije za izdavanje garancije.

Izvođenje svih pripremnih građevinskih radova na lokaciji izgradnje bloka 7 su završeni i stvoreni su uslovi za sukcesivnu predaju gradilišta EPC Ugovaraču.

U toku realizacije EPC Ugovora, podizvođač ključne opreme je zvanično objavio da napušta djelatnost proizvodnje novih objekata za proizvodnju el. energije na uglj, čime je EPC Izvođač ostao bez nominiranog podizvođača za ključnu opremu. EP BiH ostaje pri stavu da se projekat treba realizirati prema zaključenim EPC Ugovorom. EPC Izvođač je ponudio alternativnog podizvođača koji prema nalazu Stručnog tima ne zadovoljava uslove tenderskog dokumenta, te je je Izvođač obaviješten o neprihvatljivosti alternativnog ponuđača ključne opreme. O istom je obaviještena i Vlada FBiH, koja je informaciju o tome prosljedila i Parlamentu FBiH.

Za zamjenske blokove u TET i TEK završena je investiciona i okolinska dokumentacija, dobijene potrebne saglasnosti i dozvole, a predviđena su i sredstva za istraživanje rezervi uglja.

U sklopu aktivnosti povećanja efikasnosti i smanjenja emisije zagađujućih materija u TE Kakanj i TE Tuzla, pokrenuta je izrada Projekta snabdijevanja toplinskom energijom iz TE Kakanj područja do/i Sarajeva i Projekta Toplifikacije Grada Živinice iz TE Tuzla. U toku su aktivnosti na obezbjeđenju prostorno planskih pretpostavki za realizaciju ovih projekata.

Pored aktivnosti na realizaciji objekata navedenih u tabeli u planskom periodu će biti poduzete aktivnosti na razvoju i drugih projekata, među kojima su elektroenergetski objekti na rijekama: Neretva, Bosna, Drina, Vrbas i Krivaja, kao i provođenje istraživanja za nove lokacije budućih vjetroparkova. Realizacija izgradnje kapitalnih objekata u narednom planskom periodu će zavisiti od pokazatelja iz studija i elaborata tehno-ekonomske opravdanosti izgradnje, ali i od mogućnosti za dobijanje potrebnih dozvola i saglasnosti, te podrške Vlade FBiH i lokalnih zajednica.

Za planirane kapitalne projekte odgovarajuće odluke će donositi Skupština Društva odnosno Nadzorni odbor u skladu sa nadležnostima utvrđenim Statutom i drugim aktima Društva. Odluke će biti zasnovane na investicionoj dokumentaciji sa aspekta opravdanosti i isplativosti projekata, a sadržavat će i preciznu dinamiku i izvore sredstava i preduslove za realizaciju.

Okvirna dinamika korištenja sredstava na nivou godine i struktura izvora je u narednoj tabeli.

Tabela 7.7

000 KM

Kapitalne investicije revidovano	2023				2024				2025				Ukupno za planski period	Udio kredita
	Vlastita sredstva	Kredit	Donacije	Ukupno	Vlastita sredstva	Kredit	Donacije	Ukupno	Vlastita sredstva	Kredit	Donacije	Ukupno		
	1	2	3	4=1+2+3	5	6	7	8=5+6+7	9	10	11	12=9+10+11		
UKUPNO	4.858	0	300	5.158	115.446	213.504	850	329.800	182.201	512.584	650	695.435	1.030.393	70,47%
Termoelektrane	2.298	0	0	2.298	49.246	199.104	0	248.350	124.151	366.504	0	490.655	741.303	76,30%
TE Tuzla blok 7	2.298	0	0	2.298	48.496	199.104	0	247.600	123.886	366.504	0	490.390	740.288	76,40%
TE Kakanj blok 8	0	0	0	0	650	0	0	650	165	0	0	165	815	0,00%
Toplifikacija Grada Živinice	0	0	0	0	100	0	0	100	100	0	0	100	200	0,00%
Vrelvod TE Kakanj do/i Sarajevo	0	0	300	300	150	0	150	300	150	0	150	300	900	0,00%
Hidroelektrane	1.210	0	0	1.210	14.100	0	700	14.800	10.100	19.000	500	29.600	45.610	41,66%
HE Vranduk	0	0	0	0	500	0	0	500	1.000	5.000	0	6.000	6.500	76,92%
HE Ustikolina	200	0	0	200	1.000	0	0	1.000	1.500	2.000	0	3.500	4.700	42,55%
HE Janjići	750	0	0	750	8.500	0	0	8.500	3.000	12.000	0	15.000	24.250	49,48%
HE Kovanići	250	0	0	250	1.000	0	0	1.000	1.500	0	0	1.500	2.750	0,00%
HE Una Kostela	10	0	0	10	1.000	0	0	1.000	1.000	0	0	1.000	2.010	0,00%
SHE na Gornjem toku Neretve	0	0	0	0	700	0	0	700	1.000	0	0	1.000	1.700	0,00%
Studije upravlj. resurs. u slivu r Bosne	0	0	0	0	400	0	200	600	100	0	0	100	700	0,00%
Razvoj i projekti u vezi OIE	0	0	0	0	1.000	0	500	1.500	1.000	0	500	1.500	3.000	0,00%
Male elektrane HE VE SE	1.350	0	0	1.350	51.950	14.400	0	66.350	47.800	127.080	0	174.880	242.580	58,32%
MHE	0	0	0	0	1.500	0	0	1.500	2.200	0	0	2.200	3.700	0,00%
MHE na slivu rijeke Neretvice	0	0	0	0	500	0	0	500	200	0	0	200	700	0,00%
MHE Kakanj (TE Kakanj)	0	0	0	0	1.000	0	0	1.000	2.000	0	0	2.000	3.000	0,00%
VE	0	0	0	0	5.500	4.000	0	9.500	1.000	73.000	0	74.000	83.500	92,22%
VE na platou Vlašića	0	0	0	0	5.500	4.000	0	9.500	1.000	73.000	0	74.000	83.500	92,22%
SE	1.350	0	0	1.350	34.950	10.400	0	45.350	42.100	54.080	0	96.180	142.880	45,13%
FNE Podveležje 1	0	0	0	0	3.000	0	0	3.000	11.800	0	0	11.800	14.800	0,00%
FNE Podveležje 2	0	0	0	0	4.500	0	0	4.500	19.200	0	0	19.200	23.700	0,00%
FNE Gračanica 1	0	0	0	0	1.000	3.500	0	4.500	1.900	16.000	0	17.900	22.400	87,05%
FNE Gračanica 2	0	0	0	0	650	2.900	0	3.550	1.600	13.180	0	14.780	18.330	87,73%
FNE Bijele Vode - Kakanj	0	0	0	0	500	0	0	500	1.000	4.400	0	5.400	5.900	74,58%
FNE Gornja Breza - Breza	0	0	0	0	15.000	0	0	15.000	2.500	0	0	2.500	17.500	0,00%
FNE Divkovići 1 i 2	0	0	0	0	200	0	0	200	600	5.500	0	6.100	6.300	87,30%
FNE Šiški Brod 1 i 2	0	0	0	0	1.000	4.000	0	5.000	2.000	15.000	0	17.000	22.000	86,36%
FNE Banovići	150	0	0	150	9.000	0	0	9.000	1.500	0	0	1.500	10.650	0,00%
FNE Rešetnica	1.200	0	0	1.200	100	0	0	100	0	0	0	0	1.300	0,00%
Otkup proj.OIE, priv.druš. vlas.proj. i real.OIE	0	0	0	0	10.000	0	0	10.000	2.500	0	0	2.500	12.500	0,00%

7.7 Ulaganja u zajedničke projekte

Planom poslovanja 2023.-2025. godina u zajedničke projekte planirana su ulaganja u ukupnom iznosu od oko 13,1 mil. KM, i to u:

- a) Informaciono komunikacione tehnologije – IKT
- b) Ostala ulaganja, u opće poslove, sigurnost i zaštitu te ostala zavisna i povezana društva i imovinu

Tabela 7.8 (hilj.KM)

Plan ulaganja za Zajedničke projekte				
Izvori sredstava	2023.	2024.	2025.	Ukupno za planski period
IKT	5.792	2.420	660	8.872
Opći poslovi i imovina	640	310	260	1.210
Sigurnost i zaštita	1.000	1.000	1.000	3.000
Ukupno	7.432	3.730	1.920	13.082

a) Informaciono komunikacione tehnologije – IKT

Strateški ciljevi razvoja IKT definisani su Politikom razvoja IKT:

- Obezbijediti operativnu podršku poslovnim procesima na proaktivan način uspostavljanjem korisničkih servisa koji će poboljšati performanse poslovnih procesa
- Obezbijediti IKT infrastrukturnu i servisnu osnovu za uvođenje novih servisa, a u cilju:
 - uspješnog vođenja, upravljanja i održavanja elektroenergetskog sistema,
 - efikasnog provođenja svih poslovnih procesa i planiranja razvoja EE sistema.
- Izgradnja IKT infrastrukture mora se realizovati u skladu sa zakonskom regulativom i propisima Regulatorne agencije za komunikacije, te politikom sigurnosti IKT sistema.
- Kroz konsolidaciju tehničkog i poslovnog informacionog sistema obezbijediti integritet informacije u IKT sistemu (jedinstven unos informacije i njena višestruka upotreba)
- Razvijati mehanizme pomoću kojih će se mjeriti uticaj IKT-a na poslovanje kompanije.

U cilju uspostavljanja stabilnog i lahko upravljivog IKT sistema (infrastrukture i servisa) u funkciji kontinuiranog i efikasnog obavljanja poslovnih procesa u svim osnovnim i pomoćnim djelatnostima EPBiH planirana su ulaganja u uvođenje novih IKT servisa, automatizaciju i informatizaciju u segmentima proizvodnje, distribucije i snabdijevanja električnom energijom, i udovoljavanju zahtjevima za kontinuirano širenje komunikacione infrastrukture kroz IKT investicione projekte.

Sredstva za zajedničke projekte u Direkciji Društva, kao i projekte koje nije moguće jednoznačno pridružiti samo pojedinim djelatnostima (TK mreže i objekti, licence, softveri...) planirana su u okviru zajedničkih projekata IKT sistema u iznosu od 8,9 mil. KM (za planski period sumarno). Sredstva namjenjena za projekte iz oblasti IKT-a za djelatnost proizvodnje (3,8 mil. KM), distribucije (14,1 mil. KM) te snabdijevanja i trgovine (5,6 mil. KM) uključena su u planove ulaganja tih djelatnosti.

U okviru infrastrukturnih IKT projekata najznačajnija ulaganja su predviđena kroz sljedeće:

- Informacioni sistemi
- IKT podrška osnivanju ODS-a
- IKT podrška izgradnji sistema daljinskog nadzora i upravljanja (SCADA)
- IKT podrška razvoju sistema pametnih mjerenja AMR/AMM.

Značajne aktivnosti planirane su na konsolidaciji i integraciji različitih aplikativnih rješenja u okviru informacionog sistema, u cilju obezbjeđenja većeg kvaliteta i transparentnosti podataka u informacionom sistemu u funkciji poslovnih procesa i podrške odlučivanju. Najveća ulaganja predviđena su u licenciranju različitih softverskih paketa i rješenja (Microsoft, Oracle, SAP).

b) Ostala ulaganja

Ostala ulaganja u iznosu od oko 4,2 mil. KM u posmatranom periodu, između ostalog, odnose se na nabavku električnih vozila, širenje mreže punionica za električna vozila, razvojne projekte i imovinu, sigurnost i zaštitu te projekte vezane za izgradnju objekta opšte namjene za potrebe Društva. U oblasti razvoja nastaviće se aktivnosti na razvojno-istraživačkim projektima, ispitivanju potencijala vjetra, sunčeve energije i vodotokova. Ove aktivnosti imaju za cilj obezbjeđenje relevantnih podloga za ocjene opravdanosti izgradnje, izradu projektnih rješenja i realizaciju investicionih ulaganja u nove elektroenergetske objekte i poboljšanje kvaliteta isporuke el. energije.

7.8 Ulaganja u dokapitalizaciju zavisnih društava

a) Dokapitalizacija zavisnih društava rudnika uglja

Planom poslovanja 2023.-2025. godina planirana je dokapitalizacija zavisnih društava rudnika uglja putem ulaganja u iznosu od oko 91,7 mil. KM po već donesenim odlukama o dokapitalizaciji za planski period. Pored navedenog iznosa predviđen je nastavak ulaganja i nakon planskog perioda. Ukupan iznos i dinamika realizacije ulagačkih aktivnosti će biti u skladu sa nivoom raspoloživih sredstava i uključuje i period nakon planskog perioda. U prethodnom periodu EP BiH je kroz avanse za nabavku uglja već podržala ZD RU sa oko 220 mil. KM, što je uticalo na finansijsku mogućnost budućeg investiranja kako za svoje djelatnosti tako i za potrebe ZD rudnika uglja.

Najznačajnija planirana ulaganja se odnose na ZD RU Kreka, što je neophodan uslov za kontinuitet rada blokova u TE Tuzla, kao i rad planiranog zamjenskog bloka 7 u TE Tuzla. Dio sredstava planiranih za dokapitalizaciju ZD RU može biti usmjeren i na zbrinjavanje radnika što bi bio predmet posebne odluke. U tom smislu se može računati i na međunarodne grantove. Potrebno je posebnu pažnju posvetiti poslovanju ZD rudnika uglja, kroz poboljšavanje poslovanja rudnika na način da se izvrši dokapitalizacija i modernizacija rudnika te prestrukturiranje u rudnicima, što će za rezultat imati povećanje produktivnosti odnosno pozitivno poslovanje ovih subjekata.

Tabela 7.9

(hilj.KM)

Plan ulaganja za zavisna društva rudnike uglja - donesene odluke o dokapitalizaciji				
Ulaganja	2023.	2024.	2025.	Ukupno planski period
Ukupno	35.360	35.000	21.298	91.658

b) Dokapitalizacija ostalih neelektroprivrednih zavisnih i povezanih društava

Planom poslovanja 2023.-2025. godina planirana je dokapitalizacija ostalih zavisnih i povezanih društava ulaganjem vlastitih sredstava od dobiti tih društava u iznosu od 1 mil. KM. Navedena dobit se pretežno odnosi na period prije 2023. godine u kojem EPBiH nije povukla svu dobit/dividendu koju su ova zavisna društva ostvarila u ranijem periodu. Planira se da u planskim godinama EP BiH kao 100%-tni ili većinski vlasnik ovih društava povuče dio njihove dobiti ostvarene zaključno sa 2022. godinom, nakon čega bi se upravo tim sredstvima izvršila dokapitalizacija i time povećao kapital tih ostalih zavisnih društava.

Tabela 7.10

(hilj.KM)

Plan ulaganja za neelektroprivredna zavisna i povezana društva				
Ulaganja	2023.	2024.	2025.	Ukupno planski period
Ukupno	700	150	150	1.000

8 NABAVKE

U skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima, Zakona o javnim nabavkama BiH, Pravilnika o nabavkama EP BiH i operativnih procedura u EP BiH, a na osnovu Plana poslovanja Društva, sačinjava se Plan nabavki roba, usluga i radova za 2023. godinu.

Kada je u pitanju upravljanje procesa javnih nabavki, ostvarenja novih ekonomskih i društvenih ciljeva javnih nabavki te njihove svrsishodnosti, ključan je segment planiranje nabavki. Plan nabavki je prema ZJN propisan kao jedan od prvih uslova za pokretanje postupka.

Planiranje nabavki prema Zakonu o javnim nabavkama je obaveza koja zahtjeva da se proces nabavke posmatra u jednoj široj slici, uzimajući u obzir svoje potrebe na godišnjem nivou, raspoloživa finasijska sredstva, vrijeme trajanja ugovora o javnoj nabavci, vrijeme potrebno da se provede odgovarajući postupak za neophodne robe/usluge/radove, te blagovremeno pokretanje istog. Na početku lanca nabavke nalazi se identifikovanje potreba za određenim robama/uslugama/radovima, na osnovu istraživanja tržišta procjenjuje se vrijednost nabavke, a na osnovu čega se priprema *Plan nabavki* i vrši obezbjeđenje finasijskih sredstava za realizaciju istih, kao osnovni postulat Zakona o javnim nabavkama, a to je efikasno trošenje javnih sredstava.

Plan nabavki roba, usluga i radova za 2023. godinu treba biti usklađen sa finasijskim i ulagačkim dijelom trogodišnjeg Plana poslovanja EP BiH za period 2023.- 2025. godina i zasnovan na usaglašenim specifikacijama predmeta nabavki dostavljenim od strane podružnica. Planom nabavki za 2023. godinu u EP BiH se definišu predmeti nabavke, procjenjena vrijednost nabavke, postupak nabavke, izvori finansiranja i dinamika nabavke.

Dinamika i aktivnosti na pripremi, donošenju i izmjenama Plana nabavki EP BiH za 2023. godinu su uslovljene slijedećim aktivnostima:

- donošenjem revidovanog Plana poslovanja za period 2023.-2025. godinu
- definisanjem specifikacija roba, usluga i radova
- usaglašavanjem jedinstvenih specifikacija za nabavku roba, radova i usluga na nivou resornih sektora za pojedine djelatnosti u Direkciji Društva
- usaglašavanjem količina roba, obima usluga i radova sa finasijskim sredstvima i revidovanog plana poslovanja za period 2023.-2025. godina uobzirujući činjenicu da se za 2024. i 2025. godinu realno mogu očekivati daleko slabiji finasijski rezultati u odnosu na one iz samog Plana, praćeno daleko manjim iznosima neto (suficita) gotovinskih tokova iz poslovnih aktivnosti.

Planira se slijedeća dinamika nabavki po prioritetima, i to:

- nabavke energenata u funkciji ostvarenja elektroenergetskog bilansa
- nabavke u funkciji planiranih remonata
- nabavke u funkciji realizacije priključaka distributivnih kupaca
- ugovaranje uklanjanja opasnih otpadnih materijala
- nabavke ostalih usluga i radova
- ostale redovne nabavke u cilju održavanja pogonske spremnosti i redovnog poslovanja i
- hitne nabavke koje nisu planirane, a koje se realizuju u cilju otklanjanja posljedica havarija i drugih vanrednih situacija.

Izbor postupka nabavke koji pravilno odražava veličinu, prirodu i složenost ugovora od ključnog je značaja, u smislu efikasnosti. Nezavisno od tehničko-tehnoloških i ekonomskih specifičnosti u kojima posluje EP BiH, većina nabavki planira se realizovati po otvorenom i ograničenom postupku javnih nabavki, putem javnih tendera, kao redovnom i osnovnom postupku nabavki definisanim Zakonom o javnim nabavkama BiH, dok se za nabavke manje vrijednosti koristi konkuretski zahtjev za dostavu ponuda i direktni sporazum.

Planirani postupci nabavke u EP BiH će biti usklađeni sa Zakonom o javnim nabavkama BiH i predstavljaju obavezni postupak za sve podružnice i Direkciju, jer su sagledani kao cjelina predmeta nabavke na nivou Društva. Definisane postupaka nabavke ima poseban značaj sa aspekta primjene zakonskih propisa i čini osnov za dinamiziranje procesa nabavki tokom 2023. godine.

U važećim procedurama koje tretiraju proces nabavke je detaljno definisan način na koji se vrši izrada Plana nabavki, u prilogu procedure su tipski obrazac koji se popunjava i za centralizirane i za decentralizirane nabavke. Taj obrazac je jedinstven i urađen je u skladu sa podzakonskim aktima, koji definišu oblast nabavki. Pomoć u cijelom procesu predstavlja izrada aplikativnog softvera "NABAVKA" u koji se unosi Plan nabavki, kao jedinstven obrazac i iz kojeg će se vršiti printanje cjelovitog Plana nabavki, nakon unosa od strane Direkcije i Podružnica društva. To znači da će Plan nabavki uvijek biti dostupan u elektronskoj formi, a izmjene će se automatski generirati u predmetnom aplikativnom softveru. Također, predmetni aplikativni softver će omogućiti nove izvještajne forme, agregiranje podataka na jednom mjestu, čime će se ostvariti jednostavnije upravljanje procesima nabavki.

Potrebno je da Društvo nabavku sirovina i materijala uskladi sa stvarnim potrebama, definiše optimalne zalihe, te izvrši kontrolu postojećih zaliha kako bi se nabavka materijala, rezervnih dijelova, elektromaterijala, brojila, sitnog inventara, demontiranog materijala i slično svela na minimum u planskom periodu. U tom smislu je neophodno sljediti *Politiku upravljanja zalihama*. Popravljanjem prakse upravljanja zalihama mogu se postići značajni finansijski efekti.

Plan nabavke Direkcije Društva sadržavat će nabavke standardiziranih roba, radova i usluga, za sve podružnice EP BiH, kao i nabavke po investicionim odlukama koje je usvojila Uprava društva i Nadzorni odbor, a čija pojedinačna vrijednost iznosi preko 100.000,00 KM (proizvodne podružnice), dok će planovi nabavke podružnica sadržavati pojedinačne nabavke za svaki dio Društva - Podružnicu, sa naznačenim postupkom nabavke.

U tom smislu Plan nabavki je podijeljen na:

- centralizirane nabavke koje se realizuju u Direkciji društva
- decentralizirane nabavke koje se realizuju u podružnicama Društva.

Faktori koji su nas opredjelili za kombinaciju centralizirane/decentralizirane nabavke su: efikasnost kroz kontrolu troškova, protekcionizam/favorizovanje, strateške nabavke, hitne situacije itd.

U Direkciji EP BiH, koja vrši funkciju potpore zavisnim društvima (rudnicima) biće realizirane nabavke za potrebe rudnika, a prema Listi nabavki koja čini prilog Odluke o dokapitalizaciji rudnika.

9 PROVOĐENJE PLANA

Nakon usvajanja Revidovanog plana poslovanja Društva, u svrhu njegovog provođenja, revidovane planove elektroprivrednih djelatnosti donose nadležni izvršni direktori uz saglasnost Generalnog direktora, a za Direkciju Društva revidovani plan donosi Generalni direktor na prijedlog Izvršnog direktora za ekonomske poslove i to najkasnije petnaest dana od dana donošenja Revidovanog plana poslovanja Društva na Skupštini.

Izvršni direktori djelatnosti prijedloge revidovanih planova djelatnosti i podružnica prije usvajanja dostavljaju na provjeru Izvršnom direktoru za ekonomske poslove, koji u roku tri radna dana dostavlja mišljenje o usklađenosti sa revidovanim planom poslovanja Društva. Usvojeni Revidovani plan poslovanja za djelatnosti dostavlja se (svako iz svoje nadležnosti) Izvršnom direktoru za ekonomske poslove.

Nakon usvajanja revidovanih planova EP djelatnosti, revidovane planove podružnica donose direktori podružnica, uz saglasnost nadležnih izvršnih direktora, i to najkasnije petnaest dana od dana donošenja Revidovanog plana EP djelatnosti. Usvojeni revidovani Plan poslovanja podružnice Direktor podružnice dostavlja nadležnim izvršnim direktorima, te Izvršnom direktoru za ekonomske poslove.

Nosioci izrade i donosioci revidovanih planova EP djelatnosti i revidovanih planova podružnica dužni su osigurati potpunu usaglašenost ovih planova sa Revidovanim planom poslovanja Društva.

Nakon usvajanja Revidovanog plana poslovanja EP BiH na nadležnom organu, isti predstavlja obavezujući dokument svih zaposlenih.

U narednom planskom periodu u cilju provođenja Plana u potpunosti, vršiće se praćenje i izvještavanje Plana putem:

- izvještaja, analiza i informacija o realizaciji planova poslovanja
- izvještaja o poslovanju koji se podnose polugodišnje i godišnje
- kvartalnih i mjesečnih izvještaja, analiza i informacija kojim se obuhvataju pojedini segmenti Plana.

Investicione odluke donositi u skladu sa realnim mogućnostima, te otkloniti spore i neefikasne realizacije započetih investicionih ulaganja. Poduzeti sve aktivnosti da se Planom postavljeni zadaci ostvare, te trošenje sredstava uskladi sa planiranim.

U slučaju izglednog prekoračenja planskih elemenata ili neispunjenja planiranih prihoda potrebno će biti provesti mjere racionalizacije troškova i ulaganja u cilju svođenja troškova i ulaganja, te utrošak sredstava generalno svesti u realne okvire, imajući u vidu tržišnu i finansijsku situaciju, konkurenciju i socijalno okruženje u kojem posluje Društvo.

PRILOZI

1. Revidovani plan prihoda, troškova i rashoda EPBiH po djelatnostima i planskim stavkama za 2023. godinu (u hilj. KM).
2. Plan prihoda, troškova i rashoda EPBiH po djelatnostima i planskim stavkama za 2024. godinu (u hilj. KM).
3. Plan prihoda, troškova i rashoda EPBiH po djelatnostima i planskim stavkama za 2025. godinu (u hilj. KM).

- UKUPNO EP BIH (po djelatnostima) -		Prilog 1	Trogodišnji plan poslovanja 2023-2025; Revidovani Plan za 2023. godi				
Revidovani plan prihoda, troškova i rashoda za 2023. godinu							
- PO PLANSKIM STAVKAMA -							
ŠIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	djelatnost PROIZVODNJE	djelatnost DISTRIBUCIJE	djelatnost SNABDJEVANJA	djelatnost TRGOVINE	FUNKCIJE POTPORE	UKUPNO EP BIH
6.1./01	<i>Prihod od električne energije i pom. usluga</i>	0,00	3.360,11	854.676,14	234.313,36	0,00	1.092.349,61
6.1./02	<i>Prihod od sporednih i nus proizvoda</i>	18.554,97	0,00	0,00	0,00	0,00	18.554,97
6.1./03	<i>Prihod od prodaje materijala i usluga</i>	2.425,16	26.864,20	1.466,06	0,00	115,00	30.870,42
6.1./04	<i>Prihodi od finansiranja</i>	1.530,53	82,30	2.187,19	0,00	6.400,00	10.200,02
6.1./05	<i>Ostali prihodi</i>	2.925,11	7.667,96	871,96	0,00	1.465,00	12.930,03
	UKUPNI PRIHODI	25.435,76	37.974,56	859.201,36	234.313,36	7.980,00	1.164.905,04
6.1./08	<i>Materijal za proizvodnju el. energije</i>	434.118,17	0,00	0,00	0,00	0,00	434.118,17
6.1./09	<i>Materijal za održavanje</i>	7.483,75	6.450,47	40,91	0,22	90,74	14.066,09
6.1./10	<i>Ostali troškovi materijala</i>	1.470,22	2.865,37	168,22	21,32	261,01	4.786,14
6.1./11	<i>Prevoz uglja</i>	41.221,90	0,00	0,00	0,00	0,00	41.221,90
6.1./12	<i>Usluge održavanja</i>	18.370,08	6.778,52	591,06	133,60	1.345,17	27.218,43
6.1./13	<i>Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga</i>	658,46	21.828,93	12.292,71	164.449,45	0,00	199.229,55
6.1./14	<i>Premije osiguranja</i>	1.860,09	522,30	25,13	4,08	66,50	2.478,10
6.1./15	<i>Drugi troškovi usluga</i>	377,90	1.666,12	11.074,53	42,32	2.510,16	15.671,03
6.1./16	<i>Amortizacija</i>	104.121,08	63.113,49	200,59	27,81	3.404,08	170.867,06
6.1./17	<i>Troškovi mrežarina i naknade za NOS</i>	326,83	48.712,12	6.540,34	0,00	0,00	55.579,29
6.1./18	<i>Plate i naknade plata</i>	62.235,62	75.591,20	9.626,33	1.608,94	15.697,91	164.760,00
6.1./19	<i>Drugi troškovi rada</i>	10.608,04	13.712,15	1.643,96	180,41	2.479,94	28.624,50
6.1./20	<i>Vodoprivredne naknade</i>	28.383,19	240,92	35,69	4,94	33,99	28.698,73
6.1./21	<i>Razne dažbine, naknade i članarine</i>	12.243,36	2.835,93	416,69	165,23	1.145,77	16.806,98
6.1./22	<i>Drugi troškovi poslovanja</i>	3.212,48	3.014,13	308,13	70,48	1.555,71	8.160,94
6.1./23	<i>Finansijski troškovi i rashodi</i>	1.993,57	2.531,42	78,17	33,15	350,37	4.986,68
6.1./24	<i>Drugi rashodi</i>	6.945,95	4.158,92	5.165,33	8,38	668,97	16.947,55
6.1./25	<i>Troškovi rezervisanja</i>	5.403,49	2.564,72	210,20	259,63	2.205,84	10.643,88
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI	741.034,19	256.586,71	48.417,98	167.009,96	31.816,17	1.244.865,00
PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA (PRIJE OPOREZIVANJA)							-79.959,96

- UKUPNO EP BIH (po djelatnostima) -		Prilog 2	Trogodišnji plan poslovanja 2023-2025; Plan za 2024. godinu				
Plan prihoda, troškova i rashoda za 2024. godinu							
- PO PLANSKIM STAVKAMA -							
ŠIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	djelatnost PROIZVODNJE	djelatnost DISTRIBUCIJE	djelatnost SNABDJEVANJA	djelatnost TRGOVINE	FUNKCIJE POTPORE	UKUPNO EP BIH
6.1./01	<i>Prihod od električne energije i pom. usluga</i>	0,00	3.725,77	896.851,97	544.155,93	0,00	1.444.733,67
6.1./02	<i>Prihod od sporednih i nus proizvoda</i>	19.157,45	0,00	0,00	0,00	0,00	19.157,45
6.1./03	<i>Prihod od prodaje materijala i usluga</i>	2.306,76	26.456,34	1.438,06	0,00	115,00	30.316,16
6.1./04	<i>Prihodi od finansiranja</i>	50,20	82,30	2.175,69	0,00	5.270,00	7.578,19
6.1./05	<i>Ostali prihodi</i>	1.667,36	7.241,82	606,96	0,00	865,00	10.381,14
	UKUPNI PRIHODI	23.181,77	37.506,23	901.072,69	544.155,93	6.250,00	1.512.166,62
6.1./08	<i>Materijal za proizvodnju el. energije</i>	369.235,79	0,00	0,00	0,00	0,00	369.235,79
6.1./09	<i>Materijal za održavanje</i>	10.308,65	8.002,72	34,77	0,22	79,74	18.426,11
6.1./10	<i>Ostali troškovi materijala</i>	1.817,02	4.816,45	467,62	56,32	641,01	7.798,42
6.1./11	<i>Prevoz uglja</i>	32.248,51	0,00	0,00	0,00	0,00	32.248,51
6.1./12	<i>Usluge održavanja</i>	20.010,85	11.421,65	1.075,76	126,31	2.990,51	35.625,08
6.1./13	<i>Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga</i>	551,91	21.432,26	13.700,35	219.272,69	0,00	254.957,21
6.1./14	<i>Premije osiguranja</i>	1.915,10	713,36	45,13	4,08	94,85	2.772,52
6.1./15	<i>Drugi troškovi usluga</i>	1.027,43	4.163,62	10.822,92	34,32	8.411,42	24.459,70
6.1./16	<i>Amortizacija</i>	92.815,84	64.417,96	224,24	31,46	3.741,45	161.230,94
6.1./17	<i>Troškovi mrežarina i naknade za NOS</i>	388,59	49.132,62	7.205,24	0,00	0,00	56.726,44
6.1./18	<i>Plate i naknade plata</i>	62.857,98	76.347,52	9.722,59	1.625,03	15.854,89	166.408,00
6.1./19	<i>Drugi troškovi rada</i>	11.055,03	14.280,64	1.696,89	180,01	2.465,47	29.678,04
6.1./20	<i>Vodoprivredne naknade</i>	23.814,96	243,58	35,72	4,99	34,33	24.133,57
6.1./21	<i>Razne dažbine, naknade i članarine</i>	14.711,59	3.362,99	418,78	165,36	1.346,72	20.005,44
6.1./22	<i>Drugi troškovi poslovanja</i>	4.038,49	4.409,05	422,25	71,06	2.458,14	11.399,00
6.1./23	<i>Finansijski troškovi i rashodi</i>	6.656,93	2.870,54	78,17	33,15	350,37	9.989,16
6.1./24	<i>Drugi rashodi</i>	1.529,49	3.548,91	1.091,70	8,38	1.434,44	7.612,93
6.1./25	<i>Troškovi rezervisanja</i>	7.306,01	3.272,91	420,97	771,00	3.434,13	15.205,01
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI	662.290,16	272.436,77	47.463,09	222.384,38	43.337,47	1.247.911,86
	PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA (PRIJE OPOREZIVANJA)						264.254,76

- UKUPNO EP BIH (po djelatnostima) -		Prilog 3	Trogodišnji plan poslovanja 2023-2025; Plan za 2025. godinu				
Plan prihoda, troškova i rashoda za 2025. godinu							
- PO PLANSKIM STAVKAMA -							
ŠIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	djelatnost PROIZVODNJE	djelatnost DISTRIBUCIJE	djelatnost SNABDJEVANJA	djelatnost TRGOVINE	FUNKCIJE POTPORE	UKUPNO EP BIH
6.1./01	<i>Prihod od električne energije i pom. usluga</i>	0,00	3.725,77	961.076,84	614.267,21	0,00	1.579.069,83
6.1./02	<i>Prihod od sporednih i nus proizvoda</i>	19.567,84	0,00	0,00	0,00	0,00	19.567,84
6.1./03	<i>Prihod od prodaje materijala i usluga</i>	2.213,07	26.616,63	1.438,06	0,00	115,00	30.382,76
6.1./04	<i>Prihodi od finansiranja</i>	44,80	82,30	2.175,69	0,00	4.470,00	6.772,79
6.1./05	<i>Ostali prihodi</i>	2.504,79	7.237,32	606,96	0,00	865,00	11.214,06
UKUPNI PRIHODI		24.330,49	37.662,02	965.297,56	614.267,21	5.450,00	1.647.007,29
6.1./08	<i>Materijal za proizvodnju el. energije</i>	392.358,85	0,00	0,00	0,00	0,00	392.358,85
6.1./09	<i>Materijal za održavanje</i>	8.495,00	8.070,89	34,77	0,22	79,74	16.680,63
6.1./10	<i>Ostali troškovi materijala</i>	1.657,46	4.751,40	467,62	56,32	641,01	7.573,81
6.1./11	<i>Prevoz uglja</i>	33.803,28	0,00	0,00	0,00	0,00	33.803,28
6.1./12	<i>Usluge održavanja</i>	22.641,21	11.327,34	1.074,31	124,78	2.973,81	38.141,46
6.1./13	<i>Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga</i>	545,35	21.432,26	15.100,45	187.791,60	0,00	224.869,66
6.1./14	<i>Premije osiguranja</i>	2.385,36	708,91	45,13	4,08	94,85	3.238,33
6.1./15	<i>Drugi troškovi usluga</i>	819,42	4.164,62	11.072,92	42,32	3.536,42	19.635,69
6.1./16	<i>Amortizacija</i>	100.525,40	64.907,60	224,24	31,46	3.941,45	169.630,14
6.1./17	<i>Troškovi mrežarina i naknade za NOS</i>	448,18	49.132,62	7.250,82	0,00	0,00	56.831,62
6.1./18	<i>Plate i naknade plata</i>	62.036,82	75.591,20	9.626,33	1.608,94	15.697,91	164.561,19
6.1./19	<i>Drugi troškovi rada</i>	11.354,04	14.651,39	1.732,73	185,08	2.507,85	30.431,08
6.1./20	<i>Vodoprivredne naknade</i>	24.085,09	246,25	35,69	4,94	33,99	24.405,96
6.1./21	<i>Razne dažbine, naknade i članarine</i>	14.031,42	3.383,35	418,69	165,23	1.345,77	19.344,46
6.1./22	<i>Drugi troškovi poslovanja</i>	4.195,50	4.533,98	422,60	71,43	2.461,88	11.685,38
6.1./23	<i>Finansijski troškovi i rashodi</i>	13.803,84	3.209,67	78,17	33,15	350,37	17.475,19
6.1./24	<i>Drugi rashodi</i>	1.343,78	3.508,91	791,70	358,38	1.634,44	7.637,21
6.1./25	<i>Troškovi rezervisanja</i>	7.366,64	3.272,91	420,97	771,00	3.434,13	15.265,64
UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI		701.896,63	272.893,28	48.797,12	191.248,92	38.733,62	1.253.569,58
PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA (PRIJE OPOREZIVANJA)							393.437,71